Kunsill
tal-Unjoni Ewropea

Brussell, 15 ta' Novembru 2023
(OR. en)

15481/23

POLCOM 274

NOTA TA' TRAŻMISSJONI

minn:	Is-Segretarju Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea, iffirmata mis-Sa Martine DEPREZ, Direttur
data meta waslet:	15 ta' Novembru 2023
lil:	Is-Sa Thérèse BLANCHET, Segretarju Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea
Nru dok. Cion:	COM(2023) 740 final
Suġġett:	RAPPORT TAL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW, LILL-KUNSILL, LILL-KUMITAT EKONOMIKU U SOĊJALI EWROPEW U LILL-KUMITAT TAR-REĠJUNI dwar l-Implimentazzjoni u l-Infurzar tal-Politika Kummerċjali tal-UE

Id-delegazzjonijiet isibu mehmuż id-dokument COM(2023) 740 final.

Mehmuż: COM(2023) 740 final

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 15.11.2023
COM(2023) 740 final

RAPPORT TAL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW, LILL-KUNSILL, LILL-KUMITAT EKONOMIKU U SOĊJALI EWROPEW U LILL-KUMITAT TAR-REĠJUNI

dwar l-Implimentazzjoni u l-Infurzar tal-Politika Kummerċjali tal-UE

{SWD(2023) 740 final}

KONTENUT

I. Introduzzjoni 2

I.1 Sommarju eżekuttiv 2

I.2 L-ambitu ta' dan ir-rapport 8

II. L-użu sħiħ tal-opportunitajiet ipprovduti mill-ftehimiet kummerċjali tal-UE 11

II.1 Kummerċ ma' sħab preferenzjali - l-iżviluppi ewlenin fl-2022 11

II.2 L-avvanz tal-implimentazzjoni tal-ftehimiet kummerċjali tal-UE fl-Asja, fl-Amerki, fil-Viċinat u fil-pajjiżi Afrikani, tal-Karibew u tal-Paċifiku 18

III. Għajnuna lill-intrapriżi żgħar u ta' daqs medju sabiex isibu posthom fil-kummerċ globali 31

IV. L-indirizzar tal-ostakli u s-sejba ta' soluzzjonijiet 36

IV.1 Is-sitwazzjoni attwali u t-tneħħija tal-ostakli għall-kummerċ 36

IV.2 Il-Punt ta' Dħul Uniku 45

V. L-infurzar bilaterali u multilaterali tal-impenji kummerċjali: is-soluzzjoni tat-tilwim ... 47

V.1 L-użu tas-soluzzjoni tat-tilwim 47

I. Introduzzjoni

I.1 Sommarju eżekuttiv

In-**network tal-UE ta' 42 ftehim kummerċjali preferenzjali** jiftaħ swieq u opportunitajiet għan-negozji tal-UE, b'mod partikolari s-670 000 intrapriża żgħira u ta' daqs medju (SMEs) li jesportaw barra mill-UE, biex jinnegozjaw u jinvestu taħt kundizzjonijiet kummerċjali aktar prevedibbli u trasparenti. Il-ftehimiet jgħaqqdu lill-Ewropa mal-pilastri tat-tkabbir barra mill-Unjoni fejn 85 % tat-tkabbir huwa mistenni li jsir fl-2024. **Il-kummerċ tal-merkanzija tal-UE mal-74 sieħeb preferenzjali tagħha**[1] jirrappreżenta 44 % tal-kummerċ estern tal-UE (EUR 2 434 biljun fl-2022, żieda minn EUR 1 891 biljun fis-sena ta' qabel). Il-kummerċ tas-servizzi tal-UE ma' sħab preferenzjali laħaq EUR 901 biljun fl-2021, li jirrappreżentaw 46 % tal-kummerċ totali tas-servizzi tal-UE (EUR 2 012 biljun).

Il-ftehimiet kummerċjali tal-UE għandhom impatt pożittiv fit-tul: matul l-aħħar 10 snin, dawn għenu lill-blokk iżomm sehem relattivament stabbli ta' 16-17 % tal-kummerċ dinji fil-prodotti u s-servizzi. L-UE tibqa' l-akbar blokk kummerċjali, minkejja ekonomija globali li qed tinbidel u l-avvanz taċ-Ċina, b'network mingħajr preċedent ta' ftehimiet li ma humiex replikati minn ekonomiji żviluppati oħrajn. Id-differenza li jagħmlu l-ftehimiet kummerċjali tista' titqies ukoll minn eżempji fil-**Lvant Imbiegħed** u l-**Amerka Latina**.

- Filwaqt li l-UE setgħet iżżid is-sehem tagħha fl-importazzjonijiet tal-Korea t'Isfel bħala riżultat tal-ftehimiet kummerċjali tagħhom, il-Ġappun kompla l-kummerċ skont il-kundizzjonijiet tad-WTO u ra l-kummerċ tiegħu mal-Korea t'Isfel jonqos bi 8 % matul l-aħħar għaxar snin.

- Fl-*Amerka Latina*, is-sehem tal-UE fl-importazzjonijiet tas-sħab preferenzjali tagħha baqa' relattivament stabbli (madwar 11 %) bejn l-1994 u l-2021. Dan ma kienx il-każ għal sħab mhux preferenzjali, li magħhom is-sehem tal-UE naqas minn 35 % għal 20 %.

Uħud mill-**ftehimiet kummerċjali l-aktar reċenti tal-UE**, bħal dawk mal-Korea t'Isfel, il-Kanada u l-Vjetnam, qed jappoġġaw it-tkabbir tal-esportazzjoni tal-UE, bi tkabbir imdaqqas għal uħud mill-aktar setturi ta' suċċess tul il-ħajja tagħhom:

[1] Hemm aktar sħab milli ftehimiet, peress li ħafna minnhom huma ma' diversi pajjiżi (eż. il-Ftehimiet ta' Sħubija Ekonomika (FSE) tal-UE mas-sħab Afrikani, tal-Karibew u tal-Paċifiku jew il-ftehim kummerċjali mal-Amerika Ċentrali; ara wkoll id-Dokument ta' Ħidma tal-Persunal tal-Kummissjoni - Skedi ta' informazzjoni individwali dwar l-implimentazzjoni tal-Ftehimiet Kummerċjali tal-UE - ***SWD (2023) 740;*** https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/e0e79f42-9797-4d5d-a5c3-f00eb26b8676/details

- ✓ L-esportazzjonijiet tal-merkanzija tal-UE lejn il-*Korea t'Isfel* żdiedu b'medja annwali ta' 6 % mill-2012 u l-karozzi u l-parts b'217 % matul il-perjodu kollu;
- ✓ L-esportazzjonijiet tal-prodotti tal-UE lejn il-*Kanada* żdiedu b'medja annwali ta' 7,7 % mill-2018 u l-prodotti tal-ħalib żdiedu b'54 % matul il-perjodu kollu;
- ✓ L-esportazzjonijiet tal-merkanzija tal-UE lejn il-*Vjetnam* żdiedu b'medja annwali ta' 20 % mill-2020 u l-farmaċewtiċi b'152 % matul il-perjodu kollu.

Fl-2022, **il-kummerċ bejn l-UE u s-sħab preferenzjali tagħha** (*eskluż il-kummerċ fil-prodotti tal-enerġija*) **żdied b'rata aktar mgħaġġla**, jiġifieri b'21,2 % jew EUR 366 biljun, mill-kummerċ tal-UE mas-sħab mingħajr ftehim, li żdied bi 18,9 %. Il-kummerċ totali mal-aqwa 20 sieħeb preferenzjali tal-UE żdied bi kważi medja ta' 30 % fl-2022, minkejja l-isfidi ekonomiċi u ġeopolitiċi. Il-ftehimiet kummerċjali preferenzjali qed jgħinu lin-negozji tal-UE jaċċessaw swieq barranin.

Fl-istess ħin, il-ftehimiet kummerċjali tal-UE jgħinu wkoll lill-**esportazzjonijiet tal-UE jsiru aktar reżiljenti** għax-xokkijiet ġeopolitiċi (bħall-gwerra ta' aggressjoni mhux provokata u mhux ġustifikata tar-Russja kontra l-Ukrajna u d-deċiżjoni li rriżultat biex jintemmu d-dipendenzi tal-UE mir-Russja) billi jgħinu lin-negozji jiddiversifikaw u jsibu swieq ġodda. Bejn l-2021 u l-2022, l-esportazzjonijiet tal-UE ta' oġġetti ssanzjonati lejn ir-Russja naqsu b'EUR 27 biljun, filwaqt li l-esportazzjonijiet tal-UE tal-istess oġġetti lejn is-sħab preferenzjali żdiedu b'EUR 174 biljun. Eżempju konkret huwa s-settur tal-magni u tal-apparat mekkaniku, fejn l-esportazzjonijiet tal-UE lejn ir-Russja naqsu bi 53 % jew b'EUR 14-il biljun fl-2022. It-telf tas-suq ġie assorbit minn żieda fl-esportazzjonijiet tal-UE lejn sħab preferenzjali (15 % jew EUR 34 biljun), b'mod partikolari l-Messiku (+32 %), it-Turkija (+27 %) u l-Kanada (+28 %). Il-ftehimiet kummerċjali jnaqqsu wkoll id-dipendenzi żejda fi prodotti strateġiċi u kritiċi fuq kwalunkwe destinazzjoni unika

Barra minn hekk, **il-ftehimiet kummerċjali tal-UE għandhom ukoll rwol importanti għall-importazzjonijiet,** billi jipprovdu aċċess affidabbli għal inputs li l-UE teħtieġ għat-tkabbir ekonomiku tagħha. L-implimentazzjoni ta' impenji u sħubijiet innegozjati żviluppati ma' pajjiżi tas-sors tgħin biex **jissaħħu l-ktajjen tal-provvista** u biex **jiġu ddiversifikati s-sorsi tal-importazzjonijiet,** u b'hekk jitnaqqsu d-dipendenzi ġenerali tal-UE fuq pajjiżi terzi, kif inhu l-każ għall-materja prima kritika u għall-prodotti tal-enerġija. Pereżempju, l-importazzjonijiet tal-UE mill-Kanada żdiedu b'25 % matul l-aħħar sena, iffaċilitati mill-ftehim kummerċjali tal-Ftehim Ekonomiku u Kummerċjali Komprensiv (**CETA**) mal-pajjiż, li fil-biċċa l-kbira jkopri l-materja prima u l-prodotti tal-enerġija li għenu lill-UE tiddiversifika lil hinn mir-Russja. L-importazzjonijiet tal-UE ta' materja prima kritika essenzjali għat-tranżizzjoni ekoloġika u l-produzzjoni Ewropea żdiedu b'medja ta' 56 %[2], meta mqabbla mat-tkabbir ta' 25 % biss ta' dawn il-materjali minn barra l-UE. L-importazzjonijiet tal-UE mill-Kanada taż-żjut tal-petroleum (HS 27) kważi rduppjaw minn EUR 2,0 biljun fl-2021 għal EUR 3,8 biljun fl-2022.

[2] Meta tqabbel qabel is-CETA (2016) ma' wara s-CETA (2022).

L-effettività tal-ftehimiet kummerċjali tal-UE tiddependi fil-biċċa l-kbira fuq **l-implimentazzjoni u fuq l-infurzar** tagħhom, u fuq l-iżgurar li s-sħab kummerċjali jirrispettaw l-impenji tagħhom. Il-prevenzjoni kemm ta' ostakli ġodda għall-kummerċ kif ukoll għall-investiment u t-tneħħija ta' dawk eżistenti tibqa' prijorità.

F'dan ir-rigward, l-**identifikazzjoni bikrija** tal-problemi li jiltaqgħu magħhom il-partijiet ikkonċernati fis-swieq ta' pajjiżi terzi hija essenzjali. Il-ħolqien fl-2020 tal-**Punt ta' Dħul Uniku**[3] qed jgħin lin-negozji jirrapportaw lill-Kummissjoni (allegati) ostakli għall-aċċess għas-suq jew ksur ta' impenji kummerċjali u ta' żvilupp sostenibbli. Dan jgħin lill-Kummissjoni tivvaluta u, fejn iġġustifikat, issegwi l-pajjiżi sħab rispettivi kif xieraq. Il-partijiet ikkonċernati tal-UE li jirrapportaw (allegat) ostaklu għall-aċċess għas-suq f'suq ta' pajjiż terz jew ksur tar-regoli dwar is-sostenibbiltà relatati mal-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli jew mas-Sistema Ġeneralizzata ta' Preferenzi jibbenefikaw minn **punt uniku ta' servizz**. Mit-tnedija tiegħu f'Novembru 2020, dan wassal għal aktar minn 90 ilment estern, li minnhom aktar minn 30 kienu jikkonċernaw ostakli ġodda għall-kummerċ, li minn dak iż-żmien ġew irreġistrati u ppubblikati fuq Access2Markets[4] u qed jiġu segwiti mill-Kummissjoni mal-pajjiżi sħab ikkonċernati. Żewġ ilmenti koprew allegat ksur tad-dispożizzjonijiet dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli, fejn il-Kummissjoni aġġornat ukoll il-gwida tagħha biex iżżid it-trasparenza u l-prevedibbiltà għall-partijiet ikkonċernati, filwaqt li stabbiliet l-iskedi ta' żmien speċifiċi li taħdem bihom – sa 120 jum – biex tagħmel valutazzjoni inizjali u biex tidentifika u ssegwi passi xierqa, bi kjarifiki ulterjuri dwar min jista' jressaq l-ilmenti.

Meta **tindirizza l-ostakli għall-kummerċ**, il-Kummissjoni tibbaża fuq ħidma kontinwa mas-sħab kummerċjali **fi ħdan l-istrutturi** (eż. kumitati u gruppi ta' ħidma) stabbiliti skont il-ftehimiet kummerċjali bilaterali tal-UE u fid-WTO. Eżempju reċenti tal-mobilizzazzjoni ta' strutturi bilaterali kien l-eliminazzjoni fl-2022 ta' ostakli għall-importazzjoni ta' **farmaċewtiċi tal-UE lejn il-Vjetnam**, li jiswew EUR 1,5 biljun fis-sena, miksuba f'kooperazzjoni mill-qrib mal-Istati Membri u l-industrija tal-UE. Dan bena fuq ħidma bilaterali fil-kumitati rilevanti stabbiliti fil-ftehim kummerċjali bejn l-UE u l-Vjetnam. Eżempju reċenti tal-prevenzjoni tal-ostakli bil-mobilizzazzjoni tal-istrutturi tad-WTO kien l-aġġustament mill-Eġittu – wara diskussjonijiet ma' assoċjazzjonijiet tal-industrija tal-UE u fil-Kumitat tal-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ (TBT) tad-WTO – tar-regoli ppjanati għall-kożmetiċi, li kien joħloq kumplikazzjonijiet bla bżonn għall-kumpaniji tal-UE biex jidħlu fis-suq Eġizzjan.

Filwaqt li l-biċċa l-kbira tal-problemi jitneħħew permezz ta' ħidma bilaterali mas-sħab, l-2022 għal darb'oħra rat lill-UE tibda azzjonijiet ta' **infurzar legali**, f'każijiet fejn sforzi oħra ma kinux taw riżultati sodisfaċenti. Xi drabi, it-teħid tal-ewwel passi fis-soluzzjoni tat-tilwim tad-WTO huwa biżżejjed biex l-imħuħ jiffokaw fuq soluzzjoni sodisfaċenti għaż-żewġ naħat. Dan kien il-każ għat-tilwima legali li nediet l-UE fil-bidu tal-2022 kontra r-Renju Unit, li tikkontesta l-iskema diskriminatorja ta' **sussidju domestiku għall-enerġija mir-riħ** ta' dawn

[3] https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/single-entry-point-0.
[4] https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/mt/barriers

tal-aħħar. L-iskema kienet tinkludi kriterju ta' kontenut lokali li jiffavorixxi l-prodotti li joriġinaw mir-Renju Unit fuq prodotti importati u b'hekk jinċentiva lin-negozji tal-UE u tar-Renju Unit biex jew jakkwistaw jew jinvestu lokalment. Erba' xhur biss wara li l-UE talbet konsultazzjonijiet fid-WTO, il-partijiet laħqu ftehim li jsolvi t-tilwima, li jiżgura kundizzjonijiet ekwi għall-fornituri tal-UE.

Fid-**WTO**, minbarra t-tilwima msemmija hawn fuq mar-Renju Unit, l-**UE nediet** tliet tilwimiet oħra tad-WTO, tnejn kontra ċ-*Ċina*, relatati ma' prattiki kummerċjali diskriminatorji għal oġġetti u servizzi mil-Litwanja u miżuri li jaffettwaw il-protezzjoni u l-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali (IPR), rispettivament, u wieħed kontra l-*Eġittu*. F'dan l-aħħar każ, sar progress parzjali hekk kif l-*Eġittu* impenja ruħu li jtejjeb il-proċess ta' reġistrazzjoni tal-importazzjoni. Il-Kummissjoni bħalissa qed issegwi s-sitwazzjoni. Barra minn hekk, l-UE **pprevaliet f'erba' tilwimiet li għaddejjin tad-WTO**: il-premjijiet vinkolanti u finali fit-*Turkija – farmaċewtiċi* u l-*Kolombja – ċips iffriżati* rrappreżentaw rebħa kbira għall-UE. Il-Kummissjoni issa qed timmonitorja l-konformità tal-partijiet telliefa mad-deċiżjonijiet tal-bord. Fl-*Indja - prodotti tal-ICT* u fl-*Indoneżja – restrizzjonijiet fuq l-esportazzjoni ta' minerali tan-nikil* l-UE pprevaliet, li wassal lill-Indoneżja tappella r-rapport tal-bord lill-Korp tal-Appell tad-WTO li mhux qed jiffunzjona (approċċ magħruf bħala "appell fin-null"). Ir-Regolament tal-UE dwar l-infurzar ġie emendat fil-bidu tal-2022 biex jindirizza b'mod preċiż din it-tip ta' sitwazzjoni. Issa dan jippermetti lill-UE tinforza obbligi internazzjonali li fuqhom qablu membri sħab tad-WTO bħall-Indoneżja u l-Indja meta tilwima kummerċjali tiġi mblukkata minkejja l-isforzi tal-UE biex issegwi l-proċeduri għas-soluzzjoni tat-tilwim *bona fide*.

Fl-2022, l-UE pprevaliet ukoll fit-**tilwima bilaterali** tagħha kontra l-*Unjoni Doganali tan-Nofsinhar tal-Afrika* dwar restrizzjonijiet fuq l-esportazzjonijiet ta' pollam iffriżat, u għamlet progress fis-soluzzjoni ta' ċerti aspetti mqajma fit-tilwima bilaterali pendenti tagħha kontra l-*Alġerija* dwar ir-restrizzjonijiet fuq l-importazzjoni.

Sabiex tippreserva l-aġġudikazzjoni u s-soluzzjoni tat-tilwim fid-WTO filwaqt li l-Korp tal-Appell tad-WTO jibqa' mhux funzjonali, l-UE ppromwoviet b'suċċess il-parteċipazzjoni tal-membri tad-WTO fl-**Arranġament Provviżorju ta' Arbitraġġ tal-Appell bejn Bosta Partijiet** (MPIA), stabbilit bħala soluzzjoni *interim* sakemm il-Korp tal-Appell tad-WTO jerġa' jibda jiffunzjona. Il-Ġappun huwa l-aktar parteċipant riċenti u ngħaqad f'Marzu 2023, bil-Filippini wkoll fil-proċess li jsiru membru. L-istrument ġie ttestjat għall-ewwel darba fit-tilwima msemmija hawn fuq kontra l-*Kolombja* dwar l-impożizzjoni ta' obbligi tad-difiża tal-kummerċ fuq ċips iffriżati mill-Belġju, min-Netherlands u mill-Ġermanja.

L-isforzi tal-UE fl-indirizzar tal-ostakli għall-aċċess għas-suq fil-pajjiżi sħab urew li qed jagħtu l-frott: fl-2022, l-esportazzjonijiet tal-UE lejn pajjiżi terzi kienu EUR 7 biljun ogħla bis-saħħa tal-ħidma ta' eliminazzjoni tal-ostakli mwettqa bejn l-2017 u l-2021. Il-Kummissjoni rnexxielha tneħħi **31 ostaklu għall-kummerċ fi 19-il pajjiż sieħeb** madwar id-dinja, appoġġati mill-Istati Membri u mill-partijiet ikkonċernati.

Il-Kummissjoni kompliet ukoll tagħmel lin-negozji konxji mill-vantaġġi li joffru l-ftehimiet kummerċjali u kif jużawhom, b'enfasi partikolari fuq l-SMEs. Il-pjattaforma

Access2Markets attirat aktar minn ħames miljun viżitatur uniku mit-tnedija tagħha f'Ottubru 2020. 70 % tal-utenti huma bbażati fl-UE. Access2Markets żviluppat fi pjattaforma usa' li tintegra diversi għodod kummerċjali – minbarra informazzjoni dwar l-importazzjoni u l-esportazzjoni ta' prodotti, fiha wkoll l-għodda l-ġdida ta' "assistent kummerċjali" dedikata għal servizzi u investiment għall-Kanada u għar-Renju Unit. Din ġiet ikkonsultata 9 000 darba mit-tnedija tagħha.

Il-Kummissjoni taħdem fi sħubija mill-qrib ma' **istituzzjonijiet tal-UE** oħrajn biex tqajjem kuxjenza dwar il-ftehimiet kummerċjali u l-azzjonijiet meħuda biex tappoġġa l-implimentazzjoni u l-infurzar tagħhom. Minbarra l-informazzjoni regolari lill-**Parlament Ewropew** dwar aspetti differenti tal-infurzar u l-implimentazzjoni (bħall-ħidma bejn il-Kummissjoni u d-Delegazzjonijiet tal-UE f'pajjiżi terzi jew l-integrazzjoni tal-konklużjonijiet tar-rieżami tat-TSD fl-implimentazzjoni tal-ftehimiet eżistenti), diversi MPE ħadu passi biex jippromwovu x-xogħol ta' aċċess għas-suq f'pajjiżhom. Barra minn hekk, il-Kummissjoni żiedet azzjoni miftiehma **mal-Istati Membri** biex tilħaq lill-partijiet ikkonċernati fil-prattika, kemm fl-UE kif ukoll f'pajjiżi sħab (permezz ta' konnessjoni aktar mill-qrib tad-Delegazzjonijiet tal-UE mal-ambaxxati tal-Istati Membri). Kif se juri dan ir-rapport, l-isforzi kollettivi bejn il-Kummissjoni, id-Delegazzjonijiet tal-UE, il-Parlament u l-Istati Membri mhux biss itejbu l-possibbiltajiet li jitneħħew l-ostakli għall-aċċess għas-suq, iżda jipprevjenu wkoll li jitfaċċaw oħrajn ġodda. Dawn l-isforzi konġunti għenu wkoll biex jintlaħqu aktar partijiet ikkonċernati (b'mod partikolari l-SMEs) u biex dawn jiġu infurmati dwar l-opportunitajiet li jġibu magħhom il-ftehimiet kummerċjali tal-UE. Dawn l-opportunitajiet huma relatati mal-esportazzjonijiet u mal-importazzjonijiet b'rata ta' dazju żero u b'aċċess preferenzjali għal setturi li ma jistgħux jintlaħqu mod ieħor, kif ukoll mal-ftuħ tas-servizzi u tas-swieq tal-akkwist pubbliku. Avvenimenti konġunti tal-**Jum l-Aċċess għas-Suq** fl-2022 u l-ewwel nofs tal-2023 saru fl-Ungerija, fil-Latvja, fl-Iżvezja, fi Franza, fil-Kroazja, fiċ-Ċekja u fl-Italja.

F'Ġunju 2022, il-Kummissjoni kkonkludiet ir-**rieżami dwar il-Kummerċ u l-Iżvilupp sostenibbli (TSD)**[5] tagħha, li jġib implimentazzjoni u infurzar imsaħħa tad-dispożizzjonijiet tat-TSD fi 11-il ftehim kummerċjali tal-UE ma' 18-il pajjiż sieħeb, li għandhom kapitolu tat-TSD. Il-Komunikazzjoni tat-TSD tidentifika l-prijoritajiet ta' politika u l-punti ta' azzjoni ewlenin biex tkompli tissaħħaħ l-effettività tal-approċċ kurrenti bbażat fuq il-ħidma flimkien għat-TSD, abbażi tal-qafas u l-istandards internazzjonali, b'implimentazzjoni u infurzar aktar b'saħħithom. B'mod partikolari, l-approċċ il-ġdid jinkludi l-użu ta' sanzjonijiet kummerċjali għal ksur ta' dispożizzjonijiet ewlenin tat-TSD. Dan se jiġi applikat għal negozjati futuri u għal negozjati li għaddejjin kif xieraq.

Fl-**Amerka Latina**, pereżempju, dan l-approċċ il-ġdid, flimkien ma' serje ta' missjonijiet għall-pajjiżi u r-reġjuni sħab, ippermetta kuntatt aktar profond u dirett mas-sħab ikkonċernati u wassal lill-Kolombja u lill-Peru sabiex jirrevedu l-kodiċijiet tax-xogħol rispettivi tagħhom.

---

[5] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/?uri=CELEX%3A52022DC0409

Matul il-perjodu ta' rapportar, fost l-oħrajn, **il-konvenzjonijiet ewlenin tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol (ILO)** ġew ratifikati u daħlu fis-seħħ fil-**Ġappun** dwar l-Abolizzjoni tax-Xogħol Furzat (Nru 105) u l-**Korea t'Isfel** (dwar il-Libertà ta' Assoċjazzjoni u l-Protezzjoni tad-Dritt ta' Organizzazzjoni (Nru 87), id-Dritt ta' Organizzazzjoni u n-Negozjar Kollettiv (Nru 98) u dwar ix-Xogħol Furzat (Nru 29).

L-implimentazzjoni tal-impenji tat-TSD fissret ukoll allinjament ulterjuri tal-**leġiżlazzjoni domestika** f'pajjiżi sħab man-normi internazzjonali. Hawnhekk, il-ħidma tal-UE mal-**Vjetnam** wasslet għal **riforma usa' tal-Kodiċi tax-Xogħol** li tinsab għaddejja biex tippermetti l-istabbiliment ta' trade unions indipendenti, filwaqt li l-ħidma tal-UE mal-**Ġappun** għenet fit-tiswir tal-linji gwida tal-Ġappun dwar id-diliġenza dovuta tad-drittijiet tal-bniedem, b'mod partikolari biex jiżdied kemm il-kumpaniji Ġappuniżi jakkwistaw b'mod responsabbli u f'konformità mal-istandards internazzjonali.

Gruppi Konsultattivi Domestiċi (DAGs) stabbiliti skont il-ftehimiet kummerċjali aktar reċenti tal-UE komplew jagħtu pariri lill-Kummissjoni dwar is-sitwazzjoni fil-prattika fil-pajjiżi sħab. Dan ippermetta lill-Kummissjoni*, inter alia,* tinnota u ssegwi r-restrizzjonijiet tal-*Ekwador* li jxekklu l-ħidma tat-trade unions fis-settur tal-banana. Fil-każ tal-*Korea t'Isfel*, id-DAG ġibed l-attenzjoni tal-Kummissjoni għall-allegata diskriminazzjoni fil-Korea t'Isfel kontra l-ħaddiema tal-konsenja. Il-Kummissjoni mbagħad qajmet din il-kwistjoni mal-Korea t'Isfel fil-kuntest tal-implimentazzjoni tar-rapport tal-bord ta' esperti fit-tilwima bilaterali dwar ix-xogħol tagħha.

Matul il-perjodu ta' rapportar, id-DAGs komplew jipprovdu input biex jinfurmaw il-ħidma ta' implimentazzjoni permezz ta' **studji interni**, billi rriċerkaw kwistjonijiet ta' kummerċ ġust fir-reġjun Andeanu u l-protezzjoni istituzzjonali tal-ħidma ta' pjattaforma fil-Korea t'Isfel.

Il-Kummissjoni ffinalizzat l-analiżi preliminari tagħha tal-**ewwel ilment formali dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli** li rċeviet mingħand il-**Punt ta' Dħul Uniku**. L-ilment ġie ppreżentat mill-NGO Olandiża CNV International f'isem l-organizzazzjonijiet tat-trade unions fil-Kolombja u fil-Peru. L-ilment jikkonċerna d-drittijiet tax-xogħol fis-settur tal-minjieri fil-Peru u fil-Kolombja.

Bħal fil-każ tal-aċċess għas-suq, il-Kummissjoni, fl-implimentazzjoni u l-infurzar tal-*impenji ta' sostenibbiltà*, iżżomm djalogu produttiv mal-istituzzjonijiet tal-UE u mal-Istati Membri. F'Ottubru 2022, il-Parlament Ewropew adotta Riżoluzzjoni6 dwar ir-rieżami tat-TSD, li tilqa' l-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni u tinnota b'sodisfazzjon l-intenzjoni tal-Kummissjoni li ssaħħaħ il-kapitoli tat-TSD tal-ftehimiet kummerċjali tal-UE. Il-Kummissjoni qed iżżid ukoll l-ħidma tagħha mal-Grupp ta' Esperti tat-TSD tagħha mal-Istati Membri.

Il-Kummissjoni kompliet ukoll, f'livell għoli, taħdem mal-**Kumitat Ekonomiku u Soċjali**, b'mod partikolari minħabba r-rwol ta' dan tal-aħħar fl-appoġġ tad-DAGs. It-tielet laqgħa tad-DAG kollha tal-UE tas-17 ta' April 2023 involviet lil 130 parteċipant mill-11-il DAG tal-UE.

[6] Riżoluzzjoni tal-Parlament Ewropew tas-6 ta' Ottubru 2022: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022IP0354

L-aħħar u mhux l-inqas, kien hemm żviluppi importanti fit-tlestija tas-sett ta' għodod leġiżlattivi tal-UE. Fl-2022, l-UE **adottat tliet strumenti awtonomi ġodda** b'impatt fuq il-kummerċ. Filwaqt li dawn mhumiex minnhom infushom għodod biex jinfurzaw l-impenji nnegozjati dwar il-kummerċ, dawn jippermettu lill-Unjoni taġixxi b'mod aktar effettiv kontra koerċizzjoni ekonomika (l-istrument kontra l-koerċizzjoni) u tiżgura jew tirrestawra kundizzjonijiet ekwi (l-Istrument għal Akkwist Internazzjonali u r-Regolament dwar is-Sussidji Barranin), u b'hekk timla lakuna fil-ġabra ta' regoli internazzjonali.

- Fis-6 ta' Ġunju 2023, il-Parlament u l-Kunsill laħqu ftehim dwar **strument kontra l-koerċizzjoni**[7]. Ir-regolament il-ġdid se jipproteġi l-interessi tal-UE u tal-Istati Membri f'każ ta' koerċizzjoni ekonomika – jiġifieri meta pajjiż terz jagħmel pressjoni fuq l-UE jew fuq Stat Membru sabiex jagħmel għażla partikolari, fi kwalunkwe qasam tal-kompetenza tiegħu, permezz ta' miżuri li jaffettwaw il-kummerċ jew l-investiment. Objettiv ewlieni tar-regolament huwa li jiskoraġġixxi u li jipprevjeni l-koerċizzjoni ekonomika. Ir-regolament il-ġdid jipprevedi wkoll kooperazzjoni internazzjonali fir-rigward tal-koerċizzjoni ekonomika. Ir-Regolament il-ġdid huwa mistenni li jidħol fis-seħħ fir-raba' kwart tal-2023.

- Ir-Regolament dwar l-**Istrument għal Akkwist Internazzjonali**[8] daħal fis-seħħ fid-29 ta' Awwissu 2022 u, wara stadju investigattiv, se jippermetti lill-UE tirrestrinġi l-aċċess għas-swieq tal-akkwist tal-UE ta' fornituri minn pajjiżi fejn ma jeżistix aċċess simili għall-akkwist tagħhom. Il-Kummissjoni ppubblikat fuq il-pjattaforma Access2Markets formola online li l-Istati Membri u l-industrija jistgħu jużaw biex iressqu lmenti u, f'*Il-Ġurnal Uffiċjali*, linji gwida għall-awtoritajiet kontraenti u l-entitajiet kontraenti dwar kif għandhom japplikaw il-miżuri tal-Istrument għal Akkwist Internazzjonali.

- Ir-**Regolament dwar is-Sussidji Barranin**[9] daħal fis-seħħ fit-12 ta' Lulju 2023, u stabbilixxa sett ġdid u komprensiv ta' regoli biex jindirizza d-distorsjonijiet iġġenerati minn sussidji barranin mogħtija lil kumpaniji li jikkompetu fis-suq intern jew li jagħmlu offerti għal sejħiet għal offerti fis-settur pubbliku. Dan jagħlaq lakuna regolatorja fir-regoli tal-UE dwar il-kompetizzjoni, l-akkwist pubbliku u l-kummerċ.

I.2 L-ambitu ta' dan ir-rapport

[7] https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/protecting-against-coercion/qa-political-agreement-anti-coercion-instrument_en
[8] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/?uri=celex%3A32022R1031
[9] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/?uri=CELEX%3A32022R2560&qid=1673254237527

Dan huwa t-tielet **rapport annwali**[10] konsolidat dwar l-implimentazzjoni tal-kummerċ u l-azzjonijiet ta' infurzar għall-iżgurar tal-implimentazzjoni u l-infurzar ta' impenji multilaterali (WTO) u impenji stabbiliti fi ftehimiet kummerċjali bilaterali preferenzjali. Jipprovdi ħarsa ġenerali lejn l-attivitajiet u l-kisbiet ewlenin, immexxija mill-Uffiċjal Kap tal-Infurzar għall-Kummerċ (CTEO)[11] tal-Kummissjoni fl-2021 u fl-ewwel trimestru tal-2023.

Id-**dokument ta' ħidma tal-persunal ta' akkompanjament**[12] fih informazzjoni addizzjonali li tikkompleta t-Taqsima II.2 tar-rapport dwar 39 mill-ftehimiet bilaterali preferenzjali ewlenin tal-UE.

Is-**sit web tal-Kummissjoni**[13] fih informazzjoni komplementari għal dan ir-rapport dwar: (i) l-evoluzzjoni tal-kummerċ tal-UE ma' sħab preferenzjali fl-2022; (ii) l-użu ta' preferenzi tariffarji mill-esportazzjonijiet u l-importazzjonijiet tal-UE għal kull sieħeb kummerċjali preferenzjali, kemm għall-UE kif ukoll għall-Istati Membri; u (iii) ir-rati tal-utilizzazzjoni tal-kwoti tar-rati tariffarji.

Filwaqt li dan ir-rapport jiffoka fuq l-implimentazzjoni u fuq l-infurzar permezz ta' ftehimiet kummerċjali tal-UE, għandu jitqies ukoll f'kuntest usa' tas-sigurtà ekonomika u tal-attivitajiet ta' infurzar li dwarhom il-**Kummissjoni tirrapporta separatament**:

- l-użu ta' **strumenti għad-difiża tal-kummerċ** (anti-dumping, antisussidji u salvagwardji), koperti mir-rapporti annwali tal-Kummissjoni dwar id-difiża tal-kummerċ[14];

- il-monitoraġġ u l-indirizzar tal-kontrafazzjoni, tal-piraterija u ta' ksur ieħor tad-**drittijiet tal-proprjetà intellettwali** (DPI), koperti mill-pubblikazzjonijiet biennali li

[10] It-tieni rapport ġie ppubblikat fil-11 ta' Ottubru 2022 u huwa disponibbli hawnhekk: Reġistru tad-Dokumenti tal-Kummissjoni - COM(2022)730 (europa.eu)

[11] Informazzjoni dwar ir-rwol tas-CTEO tista' tiġi aċċessata hawnhekk: https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/chief-trade-enforcement-officer_mt

[12] Id-Dokument ta' Ħidma tal-Persunal tal-Kummissjoni - Skedi ta' informazzjoni individwali dwar l-implimentazzjoni tal-Ftehimiet Kummerċjali tal-UE - ***SWD (2023) 740*** https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/e0e79f42-9797-4d5d-a5c3-f00eb26b8676/details

[13] Il-Kummissjoni/Id-DĠ Kummerċ; il-paġna dwar l-implimentazzjoni u l-infurzar: https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/implementing-and-enforcing-eu-trade-agreements_mt

[14] Il-41 rapport tal-Kummissjoni dwar id-difiża tal-kummerċ, adottat fis-6 ta' Settembru 2023: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/?uri=CELEX%3A52023DC0506&qid=1694161661994 u d-dokument ta' ħidma tal-persunal: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023SC0287&qid=1694161661994

jalternaw tar-Rapport dwar id-DPI[15] tal-Kummissjoni u l-Lista ta' Sorveljanza tal-Piraterija[16];

- l-**iskrinjar tal-investiment dirett barrani** u l-**kontroll tal-esportazzjonijiet b'użu doppju**, li jikkostitwixxu l-kontrolli strateġiċi tal-kummerċ u tal-investiment tal-UE għas-sigurtà (STICS), u li huma koperti mir-rapporti annwali tal-Kummissjoni dwar l-iskrinjar tal-IDB[17] u dwar ir-Regolament dwar il-Kontroll tal-Esportazzjonijiet (UE) 2021/821[18];

- l-applikazzjoni tar-reġim tal-**Iskema Ġenerali ta' Preferenzi (SĠP) tal-UE**[19], koperta mir-rapporti tal-SĠP tal-Kummissjoni.

[15] L-aħħar rapport dwar il-protezzjoni u l-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali (DPI) f'pajjiżi terzi ġie ppubblikat fis-17 ta' Mejju 2023 u huwa disponibbli hawnhekk: https://policy.trade.ec.europa.eu/news/commission-releases-its-report-intellectual-property-rights-third-countries-2023-05-17_en

[16] L-aħħar Lista ta' Sorveljanza tal-Kontrafazzjoni u l-Piraterija ġiet ippubblikata fl-1 ta' Diċembru 2020 u hija disponibbli hawnhekk: https://policy.trade.ec.europa.eu/news/commission-publishes-latest-counterfeit-and-piracy-watch-list-2022-12-01_en

[17] It-tielet Rapport Annwali dwar l-iskrinjar tal-investimenti diretti barranin fl-Unjoni u d-dokument ta' ħidma tal-persunal tad-19 ta' Ottubru 2023: https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2023)590&lang=mt

[18] Aġġornament statistiku dwar il-kontroll tal-esportazzjoni ta' oġġetti b'użu doppju (2021): COMMISSION-STAFF-WORKING-DOCUMENT-Statistical-update-on-dual-use-export-control-2021-2.pdf (europeansanctions.com)

[19] L-aħħar rapport dwar l-applikazzjoni tar-Regolament SĠP: JOIN(2023) 34.

II. L-użu sħiħ tal-opportunitajiet ipprovduti mill-ftehimiet kummerċjali tal-UE

II.1 Kummerċ ma' sħab preferenzjali - l-iżviluppi ewlenin fl-2022

Fl-2022, 44 % tal-kummerċ tal-UE seħħ skont ftehimiet kummerċjali preferenzjali…

Il-kummerċ tal-UE fil-merkanzija mal-74 sieħeb preferenzjali tagħha ammonta għal EUR 2 434 biljun fl-2022, li jkopri 44 % tal-kummerċ estern totali tal-UE[20]. L-esportazzjonijiet tal-UE lejn sħab preferenzjali laħqu l-EUR 1 254 biljun u l-importazzjonijiet tal-UE mill-istess sett ta' pajjiżi ammontaw għal EUR 1 180 biljun. Meta wieħed iżid il-ftehimiet fil-proċess li jiġu adottati jew li huma ratifikati (3,6 %)[21], is-sehem tal-kummerċ preferenzjali tal-UE se jiżdied għal aktar minn 47 %.

Illustrazzjoni 1: Il-kummerċ estern tal-UE (2022)

[20] L-44 % (il-parti blu fil-grafika) jinkludu wkoll il-Messiku u ċ-Ċilì, li magħhom l-UE tapplika l-ftehimiet kummerċjali eżistenti, sakemm jiġu rratifikati l-ftehimiet modernizzati.

[21] Minbarra New Zealand u s-sħab tal-Mercosur (l-Arġentina, il-Brażil, il-Paragwaj u l-Urugwaj), dawn huma: il-Benin, il-Burkina Faso, il-Burundi, il-Cabo Verde, il-Gambja, il-Guinea, il-Guinea Bissau, il-Haiti, il-Kenja, il-Liberja, il-Mali, il-Mauritania, in-Niġer, in-Niġerja, ir-Rwanda, is-Senegal, is-Sierra Leone, it-Tanzanija, it-Togo u l-Uganda, ara: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/negotiations-and-agreements_en.

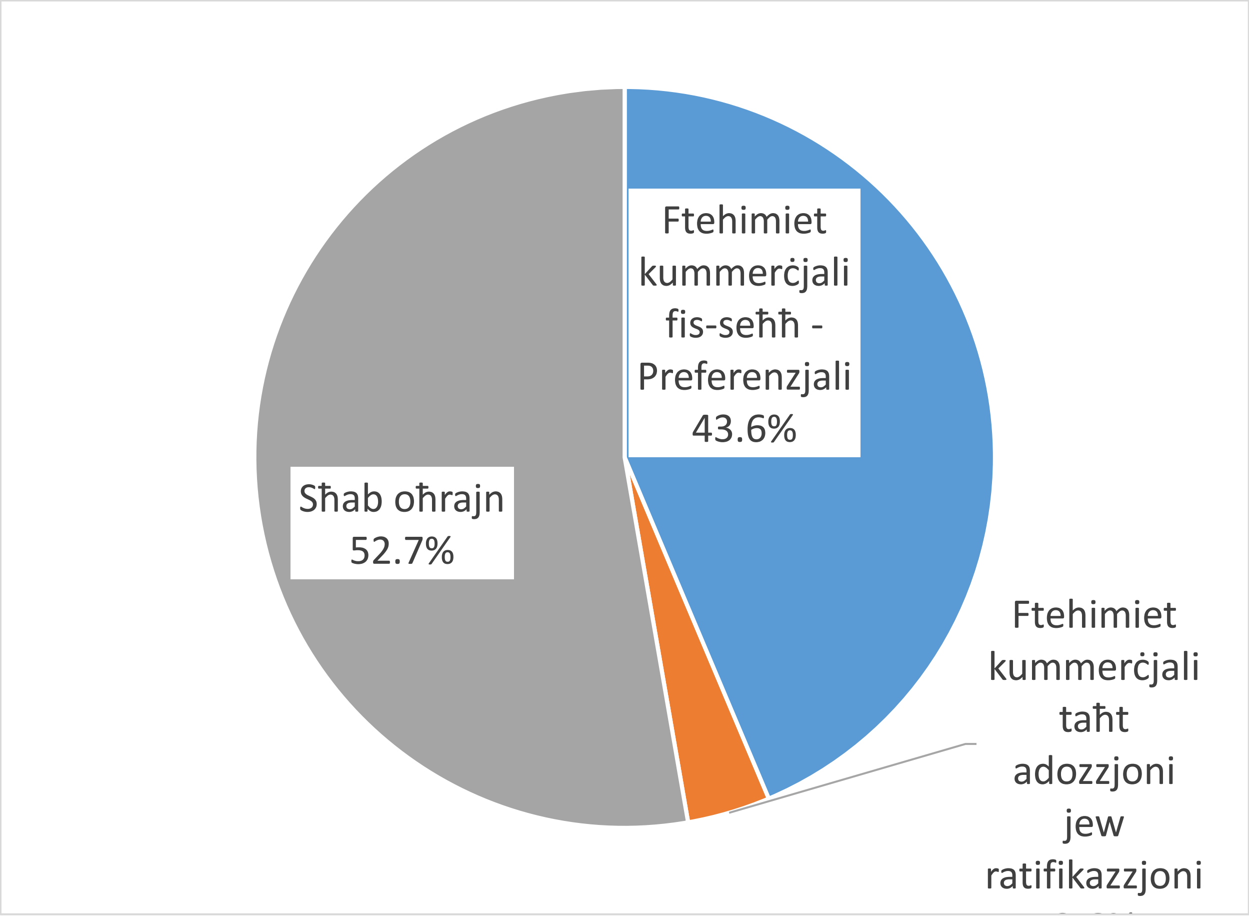

Sors: Eurostat, Comext (estrazzjoni magħmula f'April 2023).

Kif muri mill-Illustrazzjoni 2 ta' hawn taħt, ir-Renju Unit jibqa' l-akbar sieħeb preferenzjali tal-UE, hekk kif jirrappreżenta 22,5 % tal-kummerċ tal-UE mal-74 sieħeb preferenzjali, segwit mill-Iżvizzera (13,7 %), min-Norveġja (9,4 %), mit-Turkija (8,1 %) u mill-Ġappun (5,8 %). Flimkien, dawn il-ħames sħab ammontaw għal 60 % tal-kummerċ preferenzjali tal-UE fl-2022.

Illustrazzjoni 2: Il-kummerċ tal-UE fl-oġġetti skont is-sieħeb preferenzjali (2022)

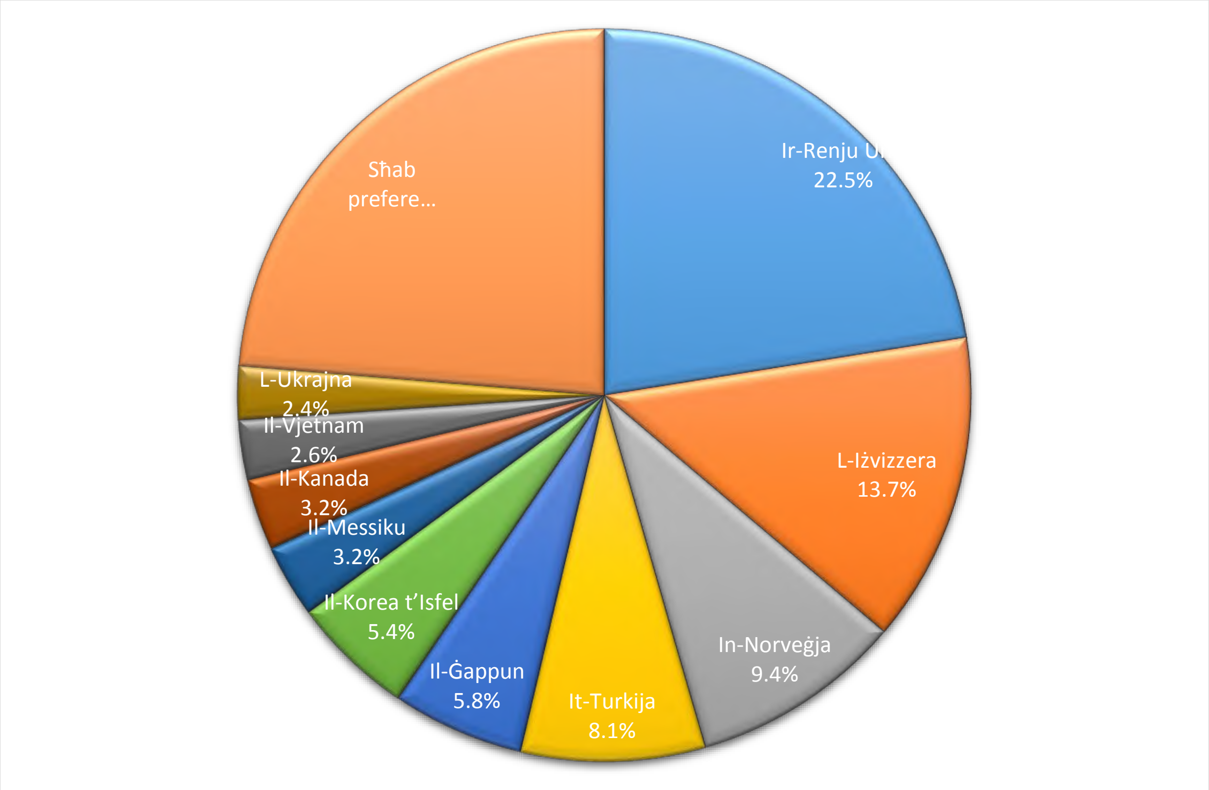

Sors: Eurostat, Comext (estrazzjoni magħmula f'April 2023).

Meta wieħed iħares lejn il-kummerċ tal-UE mal-bqija tad-dinja fl-2022, ir-Renju Unit baqa' t-tielet l-akbar sieħeb kummerċjali b'mod ġenerali, wara l-Istati Uniti u ċ-Ċina, filwaqt li l-Iżvizzera tiġi r-raba', segwita mir-Russja. In-Norveġja, it-Turkija, il-Ġappun, il-Korea t'Isfel u l-Indja jinsabu fis-sitt sal-għaxar post, qabel l-Ukrajna (il-15 l-akbar sieħeb kummerċjali tal-UE b'mod ġenerali).

L-esportazzjonijiet tal-UE lejn ir-Russja bejn l-2021 u l-2022 naqsu bi 38 % f'termini ta' valur (tnaqqis minn EUR 89 biljun għal EUR 55 biljun) iżda naqsu bin-nofs f'termini ta' volum (tnaqqis minn 16-il miljun għal 8 miljun tunnellata). Matul l-istess perjodu, l-importazzjonijiet tal-UE mir-Russja żdiedu b'24 % f'termini ta' valur minħabba ż-żieda qawwija fil-prezzijiet tal-enerġija, filwaqt li naqsu bi 33 % f'termini ta' volumi (tnaqqis minn 386 tunnellata għal 258 miljun tunnellata). Fl-istess ħin, żdiedu l-importazzjonijiet ta' inputs importanti bħall-prodotti tal-enerġija u l-materja prima mis-sħab kummerċjali preferenzjali u sħab kummerċjali oħra tal-UE. Pereżempju, fl-ewwel kwart tal-2023, is-sehem tar-Russja fl-importazzjonijiet tal-UE ta' prodotti tal-enerġija kien inqas minn kwart tas-sehem ikkombinat tan-Norveġja, tar-Renju Unit u tal-Istati Uniti.

Il-kummerċ tal-merkanzija tal-UE ma' sħab preferenzjali kompla jikber b'mod aktar b'saħħtu mill-kummerċ ġenerali tal-UE, meta jiġu esklużi l-prodotti tal-enerġija

Kif kien il-każ għall-perjodu 2020-2021, bejn l-2021 u l-2022 il-kummerċ bejn l-UE u s-sħab preferenzjali żdied b'mod aktar b'saħħtu skont il-valur (b'21,2 %) mill-kummerċ tal-UE ma'

sħab mhux preferenzjali (18,9 %) u mas-sħab kummerċjali kollha (19,9 %), meta jiġu esklużi l-prodotti tal-enerġija.

Illustrazzjoni 3: It-tkabbir annwali tal-kummerċ tal-merkanzija tal-UE skont it-tip ta' sieħeb (2021-2022), minbarra l-enerġija

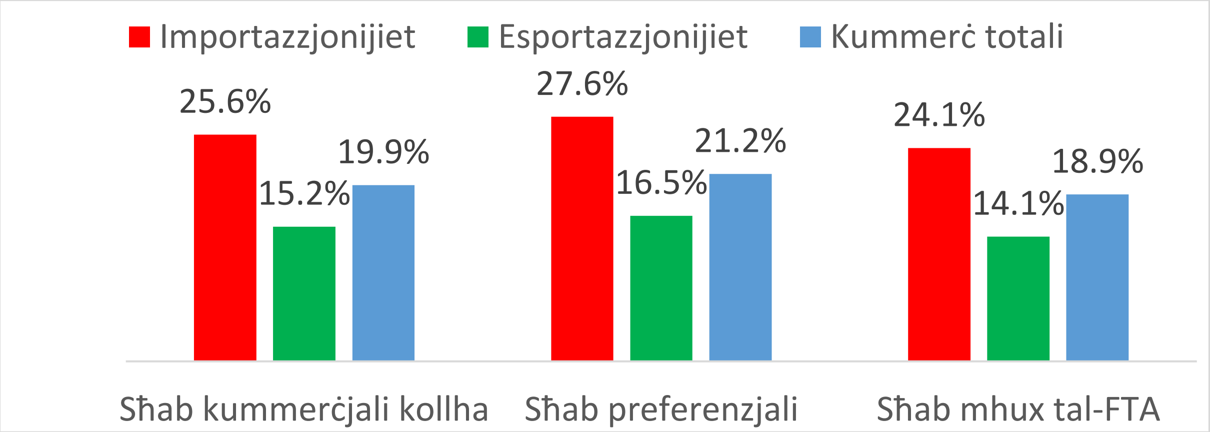

Sors: Eurostat, Comext (estrazzjoni magħmula f'April 2023).

Il-kummerċ agroalimentari ma' sħab preferenzjali jibqa' pilastru b'saħħtu tal-pożizzjoni globali tal-blokk bħala negozjant ewlieni

L-UE tibqa' n-negozjant ewlieni madwar id-dinja fil-prodotti agroalimentari, b'EUR 171 biljun ta' importazzjonijiet u EUR 229 biljun ta' esportazzjonijiet fl-2022. Minkejja ż-żidiet fil-prezzijiet globali, il-volumi ta' prodotti agroalimentari nnegozjati ġeneralment ma naqsux fl-2022 u xi kultant saħansitra żdiedu. In-**network wiesa' ta' ftehimiet kummerċjali** tal-UE kkontribwixxa għal dan l-iżvilupp.

Fl-2022, il-**kummerċ agroalimentari** tal-UE bl-74 sieħeb preferenzjali żdied b'21,2 %. Dan kien bl-istess rata bħall-kummerċ globali tal-UE fil-merkanzija (eskluża l-enerġija), b'rata simili għall-kummerċ agroalimentari bejn l-UE u s-sħab kummerċjali kollha, li żdied bi 22,2 %, u b'rata aktar baxxa mill-kummerċ agroalimentari bejn l-UE u s-sħab tal-ftehimiet mhux kummerċjali (23,3 %).

L-esportazzjonijiet tal-prodotti agroalimentari lejn is-sħab preferenzjali żdiedu b'mod aktar b'saħħtu (bi 17,5 %) mill-esportazzjonijiet tal-prodotti tal-ikel agrikoli tal-UE lejn is-sħab kummerċjali kollha, li żdiedu bi 15,8 % matul l-istess perjodu, u b'rata ogħla mill-esportazzjonijiet lejn sħab mhux preferenzjali, li żdiedu wkoll b'mod sostanzjali, iżda bi 13,5 %. Is-setturi agroalimentari li qed jixprunaw din ix-xejra kienu ċ-ċereali u l-preparazzjonijiet taċ-ċereali, segwiti mill-prodotti tal-ħalib.

Ir-**Renju Unit** baqa' l-ewwel destinazzjoni għall-esportazzjonijiet agroalimentari tal-UE fost is-sħab preferenzjali[22] kif ukoll b'mod ġenerali[23], u jirrappreżenta aktar minn wieħed minn

[22] L-Iżvizzera, id-destinazzjoni ta' 5 % tal-esportazzjonijiet tal-UE fl-2022, u l-Ġappun (4 %), kienu t-tieni u t-tielet rispettivament fost is-sħab preferenzjali tal-UE.

[23] L-Istati Uniti kklassifikaw it-tieni, bi 13 % tal-esportazzjonijiet tal-UE fl-2022, segwiti miċ-Ċina b'7 % tal-esportazzjonijiet agroalimentari totali tal-UE.

kull ħamsa (21 %) tal-esportazzjonijiet totali tal-UE. Ir-Renju Unit kien ukoll id-destinazzjoni tal-esportazzjoni fejn l-esportazzjonijiet tal-UE esperjenzaw l-akbar tkabbir fl-2022 (jiġifieri +EUR 5,9 biljun skont il-valur, jew +14 %), segwit mill-Istati Uniti u mill-Marokk. L-Istati Uniti baqgħu t-tieni destinazzjoni tal-esportazzjoni għall-prodotti agroalimentari tal-UE b'mod ġenerali skont il-valur, wara r-Renju Unit, segwiti miċ-Ċina u mill-Iżvizzera.

Fl-2022, iż-żieda perċentwali fl-**importazzjonijiet tal-UE ta' prodotti agroalimentari** minn sħab preferenzjali kienet kemxejn aktar baxxa għal sħab preferenzjali (jiġifieri 28 %) meta mqabbla maż-żieda fl-importazzjonijiet mis-sħab kollha (32 %) u meta mqabbla maż-żieda fl-importazzjonijiet minn sħab ta' ftehimiet mhux kummerċjali (37,1 %). Iż-żieda aktar baxxa għas-sħab preferenzjali x'aktarx hija marbuta mal-kompożizzjoni rispettiva tal-importazzjonijiet. Pereżempju, l-importazzjonijiet tal-UE ta' prodotti taż-żrieragħ żejtnin (eż. fażola tas-sojja) u tal-kafè, żewġ prodotti ewlenin tal-importazzjoni li għalihom il-prezzijiet (u għalhekk il-valuri tal-importazzjoni) żdiedu l-aktar, jiġu kważi kompletament minn pajjiżi mhux preferenzjali (jiġifieri l-Brażil, l-Arġentina u l-Istati Uniti).

Ir-**Renju Unit kien ukoll l-ogħla sors ta' importazzjonijiet agroalimentari tal-UE b'mod ġenerali** (9 % tal-importazzjonijiet totali), b'żieda ta' 28,4 % (f'konformità mat-tkabbir medju mis-sħab preferenzjali kollha). Dan kien treġġigħ lura għas-sitwazzjoni fl-2021, meta l-importazzjonijiet ġarrbu tnaqqis ta' 24,5 %. Din hija wkoll indikazzjoni li n-negozjanti tar-Renju Unit draw il-kontrolli u l-ispezzjonijiet tas-saħħa tal-pjanti u tal-annimali (SPS) applikati mill-UE inkluż dwar il-kunsinni agroalimentari minn Jannar 2021.

Fl-2022, l-**Ukrajna** kienet it-tieni l-akbar sors ta' importazzjonijiet agroalimentari tal-UE fost is-sħab preferenzjali (bi 8 % tal-importazzjonijiet).

Il-ftehimiet kummerċjali tal-UE jiffaċilitaw ukoll id-diversifikazzjoni u għenu biex tittejjeb is-sigurtà alimentari

Fl-2022, il-ftehimiet kummerċjali tal-UE appoġġaw id-diversifikazzjoni tal-kummerċ agroalimentari tal-UE lil hinn mir-Russja lejn sħab kummerċjali oħra u għenu biex jingħelbu l-isfidi tas-sigurtà alimentari kemm fl-UE kif ukoll fil-pajjiżi sħab wara l-gwerra ta' aggressjoni mhux provokata u mhux ġustifikata tar-Russja kontra l-Ukrajna:

- l-Ukrajna qabżet lill-Istati Uniti fl-2022 bħala t-tielet l-akbar sors ta' importazzjoni għall-prodotti agroalimentari b'mod ġenerali (wara l-Brażil u r-Renju Unit).

- F'konformità mal-impenn tagħha għas-sigurtà globali tal-ikel, li ġiet affettwata mill-gwerra mhux provokata u mhux ġustifikata tar-Russja kontra l-Ukrajna, l-UE fl-2022 żiedet l-esportazzjonijiet tal-qamħ tagħha lejn il-Viċinat tan-Nofsinhar, b'mod partikolari lejn l-Alġerija (4,9 miljun tunnellata), il-Marokk (4,1 miljun tunnellata) u l-Eġittu (2,9 miljun tunnellata). Dan ġie ffaċilitat mill-ftehimiet ta' assoċjazzjoni bejn l-UE u dawn is-sħab.

Għall-kuntrarju tal-kummerċ totali, l-UE xorta żammet surplus fil-kummerċ tal-merkanzija ma' sħab preferenzjali, għalkemm is-surplus qed jonqos

Fl-2022, b'kuntrast għall-kummerċ totali, l-UE rreġistrat surplus ta' EUR 73 biljun fil-kummerċ tal-merkanzija tagħha ma' sħab preferenzjali. Dan kien tnaqqis ta' EUR 131 biljun meta mqabbel ma' EUR 204 biljun fl-2021. Aktar minn 60 % tas-surplus tal-UE ma' sħab preferenzjali jista' jiġi attribwit għall-ikel agrikolu.

B'kuntrast għal dan, il-kummerċ tal-merkanzija tal-UE mal-bqija tad-dinja ra defiċit ta' EUR 432 biljun, tnaqqis minn surplus ta' EUR 55 biljun fl-2021 u laħaq l-aktar livell baxx tiegħu mill-2002. Dan kien dovut b'mod partikolari għal żieda qawwija fil-valur tal-prodotti tal-enerġija, li bdiet lejn tmiem l-2021 u kompliet fl-2022. L-importazzjonijiet tal-prodotti tal-enerġija żdiedu b'valur ta' 113,5 % meta mqabbla mal-2021. Dan kien jirrappreżenta ammont addizzjonali ta' EUR 443,3 biljun, nofs iż-żieda totali fl-importazzjonijiet tal-UE.

Fl-2022, kif meħtieġ mir-regolamenti tal-UE rispettivi, il-Kummissjoni reġgħet immonitorjat l-importazzjonijiet fl-UE ta' ċerti prodotti industrijali u ta' prodotti agroalimentari…

Obbligi speċifiċi ta' monitoraġġ dwar il-kummerċ tal-oġġetti mas-sħab tal-Korea t'Isfel u tal-Amerka Latina

Kif meħtieġ mir-Regolament (UE) Nru 511/2011 [24]*, il-Kummissjoni mmonitorjat* ***l-importazzjonijiet tal-Korea t'Isfel ta' partijiet ewlenin tal-karozzi u tal-elettronika*** *mingħand l-aktar fornituri importanti barra mill-UE. Fl-2022, l-importazzjonijiet mill-Korea t'Isfel ta' magni u ta' parts tal-kombustjoni (gażolina u diżil) żdiedu ftit meta mqabbla mal-2021 (+8 %), hekk kif żdiedu wkoll l-importazzjonijiet ta' parts ewlenin tal-karozzi (+11 %). Fuq il-bażi ta' din l-istatistika kummerċjali, ma huwiex possibbli li tiġi stabbilita rabta bejn il-benefiċċju tar-restituzzjoni tad-dazji taħt il-ftehim kummerċjali mal-Korea t'Isfel u ż-żieda fl-importazzjonijiet tal-karozzi tal-UE mill-Korea t'Isfel (b'29 %).*

L-importazzjonijiet fl-UE ta' ***banana friska mill-Kolombja, mill-Ekwador u mill-Perù, kif ukoll mill-Amerka Ċentrali*** *ġew immonitorjati wkoll mill-Kummissjoni, kif meħtieġ mir-Regolament tal-UE Nru 19/2013*[25] *u Nru 20/2013*[26]*. Rapport komprensiv*[27] *dwar il-funzjonament tas-suq tal-banana tal-UE wara l-iskadenza tal-mekkaniżmu ta' stabbilizzazzjoni għall-banana ġie ppreżentat lill-Kummissjoni Ewropea fid-29 ta' Awwissu 2022. Ir-rapport ikkonferma li l-politika kummerċjali tal-UE laħqet il-bilanċ it-tajjeb bejn objettivi differenti billi tirrispetta l-obbligi internazzjonali filwaqt li tissoddisfa l-livelli ogħla ta' konsum tal-UE. Fl-2022, l-importazzjonijiet tal-UE ta' banana friska mill-Kolombja żdiedu b'1,6 %, filwaqt li l-importazzjonijiet mill-Ekwador u mill-Peru naqsu bi 11 % u b'20 % meta mqabbla mal-2021. Il-Kummissjoni se tkompli twettaq l-*

---

[24] Ir-Regolament (UE) Nru 511/2011 (ĠU L 145, 31.5.2011, p 19); https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/ALL/?uri=CELEX:32011R0511.

[25] Ir-Regolament (UE) Nru 19/2013 (ĠU L 17, 19.1.2013, p 1); https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0019.

[26] Ir-Regolament (UE) Nru 20/2013 (ĠU L 17, 19.1.2013, p 13); https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0020

[27] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11960-2022-INIT/mt/pdf.

analiżi regolari tagħha tal-istat tas-suq u tal-produtturi tal-banana tal-UE u, jekk ikun meħtieġ, teżamina s-sitwazzjoni flimkien mal-Istati Membri u mal-partijiet ikkonċernati.

Il-kummerċ fis-servizzi żdied u l-UE żammet surplus kemm mas-sħab preferenzjali kif ukoll mal-bqija tad-dinja

Il-kummerċ fis-servizzi mal-74 sieħeb preferenzjali kollha fl-2021 (l-aħħar ċifri disponibbli) ammonta għal EUR 925 944 miljun (46 % tal-kummerċ totali tas-servizzi tal-UE). Iċ-ċifra żdiedet b'6,7 %, jiġifieri livell aktar baxx mill-kummerċ tal-UE fis-servizzi mal-bqija tad-dinja, li żdied b'10 %, u l-kummerċ ma' sħab kummerċjali mhux preferenzjali, li żdied bi 13 %.

Is-**surplus tal-UE fil-kummerċ fis-servizzi żdied** fl-2021, kemm ma' sħab preferenzjali (żieda ta' EUR 57 biljun minn EUR 79 biljun fl-2020 għal EUR 136 biljun fl-2021) kif ukoll mas-sħab kummerċjali kollha. Għall-grupp tal-aħħar, il-qabża kienet saħansitra akbar, għalkemm bdiet minn livell aktar baxx (jiġifieri żieda ta' EUR 112-il biljun minn EUR 9 biljun fl-2020 għal EUR 121 biljun fl-2021).

Illustrazzjoni 4: Il-kummerċ tal-UE fis-servizzi skont is-sieħeb preferenzjali, 2021 (l-10 sħab ewlenin)

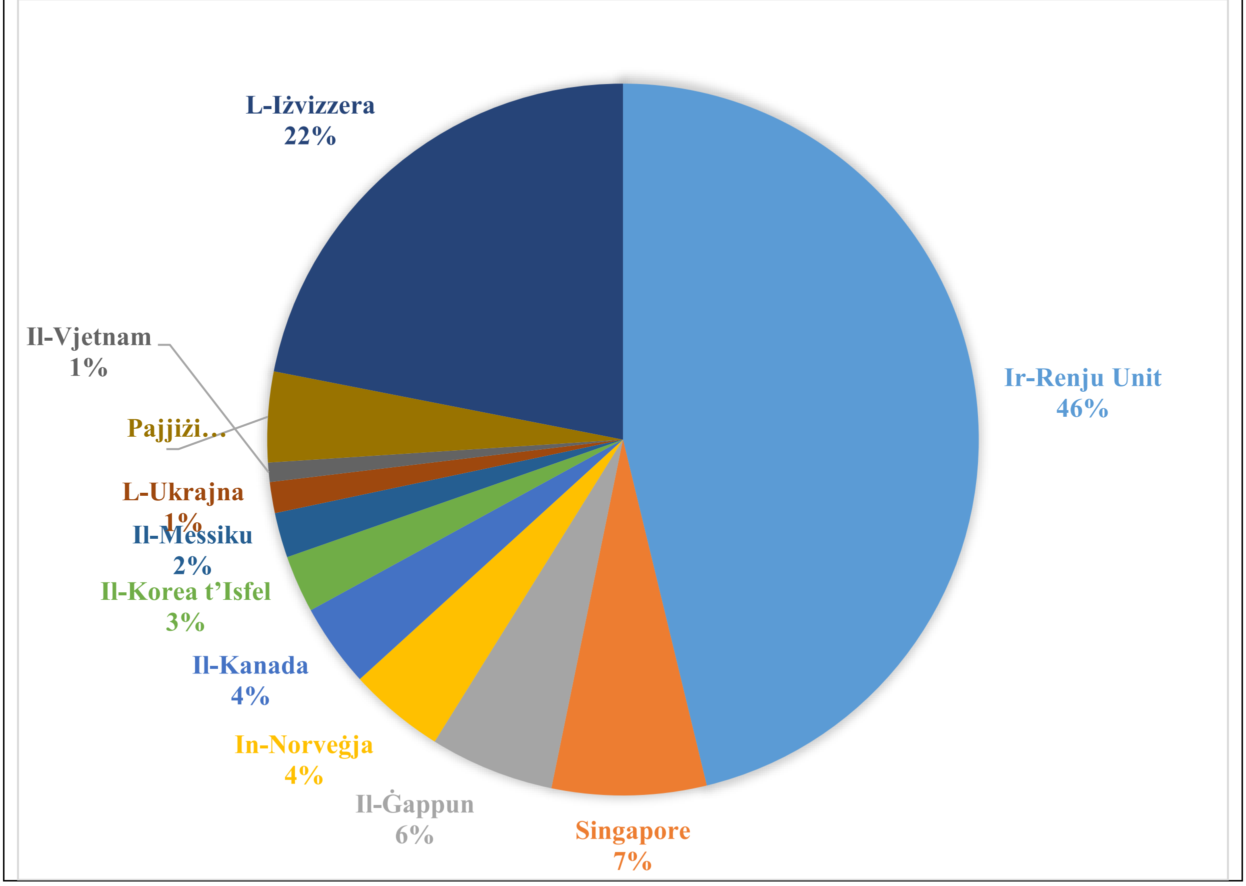

Sors: Eurostat, Bilanċ tal-Pagamenti (BOP_ITS6_DETextraction magħmula f'April 2023).

Il-kummerċ totali tas-servizzi tal-UE laħaq EUR 2 triljun fl-2021, li jirrappreżenta terz tal-kummerċ totali tal-UE fl-2022[28]. L-UE hija l-akbar esportatur ta' servizzi fid-dinja, b'26 % tal-esportazzjonijiet globali.

II.2 L-avvanz tal-implimentazzjoni tal-ftehimiet kummerċjali tal-UE fl-Asja, fl-Amerki, fil-Viċinat u fil-pajjiżi Afrikani, tal-Karibew u tal-Paċifiku

Din is-subsezzjoni tiffoka fuq l-implimentazzjoni u fuq l-infurzar ta' ftehimiet kummerċjali bilaterali tal-UE. Hija turi kif il-Kummissjoni kienet qed taħdem, minn naħa waħda, biex tiżgura li l-kumpaniji jitgħallmu dwar l-opportunitajiet li joffru l-ftehimiet kummerċjali u, min-naħa l-oħra, biex timmonitorja l-implimentazzjoni mill-pajjiżi sħab tal-impenji rispettivi. Fejn meħtieġ, il-Kummissjoni żiedet l-infurzar. F'dan il-kuntest, l-identifikazzjoni bikrija, il-prevenzjoni u t-tneħħija tal-ostakli għall-aċċess għas-suq u l-ksur tad-dispożizzjonijiet dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli baqgħu prijorità u ġew sfruttati f'kooperazzjoni mill-qrib mal-Istati Membri u mal-partijiet ikkonċernati. Id-Delegazzjonijiet tal-UE[29] għandhom rwol ewlieni fl-appoġġ ta' dan l-isforz.

A. Il-komunikazzjoni u l-promozzjoni tal-benefiċċji tal-ftehimiet kummerċjali

L-għajnuna lin-negozji biex jitgħallmu dwar il-ftehimiet kummerċjali tibqa' prijorità

Il-Kummissjoni kompliet bl-isforzi tagħha biex tqajjem kuxjenza dwar il-ftehimiet kummerċjali u l-vantaġġi tal-UE għall-kumpaniji tal-UE meta jikkompetu fi swieq ta' pajjiżi terzi. Dan huwa essenzjali b'mod partikolari għall-SMEs. Dan ġie segwit permezz ta' gwidi dwar ftehimiet ġodda u eżistenti u l-elementi speċifiċi tagħhom, kif ukoll permezz ta' avvenimenti appoġġati minn proġetti ffinanzjati mill-UE.

Eżempji jinkludu:

- **Avveniment** konġunt f'Settembru 2022 biex jimmarka l-**ħames anniversarju tas-CETA**, b'90 parteċipant preżenti. Dan ġie organizzat b'mod konġunt mill-Kummissjoni u mill-EUCCAN, il-Kamra tal-Kummerċ tal-Unjoni Ewropea fil-Kanada.

[28] L-aħħar ċifri għall-kummerċ fis-servizzi huma dawk għall-2021, estratti mill-istatistika BoP tal-Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/BOP_ITS6_DET__custom_6174487/default/table; *data* għal

[29] Id-DĠ Kummerċ għandu aktar minn 200 membru tal-persunal f'aktar minn 50 Delegazzjoni tal-UE li jaħdmu fuq kwistjonijiet kummerċjali.

- **Gwidi dettaljati għall-ftehimiet eżistenti**, bħall-gwida għall-fornituri tal-UE dwar l-**akkwist pubbliku fil-Ġappun**[30]. Il-gwida hija mfassla biex tgħin lill-kumpaniji fl-UE li jfittxu li jipprovdu xogħol, oġġetti jew servizzi lil entitajiet pubbliċi fil-Ġappun permezz ta' akkwist pubbliku jew proċessi simili.

- Minjiera ta' **materjal biex tallerta l-partijiet ikkonċernati u tgħinhom iħejju minn qabel għal ftehimiet ġodda** sakemm jidħlu fis-seħħ. Pereżempju, f'Diċembru 2022, meta l-UE kkonkludiet negozjati maċ-Ċili dwar ftehim qafas avvanzat, ħadet azzjoni ta' dan it-tip, li inkludiet il-pubblikazzjoni ta' skedi informattivi u infografika. Sar sforz simili meta l-UE kkonkludiet negozjati f'Ġunju 2022 dwar il-ftehim kummerċjali l-aktar avvanzat tagħha man-**New Zealand** futur, u għal darb'oħra għall-iffirmar tal-ftehim sena wara fid-9 ta' Lulju 2023. Il-materjali prodotti għal dawn l-okkażjonijiet kienu jinkludu skeda informattiva, infografika u dokument ta' mistoqsijiet frekwenti[31].

B. L-implimentazzjoni ta' ftehimiet kummerċjali bilaterali tal-UE

Matul iċ-ċiklu tal-ħajja tal-ftehimiet kummerċjali bilaterali tal-UE, il-Kummissjoni tuża **strutturi istituzzjonali** għal għadd kbir ta' objettivi differenti, li jvarjaw mill-prevenzjoni u t-tneħħija tal-ostakli għall-kooperazzjoni mal-pajjiżi sħab u n-negozjati dwar aċċess għas-suq addizzjonali. Inkiseb progress tajjeb matul il-perjodu ta' rapportar, kif se turi t-taqsima li ġejja, inkluż bl-għajnuna ta' eżempji individwali.

Il-Kummissjoni kompliet taħdem ma' pajjiżi sħab f'kumitati konġunti tal-kummerċ biex iżżid l-aċċess għas-suq għall-esportazzjonijiet tal-UE

Pereżempju, fit-30 ta' Novembru 2022, il-**Kumitat tal-Kummerċ bejn l-UE u l-Korea t'Isfel** adotta deċiżjoni li żżid 44 indikazzjoni ġeografika (IĠ) oħra għall-UE u 41 għall-Korea t'Isfel li għandhom jiġu koperti mill-ftehim kummerċjali bejn l-UE u l-Korea t'Isfel mill-1 ta' Jannar 2023.

Fl-20 ta' Diċembru 2022, l-ewwel **laqgħa tal-Kumitat Doganali UE-Singapore** iddeċidiet li tissostitwixxi s-sistema ta' "esportaturi approvati" b'"esportaturi rreġistrati" (billi temenda l-protokoll rispettiv)[32]. Din il-bidla tfisser li l-esportaturi tal-birra tal-UE jistgħu jaċċessaw il-preferenzi tariffarji b'mod aktar faċli mill-1 ta' Jannar 2023.

L-istrutturi tal-kumitat għenu wkoll għall-identifikazzjoni u għall-evitar tal-ostakli fi stadju bikri

---

[30] Il-gwida tispjega l-bidliet ewlenin fl-ambitu tal-attivitajiet ta' akkwist tal-gvern introdotti mill-Ftehim ta' Sħubija Ekonomika (FSE) bejn l-UE u l-Ġappun u tipprovdi ħarsa ġenerali lejn ir-regoli msaħħa relatati mat-trasparenza: https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/country-assets/tradoc_159028.pdf

[31] Ftehim Kummerċjali UE-New Zealand: Il-ftuħ ta' triq għal tkabbir ekonomiku sostenibbli (europa.eu)

[32] Il-Protokoll 1 tal-Ftehim kummerċjali bejn l-UE u Singapore jikkonċerna d-definizzjoni ta' "prodotti oriġinarji" u metodi ta' kooperazzjoni amministrattiva.

- Pereżempju, il-kuntatt skont il-ftehim kummerċjali bejn **l-UE u l-pajjiżi Andini** għen lill-Kummissjoni **tipprevjeni** żewġ ostakli fil-**Kolombja**: l-ewwel wieħed kien jikkonċerna **xorb alkoħoliku** li altrimenti kien jeħtieġ li l-esportaturi jipprovdu ċertifikati addizzjonali ta' Prattiki Tajba ta' Manifattura. Il-Kolombja qablet li timmodifika l-leġiżlazzjoni tagħha sabiex tneħħi dan ir-rekwiżit u l-Kummissjoni qed tkompli timmonitorja s-sitwazzjoni. Sakemm tiġi adottata l-liġi l-ġdida, instabet soluzzjoni interim. It-tieni waħda kienet tikkonċerna **r-rekwiżiti dwar l-użu ta' dqiq fortifikat**, inkluż għal prodotti b'kontenut baxx ta' dqiq, li kien ixekkel l-importazzjonijiet tal-UE.

Il-kuntatt bilaterali skont il-Ftehim ta' Assoċjazzjoni tal-UE mat-**Tuneżija** fl-2022 għen lin-naħa tal-UE biex **tevita żieda fid-dazji doganali tan-nazzjon l-aktar iffavorit (MFN) stabbiliti** f'liġi finanzjarja ġdida ta' Diċembru 2021 li kienet taffettwa għadd ta' prodotti industrijali mill-UE[33].

Il-kumitati kienu wkoll strumentali biex jitneħħew l-ostakli, b'mod partikolari fis-settur l-aktar affettwat, dak agroalimentari.

Pereżempju, wara diskussjonijiet intensivi fil-kumitati rilevanti tas-CETA, fit-30 ta' Ġunju 2022 il-**Kanada** finalment eliminat l-eżenzjoni tad-dazju tas-sisa federali għall-inbejjed lokali (Kanadiżi). Fil-passat, l-inbejjed lokali, għall-kuntrarju tal-inbejjed importati mill-UE, kienu eżentati minn miżura ekwivalenti għal taxxa *ad valorem* wara t-taxxa tal-fruntieri ta' aktar minn 9 %.

Mal-**Ekwador**, fil-kumitati rispettivi tal-ftehim kummerċjali bejn l-UE u l-pajjiżi Andini, in-naħa tal-UE għamlet progress u kisbet it-tneħħija ta' żewġ ostakli li jfixklu l-potenzjal tal-esportazzjonijiet tal-UE fis-settur agrikolu:

- Wieħed minnhom kien jikkonċerna **r-reġim ta' importazzjoni protezzjonista tal-Ekwador għall-prodotti agrikoli**, li użaw liċenzji mhux awtomatiċi bbażati fuq il-valutazzjoni tal-produzzjoni u l-konsum nazzjonali, u dan ħoloq dewmien u inċertezza bla bżonn għall-kummerċ fil-prodotti agrikoli [34]. Diskussjonijiet ripetuti mal-Ekwador u mad-Delegazzjoni tal-UE, appoġġati mill-Istati Membri u min-negozju, wasslu biex l-Ekwador jadotta sistema ġdida fit-22 ta' Novembru 2022, li stabbilixxiet sistema prevedibbli u orjentata lejn is-suq.

[33] Filwaqt li l-miżura ġenerali baqgħet għaddejja, xi prodotti ta' interess qawwi għall-esportazzjoni għall-UE tneħħew mil-lista.

[34] In-naħa tal-UE intervjeniet, peress li dan ir-reġim la kien allinjat mal-ftehim kummerċjali bejn l-UE u l-pajjiżi Andini u lanqas mar-regoli tad-WTO u kien affettwa l-użu tal-kwoti tar-rati tariffarji tal-UE.

- It-tieni kwistjoni kienet tikkonċerna ostaklu fit-tul li **jipprojbixxi l-importazzjoni ta' prodotti tal-ħalib tat-trab mill-UE** għal perjodu ta' 10 snin, li deher li kien qed jikser il-ftehim kummerċjali l-UE u l-pajjiżi Andini. Hawnhekk għal darb'oħra, il-Kummissjoni, permezz tad-Delegazzjoni tal-UE f'Quito, ikkoordinat mill-qrib l-intervent tagħha mal-Istati Membri u mal-industrija, li wassal lill-awtoritajiet kompetenti sabiex jitolbu opinjoni legali (mill-Avukat Ġenerali). L-opinjoni kkonfermat li l-projbizzjoni kisret l-impenji tal-Ekwador u wasslet lill-Ministeru tal-Agrikoltura biex joħroġ liċenzji tal-importazzjoni mhux awtomatiċi ġodda għall-prodotti tal-ħalib tat-trab tal-UE.

Il-kwistjonijiet agrikoli ma kienu bl-ebda mod l-uniċi kwistjonijiet solvuti fl-2022. Każijiet oħra kienu jikkonċernaw regolamenti diskriminatorji imposti fuq prodotti u servizzi industrijali, eż. apparat mediku fil-Ġappun u fl-Iżrael u s-settur tal-bejgħ bl-imnut fil-Moldova.

- Fl-ewwel każ, il-ħidma mill-qrib bejn id-Delegazzjoni tal-UE u l-assoċjazzjonijiet kummerċjali Ġappuniżi kkonċernati għenet biex tittejjeb il-**leġiżlazzjoni Ġappuniża oneruża dwar l-apparat mediku b'rekwiżiti uniċi ta' tikkettar**. Mill-31 ta' Lulju 2023, se japplikaw id-dispożizzjonijiet il-ġodda, li jnaqqsu l-ispejjeż għan-negozji tal-UE fuq valur stmat ta' bejn sitta u disa' biljun euro ta' kummerċ.

- Każ ieħor kien jikkonċerna l-awtorizzazzjoni ta' apparat mediku fl-**Iżrael**. Wara diskussjonijiet intensivi mal-awtoritajiet rilevanti, l-Iżrael qabel ukoll li jirrikonoxxi bħala eliġibbli prodotti tal-proċedura ta' awtorizzazzjoni rapida[35] mil-Lussemburgu u mill-Istati Membri li daħlu fl-Unjoni fl-2004. Dan ifisser li l-esportaturi minn dawn il-pajjiżi issa se jkunu jistgħu wkoll ikollhom l-apparat mediku tagħhom awtorizzat ħafna aktar malajr, u b'hekk tintemm id-diskriminazzjoni bejn l-Istati Membri. Filwaqt li dan bħalissa huwa żgurat permezz ta' proġett pilota, l-emenda leġiżlattiva finali għadha pendenti. L-esportazzjonijiet tal-UE ta' apparat mediku lejn l-Iżrael kienu madwar EUR 409 miljun fl-2022.

- It-tielet eżempju kien jikkonċerna l-**Liġi tal-Kummerċ Domestiku tal-Moldova**, li kienet tirrikjedi li l-bejjiegħa bl-imnut ikollhom mill-inqas 50 % tal-prodotti tal-ikel ta' oriġini Moldovana fil-ħwienet, f'kunflitt mal-prinċipju tan-nondiskriminazzjoni għall-prodotti importati, kemm skont iż-Żona tal-Kummerċ Ħieles Approfondita u Komprensiva (DCFTA) tal-UE kif ukoll skont ir-reġim tad-WTO. Wara kuntatt ta' livell għoli permezz tad-DCFTA, f'Awwissu 2022 il-Moldova neħħiet l-obbligu msemmi hawn fuq għall-bejjiegħa bl-imnut, b'effett mis-26 ta' Frar 2023.

- Ir-raba' każ kien jikkonċerna r-rekwiżiti ta' **liċenzjar** u ta' kwalifika **Peruvjani** fil-qasam tas-servizzi. Ir-rekwiżiti kienu jikkonsistu f'analiżi teknika u fl-**ittestjar tal-**

[35] Ir-rikonoxximent isir bi proġett pilota, li se jkompli sal-adozzjoni u d-dħul fis-seħħ tal-emenda leġiżlattiva.

ikel u tal-għalf għall-esportazzjoni, li ma kinux oġġettivi, trasparenti, u kienu jiddiskriminaw kontra kumpaniji barranin mhux stabbiliti. Wara l-ħidma min-naħa tal-UE mal-awtoritajiet Peruvjani kkonċernati fil-kumitati rilevanti tal-Ftehim kummerċjali bejn l-UE u l-Peru, il-Peru emenda l-leġiżlazzjoni tiegħu u issa għandu rekwiżiti oġġettivi u mhux diskriminatorji ta' liċenzjar u kwalifika.

In-network ta' ftehimiet kummerċjali tal-UE saħħaħ ukoll il-kooperazzjoni dwar għadd kbir ta' kwistjonijiet, li jvarjaw minn kwistjonijiet regolatorji u dawk ta' standards għall-materja prima

Bl-użu tal-istrutturi istituzzjonali tal-ftehimiet kummerċjali tal-UE bħala pjattaforma, fl-2022 il-Kummissjoni kompliet il-**kooperazzjoni tagħha mas-sħab żviluppati** fl-ispettru ġeografiku fuq firxa wiesgħa ta' kwistjonijiet ta' interess reċiproku, iffaċilitata mill-ftehimiet kummerċjali rispettivi. Eżempji ta' dan huma stabbiliti hawn taħt.

- **Sħubijiet diġitali**, konklużi fl-2022 mal-Ġappun u mal-Korea t'Isfel u fil-bidu tal-2023 ma' Singapore, biex itejbu l-kooperazzjoni dwar l-infrastruttura diġitali, il-ħiliet, it-trasformazzjoni diġitali tan-negozji u d-diġitalizzazzjoni tas-servizzi pubbliċi. Filwaqt li tibni fuq dawn il-prinċipji tal-kummerċ diġitali, l-UE nediet negozjati dwar regoli vinkolanti dwar il-kummerċ diġitali ma' Singapore fl-20 ta' Lulju 2023[36].

- Kooperazzjoni mal-**Korea t'Isfel**

    - Dwar **Sħubija Ekoloġika**, stabbilita fit-22 ta' Mejju 2023, bil-għan li tissaħħaħ il-kooperazzjoni bilaterali u jiġu skambjati l-aħjar prattiki dwar l-azzjoni klimatika, it-tranżizzjoni enerġetika nadifa u ġusta, il-protezzjoni tal-ambjent, u oqsma oħra tat-tranżizzjoni ekoloġika;

    - **dwar iċ-ċertifikazzjoni elettronika** u l-armonizzazzjoni taċ-ċertifikati tas-saħħa biex jiġi ffaċilitat aktar il-kummerċ ta' diversi prodotti agroalimentari pproċessati. Id-diskussjonijiet dwar l-aġġornament tal-annessi tal-ftehim kummerċjali dwar il-karozzi u l-elettronika komplew ukoll, u l-UE u l-Korea t'Isfel iddiskutew ukoll kif għandhom jiżguraw kundizzjonijiet ekwi għall-manifatturi fis-settur irrispettivament mill-oriġini tagħhom, hekk kif iż-żewġ naħat jintroduċu politiki relatati mas-sussidjar ta' vetturi elettroniċi.

- Il-kooperazzjoni mal-**Ġappun** dwar ir-rekwiżiti u r-regoli ta' standardizzazzjoni u ċertifikazzjoni relatati mas-sejħiet għall-offerti għall-enerġija mir-riħ lil hinn mill-

[36] https://policy.trade.ec.europa.eu/news/joint-statement-launch-negotiations-eu-singapore-digital-trade-agreement-2023-07-20_en

kosta, bl-għajnuna ta' tliet studji[37] li jagħmlu rakkomandazzjonijiet dwar kif għandhom jittaffew ir-restrizzjonijiet fuq l-aċċess ta' bastimenti barranin għal proġetti tal-enerġija mir-riħ lil hinn mill-kosta. Dawn l-istudji jappoġġaw lill-Ġappun peress li jfittex li jilħaq l-għanijiet tiegħu li jżid il-proporzjon ta' sorsi ta' enerġija rinnovabbli fit-taħlita tal-enerġija tiegħu u jikseb in-newtralità klimatika sal-2050.

- Il-kooperazzjoni mal-**Kanada** dwar l-ambjent u l-materja prima, permezz tal-kontinwazzjoni fl-2022 u fil-bidu tal-2023 ta' serje ta' avvenimenti konġunti mnedija fis-Summit UE-Kanada tal-2021[38], inkluż skambju b'saħħtu dwar il-kummerċ u l-klima mar-rappreżentanti tas-soċjetà ċivili. Fost dawk l-impriżi konġunti kien hemm erba' workshops għall-promozzjoni tas-sostenibbiltà, tal-ġestjoni ambjentali u tal-azzjoni klimatika fl-agrikoltura. Eżitu ieħor tas-Summit, is-*Sħubija Strateġika UE-Kanada dwar il-Materja Prima*, li tikkomplementa d-djalogu bilaterali annwali dwar il-materja prima, għandha l-għan li tiddiversifika sorsi ta' inputs importanti ta' ekonomija ekoloġika u diġitali lil hinn minn produtturi li jaħsbuha l-istess biex trawwem ktajjen tal-provvista kompetittivi bejn l-UE u l-Kanada.

- Il-kooperazzjoni mal-**Iżvizzera** dwar l-użu ta' ftehimiet kummerċjali, it-tqabbil ta' noti dwar l-istatistika kummerċjali, ir-rati ta' użu preferenzjali ta' ftehimiet kummerċjali u r-regoli tal-oriġini. Il-kooperazzjoni ġiet infurmata mir-riċerka tal-UE u minn studju[39] mis-Segretarjat tal-Istat Żvizzeru għall-Affarijiet Ekonomiċi (SECO), li għandu l-għan li jistma l-potenzjal ekonomiku mill-ħolqien ta' żona ta' akkumulazzjoni bejn is-sħab kummerċjali preferenzjali kemm tal-Iżvizzera kif ukoll tal-UE. Barra minn hekk, l-Iżvizzera tapplika l-istess miżuri ta' sigurtà u sikurezza bħal dawk fis-seħħ fl-UE. Bħala parteċipant attiv fis-Sistema ta' Kontroll tal-Importazzjoni 2 tal-UE mill-emenda tal-ftehim doganali dwar is-sigurtà f'Marzu 2021, il-kummerċ leġittimu jkompli għaddej aktar faċilment u jiġi applikat livell għoli ta' sigurtà għall-katina tal-provvista.

Il-ftehimiet kummerċjali tal-UE komplew joffru wkoll forum għall-kooperazzjoni għall-iżvilupp fl-Amerka Latina u fl-Afrika

---

[37] Ir-riħ lil hinn mill-kosta: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/Japanese%20OWP%20Tenders_Aquilo%20Energy%20GmbH_publication102022.pdf; Il-kabotaġġ marittimu: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/Japanese%20OWP%20Cabotage_Aquilo%20Energy%20GmbH_publication102022.pdf; Standards, regolamentazzjoni teknika u valutazzjoni tal-konformità fis-suq tal-enerġija mir-riħ lil hinn mill-kosta tal-Ġappun u Ewropew:https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/OWP%20Study%20-%20DTU-REI_publication_EN_0.pdf

[38] https://www.consilium.europa.eu/mt/meetings/international-summit/2021/06/1/

[39] L-istudju u r-rapport dwar ir-riżultati tal-istħarriġ tal-kumpanija dwar l-użu ta' ftehimiet ta' kummerċ ħieles mill-esportaturi Żvizzeri jistgħu jinstabu fuq: https://www.seco.admin.ch/seco/en/home/Aussenwirtschaftspolitik_Wirtschaftliche_Zusammenarbeit/Wirtschaftsbeziehungen/Freihandelsabkommen/nutzung_freihandelsabkommen.html

Fl-2022, appoġġata mill-programmi ta' kooperazzjoni reġjonali tagħha, l-UE kompliet il-kooperazzjoni tagħha mas-sħab fl-Amerka Latina u fl-Afrika sub-Saħarjana dwar kwistjonijiet ta' sostenibbiltà u governanza tajba. Din il-kooperazzjoni tinkludi wkoll involviment u parteċipazzjoni kbira tas-soċjetà ċivili, inkluż fil-livell lokali fil-pajjiżi sħab. Eżempji reċenti jinkludu:

- Il-kooperazzjoni maċ-**Ċilì**, appoġġata mill-programmi reġjonali tal-UE biex jgħinu lill-pajjiż jimxi lejn ekonomija aktar **sostenibbli u** li **ma tagħmilx ħsara lill-ambjent**, inklużi suġġetti bħall-estrazzjoni sostenibbli, il-ġlieda kontra r-reżistenza antimikrobika, il-promozzjoni ta' mġiba responsabbli fin-negozju u l-adozzjoni ta' azzjonijiet kummerċjali b'livell baxx ta' emissjonijiet tal-karbonju u tal-ekonomija ċirkolari. Barra minn hekk, fl-2022 tnieda proġett ġdid taċ-Ċili biss mill-Kummissjoni[40], li għandu l-għan li jappoġġa l-kummerċ ġust u sostenibbli bejn l-UE u ċ-Ċili, li jgħin biex jenfasizzza r-rwol tal-kummerċ biex jappoġġa l-għanijiet ambjentali u soċjali. Il-proġett ipproduċa, fost l-oħrajn, studji dwar il-produzzjoni organika fiċ-Ċilì u dwar il-kummerċ ġust u inkluda workshops reġjonali fis-16-il reġjun kollha, konferenza ta' livell għoli ma' esperti internazzjonali u pjattaforma online B2B[41] biex il-produtturi Ċileni jitlaqqgħu max-xerrejja tal-UE.

- Il-kooperazzjoni mal-**Ghana** taħt il-proġett "Compete Ghana"[42] **"għall-appoġġ tal-implimentazzjoni tal-ftehim ta' sħubija ekonomika (FSE) *interim* bejn l-UE u l-Ghana"** (EUR 4,1 miljun, 2020-2024). Il-proġett għandu l-għan li jtejjeb il-governanza ekonomika u l-ambjent tan-negozju u li jimmassimizza l-vantaġġi tal-FSE għall-Gana. Fost l-aktar eżiti rilevanti fl-2022 hemm it-tlestija tal-materjal ta' komunikazzjoni (eż. manwal interim tal-FSE u fuljett ta' żewġ paġni dwar l-FSE interim għall-għarfien tas-settur pubbliku u privat), sessjonijiet ta' taħriġ offruti lill-Persunal tas-Segretarjat tal-FSE, appoġġ loġistiku lill-Kummissjoni/lid-DĠ TAXUD għat-taħriġ dwar il-bini tal-kapaċità offrut lil 40 uffiċjal doganali mill-Ghana, kif ukoll rapport dwar ir-riformi kummerċjali derivati mill-FSE interim.

Ħafna ftehimiet ma' pajjiżi li qed jiżviluppaw, bħall-FSE mal-pajjiżi AKP, għandhom dimensjoni ta' żvilupp b'saħħitha u jipprovdu inċentivi għar-riforma li l-kooperazzjoni għall-iżvilupp u b'mod partikolari l-**Għajnuna għall-Kummerċ** (AfT) jistgħu jinfluwenzaw l-appoġġ ta' ambjent kummerċjali aktar miftuħ, il-promozzjoni tal-użu tal-Ftehimiet u l-avvanz fuq il-prijoritajiet tal-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli (TSD). Ir-Rapport ta' Progress tal-UE dwar l-Għajnuna għall-Kummerċ għall-2022 juri li l-UE flimkien mal-Istati Membri tagħha kienet l-akbar fornitur dinji ta' Għajnuna għall-Kummerċ[43], u kellha aktar minn 40 % tal-

---

[40] https://eurochile.cl/es/documents/proyecto-comercio-justo-y-sostenible-entre-la-union-europea-y-chile/

[41] https://www.eeas.europa.eu/delegations/chile/se-lanza-plataforma-%C2%A1conecta-tu-negocio%E2%80%9D-en-el-marco-del-proyecto-%E2%80%9Capoyo-al_es?s=192

[42] Il-proġett ma għandu fil-mira l-ebda settur partikolari, u minflok jiffoka fuq il-bini tal-kapaċità tal-Ghana biex timplimenta l-FSE u biex taħdem fuq kwistjonijiet relatati mal-FSE, fuq it-titjib tal-kompetittività fil-livell tal-kumpaniji u fuq politiki reġjonali ġenerali favur il-kompetittività industrijali.

[43] https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c2814529-8fce-11ed-b508-01aa75ed71a1/language-en

flussi globali fl-2020, li jikkorrispondu għal EUR 22,9 biljun. Parti kbira minn dan marret lejn pajjiżi li għandhom aċċess preferenzjali għas-suq tal-UE. Pereżempju, l-għajnuna tal-UE għall-pajjiżi AKP ammontat għal EUR 7,2 biljun fl-2020. Ir-rapport fih ukoll aktar informazzjoni u eżempji dwar l-AfT tal-Kummissjoni u tal-Istati Membri, eż. b'appoġġ għall-użu mill-SMEs tal-opportunitajiet tal-ftehimiet kummerċjali u għat-titjib tal-kwistjonijiet relatati mat-TSD. Is-sit web dwar l-AfT tal-UE għandu mmappjar interattiv [44] dwar il-pajjiżi benefiċjarji b'eżempji speċifiċi għall-kuntest tal-proġetti ta' AfT.

L-UE tkompli tavvanza l-kooperazzjoni teknika mas-sħab preferenzjali biex ittejjeb il-kundizzjonijiet għan-negozju

Pereżempju, il-Kummissjoni avvanzat it-tnedija tal-proġett ewlieni tagħha **IP Key South East Asia**, li beda fl-1 ta' April 2022, u stabbiliet sistemi biex tiffaċilita proċessi ta' kwalità għolja u rapidi għar-reġistrazzjoni u l-infurzar effettiv tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali (DPI). Il-proġett jappoġġa l-implimentazzjoni tad-dispożizzjonijiet tad-DPI ma' sħab preferenzjali fir-reġjun ASEAN, b'mod partikolari **Singapore u l-Vjetnam**, u jassistihom fl-adeżjoni tagħhom ma' ftehimiet internazzjonali rilevanti.

Il-Kummissjoni/DĠ TAXUD ipprovdiet ukoll assistenza teknika lill-**Istati tal-Ftehim ta' Sħubija Ekonomika tal-Komunità għall-Iżvilupp tan-Nofsinhar tal-Afrika (SADC)** biex tgħin biex titħaffef l-implimentazzjoni tar-regoli tal-oriġini tal-FSE. Is-suġġetti indirizzati fl-2022 kienu jinkludu t-taħriġ tal-kapaċità dwar il-kumulazzjoni djagonali bejn l-Istati tal-FSE tal-SADC sabiex titħaffef l-implimentazzjoni tal-akkumulazzjoni djagonali bejn l-Istati tal-FSE tal-SADC u tissaħħaħ l-integrazzjoni reġjonali fir-reġjun tal-SADC.

Fl-2022, l-UE kompliet tuża wkoll il-**programm EU-South Africa Partners for Growth** biex timmassimizza l-kummerċ bilaterali skont l-FSE tal-SADC, billi tneħħi l-ostakli tekniċi għall-kummerċ u trawwem il-ktajjen tal-valur globali. F'dan il-kuntest, l-UE kompliet il-kollaborazzjoni mal-Assoċjazzjoni tal-Afrika t'Isfel tal-Qoton, tas-Suf u tal-Mohair, li tlaqqa' flimkien il-produtturi, ix-xerrejja, il-fornituri tat-tagħmir u l-assoċjazzjonijiet tal-komoditajiet tul il-katina tal-valur tat-tessuti sostenibbli biex tesplora l-possibbiltajiet għall-kondiviżjoni tal-għarfien, l-iskambji tekniċi u l-kummerċ.

Eżempju ieħor huwa l-kooperazzjoni mill-qrib tal-UE mas-sħab kollha tagħha fiż-**żona pan-Ewro-Mediterranja (PEM),** fl-iżvilupp ta' pjattaforma komuni ddedikata għall-użu ta' provi tal-oriġini elettroniċi u mezzi ta' kooperazzjoni amministrattiva elettroniċi *(inizjattiva e-PoC*).

C. Il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli taħt il-lenti

Fit-22 ta' Ġunju 2022, il-Kummissjoni kkonkludiet ir-rieżami tagħha tal-politika kummerċjali u tal-iżvilupp sostenibbli tagħha, li laħaq il-quċċata tiegħu fil-pubblikazzjoni ta'

[44] Integrazzjoni ekonomika, kummerċ u konnettività (europa.eu)

komunikazzjoni [45] intitolata *Is-saħħa tas-sħubijiet tal-kummerċ: flimkien għal tkabbir ekonomiku ekoloġiku u ġust* [46]. Il-komunikazzjoni qed tipprovdi impetu ġdid għall-implimentazzjoni tal-ftehimiet kummerċjali eżistenti tal-UE mal-kapitoli dwar it-TSD, speċifikament 11-il ftehim kummerċjali li jkopri 18-il pajjiż sieħeb.

Il-Kummissjoni żiedet l-azzjoni, u b'hekk għamlet ir-rieżami tat-TSD tal-2022 tagħha operattiv

F'konformità mal-konklużjonijiet tar-rieżami dwar il-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli, il-Kummissjoni żammet mal-wegħda tagħha li **tinvolvi aħjar lis-soċjetà ċivili** fl-implimentazzjoni u fl-infurzar.

- Il-**mekkaniżmu tal-ilmenti mtejjeb** rigward l-allegati ksur tat-TSD ippreżentat lill-Punt ta' Dħul Uniku tal-Kummissjoni (**SEP**) jinkludi skedi ta' żmien speċifiċi biex il-Kummissjoni taġixxi (ara aktar 'l isfel).
- Il-Kummissjoni nediet ukoll ħidma dwar l-**identifikazzjoni ta' prijoritajiet speċifiċi għall-pajjiż**, b'**involviment mill-qrib tal-gruppi konsultattivi domestiċi tal-UE (DAGs)**. L-għan huwa li l-implimentazzjoni tal-impenji tat-TSD issir aktar effettiva.

Il-Kummissjoni ħadet ukoll passi konkreti biex **taħdem flimkien mal-pajjiżi sħab** li ssottoskrivew għall-impenji tat-TSD. Fl-2022, il-kumitati tat-TSD fi ħdan il-ftehimiet kummerċjali tal-UE ntużaw biex:

- isiru kuntatti mas-sħab dwar elementi sostanzjali ewlenin tar-rieżami tat-TSD, b'mod partikolari dwar l-implimentazzjoni tal-*istandards tas-saħħa u sikurezza okkupazzjonali (OSH)* fid-dawl ta' ambjent tax-xogħol sikur u b'saħħtu li jsir prinċipju fundamentali u dritt ġdid fuq ix-xogħol, u jitfħu djalogu ma' ċerti sħab dwar il-Konvenzjonijiet tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol (ILO) korrispondenti (C141 u C187);
- jaħdmu favur aktar *trasparenza fir-rigward tal-proċess*, b'mod partikolari l-kompożizzjoni tal-gruppi konsultattivi domestiċi (DAGs) tal-pajjiżi sħab, b'appoġġ għall-kuntatti bejn id-DAGs u mas-soċjetà ċivili inġenerali;
- iżidu l-fehim tas-sħab dwar *il-leġiżlazzjoni tal-UE dwar is-sostenibbiltà li ġiet promulgata reċentement jew proposta* (eż. ir-Regolamenti tal-UE dwar id-deforestazzjoni u t-taxxa fuq il-karbonju fil-fruntieri, kif ukoll il-Proposta għal Regolament dwar ix-Xogħol Furzat) u tindirizza t-tħassib tas-sħab dwar l-impatt fuq ir-relazzjonijiet kummerċjali mal-UE.

[45] https://circabc.europa.eu/ui/group/8a31feb6-d901-421f-a607-ebbdd7d59ca0/library/8c5821b3-2b18-43a1-b791-2df56b673900/details.

[46] Għal sommarju tal-konklużjonijiet ewlenin tar-rieżami tat-TSD ara wkoll ir-rapport annwali tal-2022 dwar l-implimentazzjoni u l-infurzar: Reġistru tad-Dokumenti tal-Kummissjoni - COM(2022)730 (europa.eu).

L-ewwel ilment formali dwar it-TSD wasal u l-valutazzjoni preliminari ġiet konkluża[47]

L-ilment jikkonċerna d-drittijiet tax-xogħol fis-settur tal-minjieri fil-Peru u fil-Kolombja. Il-Kummissjoni infurmat lill-ilmentatur, lill-NGO Olandiża CNV International, fit-13 ta' Jannar 2023 bir-riżultati tal-valutazzjoni preliminari tagħha. Il-Kummissjoni infurmat ukoll lill-Peru u lill-Kolombja u ppubblikat informazzjoni dwar din is-sitwazzjoni allegata fuq is-sit web tagħha[48]. Il-valutazzjoni preliminari identifikat nuqqasijiet potenzjali fl-infurzar tal-liġijiet tax-xogħol fiż-żewġ pajjiżi. Il-Kummissjoni issa qed timpenja ruħha aktar magħhom biex issegwi n-nuqqasijiet potenzjali identifikati.

Il-Kummissjoni għamlet użu sħiħ mill-ftehim kummerċjali, b'mod partikolari d-dispożizzjonijiet dwar id-djalogu u l-kooperazzjoni dwar kwistjonijiet ta' kummerċ u żvilupp sostenibbli, u minn mezzi oħra disponibbli. Il-Kummissjoni qed timpenja ruħha wkoll mal-ILO dwar din il-kwistjoni.

F'Ġunju 2022, il-Kummissjoni ppubblikat **linji gwida operattivi** riveduti għall-**Punt ta' Dħul Uniku**. Il-linji gwida riveduti jipprovdu aktar trasparenza u prevedibbiltà għall-partijiet ikkonċernati li jirrapportaw ksur allegat tat-TSD, filwaqt li jistabbilixxu wkoll **skedi ta' żmien** li l-Kummissjoni taħdem bihom meta tittratta l-ilmenti tat-TSD: għaxart ijiem tax-xogħol għar-rikonoxximent ta' riċevuta ta' lment, 20 għall-ewwel segwitu mal-ilmentatur, u sa 120 jum tax-xogħol biex tiġi ffinalizzata l-valutazzjoni preliminari (skont il-kumplessità tal-każ).

Sar progress solidu matul il-perjodu ta' rapportar dwar l-implimentazzjoni tal-impenji tat-TSD dwar ix-xogħol

Fil-qasam tax-**xogħol**, ġie rreġistrat progress fir-**ratifika u d-dħul fis-seħħ ta' konvenzjonijiet ewlenin tal-ILO** f'diversi pajjiżi sħab:

- **Il-Ġappun** irratifika l-Konvenzjoni tal-ILO (Nru) C105 dwar l-Abolizzjoni tax-Xogħol Furzat. Il-konvenzjoni daħlet fis-seħħ f'Lulju 2023. Il-Ġappun jibqa' impenjat li jagħmel progress kontinwu bir-ratifika tal-Konvenzjoni tal-ILO dwar id-diskriminazzjoni (C111) pendenti, għalkemm għad iridu jiġu spjegati azzjonijiet u skeda ta' żmien aktar konkreti.

- Fl-**Amerka Ċentrali**, il-Panama rratifikat il-Konvenzjonijiet Internazzjonali dwar ix-Xogħol ewlenin dwar l-ispezzjonijiet tax-xogħol u l-maternità u l-Protokoll tal-2014 għall-Konvenzjoni dwar ix-Xogħol Furzat.

- Fil-**Korea t'Isfel,** tliet konvenzjonijiet ewlenin daħlu fis-seħħ f'April 2022, b'mod partikolari l-konvenzjoni dwar il-Libertà ta' Assoċjazzjoni u l-Protezzjoni tad-Dritt ta' Organizzazzjoni (Nru 87), dwar id-Dritt ta' Organizzazzjoni u tal-Innegozjar Kollettiv (Nru 98) u dwar ix-Xogħol Furzat (Nru 29). Ġie rreġistrat ukoll xi progress lejn ir-

[47] Fl-2022, il-Punt ta' Dħul Uniku irċieva t-tieni ilment formali dwar allegat ksur tat-TSD; madankollu, dan ma setax jiġi pproċessat peress li l-ilmentatur ma kienx entità tal-UE.
[48] https://circabc.europa.eu/rest/download/c872c7cb-a0da-46dc-8b03-8144bf2f0436

ratifika tal-konvenzjoni (Nru) 105 dwar l-Abolizzjoni tax-Xogħol Furzat: fl-2022, il-Korea t'Isfel ippubblikat studju li identifika d-dispożizzjonijiet domestiċi li jeħtieġ li jiġu emendati sabiex jikkonformaw mal-Konvenzjoni tal-ILO. F'Settembru 2022, il-Kummissjoni ospitat laqgħa tal-partijiet ikkonċernati mas-soċjetà ċivili tal-Korea t'Isfel u qed twettaq studju separat biex tivvalida l-istudju tal-Korea t'Isfel. In-naħa tal-UE kompliet tqajjem din il-kwistjoni mal-Korea t'Isfel fil-livelli kollha.

Bl-ewwel pass (ratifika) li tlesta, l-enfasi tal-implimentazzjoni nbidlet mir-ratifika għall-**implimentazzjoni u l-applikazzjoni tas-sħab kummerċjali tal-konvenzjonijiet ewlenin tal-ILO**, bil-Kummissjoni tkompli timmonitorja dan bir-reqqa.

F'dan il-kuntest, ġew osservati xi xejriet u żviluppi rassikuranti fl-2022, peress li l-**qafas domestiku għax-xogħol** qed jiġi rieżaminat u mtejjeb f'għadd ta' pajjiżi sħab hekk kif implimentaw l-impenji tat-TSD tagħhom.

- Pereżempju, għaddejja riforma usa' tal-kodiċi tax-xogħol fil-**Vjetnam** (inkluża ħidma fuq digriet li jippermetti l-istabbiliment ta' **trade unions indipendenti**). Ladarba jitlesta, dan x'aktarx li jkollu wkoll impatt pożittiv fuq il-**Grupp Konsultattiv Domestiku tal-Vjetnam**, li għandu jiġi estiż biex jinkludi organizzazzjonijiet indipendenti tal-ħaddiema.

- Il-ħidma tal-UE mal-**Ġappun** dwar il-leġiżlazzjoni dwar id-diliġenza dovuta mwettqa fil-kumitati TSD u l-laqgħat tekniċi intersessjonali għenu biex jitfasslu l-linji gwida tal-Ġappun dwar id-**diliġenza dovuta tad-**drittijiet tal-bniedem, ippubblikati f'Settembru 2022. Il-linji gwida jindirizzaw l-istess standards tax-xogħol bħal fil-kapitolu dwar it-TSD tal-FSE u jimmiraw, fost l-oħrajn, li jżidu l-grad sa fejn il-kumpaniji Ġappuniżi jakkwistaw b'mod responsabbli u f'konformità mal-istandards internazzjonali.

- **Singapore** indika li qed jieħu passi biex joħroġ leġiżlazzjoni li tipprojbixxi d-**diskriminazzjoni fuq il-post tax-xogħol** (sa issa indirizzata biss minn oqfsa volontarji).

- **Il-Georgia** stabbiliet servizz ta' spezzjoni tax-xogħol komplut b'mandat estiż.

- Wara diskussjonijiet fil-kumitati tat-TSD u mal-partijiet ikkonċernati fil-prattika, **il-Kolombja u l-Peru** identifikaw lakuni fil-qafas tax-xogħol u ddeċidew li jniedu reviżjoni tal-kodiċijiet tax-xogħol rispettivi tagħhom.

Id-dispożizzjonijiet tat-TSD fil-ftehimiet kummerċjali preferenzjali dwar l-ambjent u x-xogħol wasslu għal kooperazzjoni bejn il-partijiet aktar immirata

Dwar il-**protezzjoni ambjentali**, il-perjodu ta' rapportar ra progress gradwali fl-**implimentazzjoni ta' ftehimiet ambjentali multilaterali** u fit-tranżizzjoni ekoloġika permezz ta' approċċi ta' ekonomija ċirkolari. Pereżempju, **il-Vjetnam** kien involut fi djalogu mal-UE dwar l-ekonomija ċirkolari, bil-kapitolu dwar it-TSD u l-ftehim kummerċjali bejn l-UE u l-Vjetnam kollu kemm hu bi rwol strumentali f'dan.

Il-Kummissjoni tibqa' tinvesti ħafna f'**kooperazzjoni** biex timplimenta dispożizzjonijiet ambjentali fil-ftehimiet kummerċjali tagħha, inkluż ma' sħab kummerċjali żviluppati fl-Asja tax-Xlokk. Dan kien jinkludi l-avvanz tal-Kummissjoni fil-kooperazzjoni ma' **Singapore** dwar teknoloġiji biex tiġi appoġġata t-tranżizzjoni ekoloġika u diġitali (abbażi tal-workshop konġunt tal-Gruppi Konsultattivi Domestiċi dwar "L-ekonomija diġitali u l-konnessjonijiet tagħha mas-Sostenibbiltà" tal-24 ta' Marzu).

Il-kooperazzjoni teknika ffinanzjata mill-UE li tappoġġa l-objettivi tas-sostenibbiltà fl-2022

- Fl-**Amerka Ċentrali**, il-proġetti ta' kooperazzjoni qed jappoġġaw il-proċessi ta' riforma u l-bini tal-kapaċità biex jgħinu lis-sħab jimplimentaw l-impenji tagħhom dwar ix-xogħol. Eżempju bħal dan huwa programm tal-ILO iffinanzjat mill-UE għall-Gwatemala li jimplimenta pjan direzzjonali tal-ILO dwar il-libertà ta' assoċjazzjoni u n-negozjar kollettiv.

- Fil-**Vjetnam,** il-Programm ta' Promozzjoni tax-Xogħol Deċenti bejn l-UE u l-Vjetnam, b'baġit ta' EUR 13,5-il miljun fuq 6 snin, jgħin biex jindirizza r-relazzjonijiet industrijali, il-libertà ta' assoċjazzjoni u n-negozjar kollettiv, kif ukoll l-istabbiliment u l-operat ta' trade unions indipendenti u spezzjonijiet tax-xogħol.

Il-gruppi konsultattivi domestiċi reġgħu kkontribwew b'mod sinifikanti għall-avvanz tal-objettivi tat-TSD skont 11-il ftehim kummerċjali tal-UE li jkopri 18-il pajjiż

Il-kontribuzzjonijiet mid-DAGs, li **jimmonitorjaw is-sitwazzjoni** fil-prattika fil-pajjiżi sħab, isaħħu l-pożizzjoni tal-Kummissjoni meta ssegwi l-impenji tat-TSD:

- Pereżempju, fl-**Ekwador**, sottomissjonijiet konġunti minn rappreżentanti tas-soċjetà ċivili fl-2021 issottolinjaw **diffikultajiet fir-reġistrazzjoni bħala trade union** ta' waħda mill-organizzazzjonijiet tal-ħaddiema fis-**settur tal-banana**; dan wassal għal azzjoni ta' infurzar. Il-Kummissjoni ħadet il-kwistjoni f'idejha u esprimiet tħassib dwar il-ksur tal-impenji ewlenin relatati mal-ħaddiema u fakkret ir-rakkomandazzjonijiet maħruġin mill-ILO. Il-Kummissjoni kompliet bil-kuntatti mat-trade unions fl-Ekwador, b'mod partikolari fis-settur tal-banana, u kompliet tappoġġa l-każ tagħhom f'diskussjonijiet mal-gvern tal-Ekwador.

- Il-**Grupp Konsultattiv Domestiku bejn l-UE u l-Korea t'Isfel** fl-2021 ressaq għall-attenzjoni tal-Kummissjoni każ ta' allegata **diskriminazzjoni fil-Korea t'Isfel kontra ħaddiema tal-konsenja**, li kienet tirrigwarda r-rikonoxximent tad-dritt tagħhom għal negozjar kollettiv. Il-Kummissjoni kompliet issegwi din il-kwistjoni mal-Korea t'Isfel fil-kuntest tal-implimentazzjoni tar-rapport tal-bord ta' esperti.

- Aktar reċentement, id-**DAG tar-Renju Unit tal-UE** ġibed l-attenzjoni tal-Kummissjoni għal għadd ta' kwistjonijiet relatati mal-konformità, li tqajmu f'diskussjonijiet mar-Renju Unit fil-korpi istituzzjonali rilevanti. Dawn kienu jinkludu tnaqqis fl-***ispezzjonijiet tax-xogħol*** fir-Renju Unit relatati mal-impenn tar-Renju Unit li jżomm sistema effettiva ta' infurzar domestiku. Dan il-punt tqajjem fil-Kumitat Speċjalizzat għall-Kummerċ (TSC) dwar il-kundizzjonijiet ekwi, abbażi tat-tħassib tad-DAG tal-UE.

Id-DAGs komplew jipprovdu wkoll kontribut dwar suġġetti ta' interess reċiproku u tħassib lill-partijiet tal-ftehimiet kummerċjali tal-UE permezz ta' **riċerka dwar temi ta' kummerċ u żvilupp sostenibbli**. Dawn jinkludu **studji** kkummissjonati mid-DAGs tal-pajjiżi sħab u tal-UE, li jinfurmaw il-kooperazzjoni u l-fehim reċiproku bejn il-partijiet dwar kwistjonijiet ta' sostenibbiltà. Eżempji jinkludu studju dwar il-"Kummerċ ġust bejn l-UE u r-reġjun Andean" u studju tal-uffiċċju dwar "Xogħol ta' Pjattaforma u Protezzjoni Istituzzjonali b'enfasi Speċifika fuq il-Korea t'Isfel u l-UE", li ġie ppubblikat f'nofs Marzu 2022.

Barra minn hekk, id-DAGs tal-UE fl-2022 komplew bil-**kuntatt attiv tagħhom mas-soċjetà ċivili fil-pajjiżi sħab**. Il-kuntatt tad-DAGs tal-UE mas-soċjetà ċivili fil-prattika (inkluż permezz ta' fora tas-soċjetà ċivili jew kuntesti simili oħrajn stabbiliti skont il-ftehimiet kummerċjali tal-UE) għen ukoll għall-avvanz ta' kwistjonijiet ta' kummerċ u sostenibbiltà, anki f'każijiet fejn in-nuqqasijiet baqgħu fl-istruttura prattika tad-DAGs ta' pajjiżi terzi. Pereżempju:

- Fil-**Vjetnam,** il-ħidma ta' kuntatt fil-prattika mid-DAG tal-UE Vjetnam u mid-Delegazzjoni tal-UE għen biex jinbeda proċess li jwassal għall-istabbiliment mill-Vjetnam ta' grupp konsultattiv domestiku (DAG) fil-ħarifa tal-2021, u ż-żieda fis-sħubija tiegħu u minn tlieta għal sebgħa fl-2022.
- Fil-**Ġappun**, il-kuntatt tad-DAG tal-UE ma' xi wħud mill-parteċipanti Ġappuniżi fid-Djalogu Konġunt mas-Soċjetà Ċivili rriżulta fl-identifikazzjoni ta' għadd ta' suġġetti ewlenin ta' kooperazzjoni, jiġifieri kondotta responsabbli fin-negozju, diliġenza dovuta u ratifika tal-konvenzjonijiet tal-ILO. Dan ħoloq dinamika pożittiva.
- Il-ħidma proattiva mid-**DAG Andin tal-UE** kellha suċċess f'dikjarazzjonijiet individwali appoġġati b'mod reċiproku mid-DAG Kolombjan, mid-DAG Ekwadorjan u mid-DAG Peruvjan fil-Forum tas-Soċjetà Ċivili fit-28 ta' Ottubru 2022.

Fl-2022, il-Kummissjoni żgurat **appoġġ finanzjarju kontinwu għall-ħidma tad-DAGs**: Il-proġett ta' **EUR 3 miljun** ikkuntrattat mill-Kummissjoni fl-2018 biex jappoġġa lis-soċjetà ċivili fil-qafas tal-ftehimiet kummerċjali ġie estiż sal-aħħar tal-2024 u jinsab fil-proċess li jiġi estiż sal-aħħar tal-2026.

D. L-evalwazzjoni tal-impatt tal-ftehimiet kummerċjali sabiex tiġi informata l-ħidma ta' implimentazzjoni[49]

Matul il-perjodu ta' rapportar, il-Kummissjoni kompliet tqis is-sejbiet tal-istudju b'appoġġ għall-evalwazzjoni *ex post* tal-**ftehim kummerċjali bejn l-UE u l-pajjiżi Andini**[50].

[49] https://policy.trade.ec.europa.eu/analysis-and-assessment/ex-post-evaluations_en

[50] Għal sejbiet aktar dettaljati tal-istudju ara wkoll l-iskeda tal-pajjiż għall-Ftehim Kummerċjali bejn l-UE u l-pajjiżi Andini: ara wkoll id-Dokument ta' Ħidma tal-Persunal tal-Kummissjoni ***SWD (2023) 740;***

Settembru 2022 ra l-pubblikazzjoni tar-rapport finali tal-istudju b'appoġġ għall-evalwazzjoni *ex post* tal-**ftehim kummerċjali bejn l-UE u l-Amerika Ċentrali**, bil-Kummissjoni toħroġ ir-rapport ewlieni tagħha (dokument ta' ħidma tal-persunal) f'Ġunju 2023. Il-Kummissjoni issa qed tivvaluta r-rapport u qed tħejji d-dokument ta' ħidma tal-persunal tagħha biex tikkonkludi l-evalwazzjoni *ex post* .

Iż-żewġ evalwazzjonijiet jixħtu dawl fuq is-sitwazzjoni f'termini tal-implimentazzjoni tal-ftehimiet u l-impatt tagħhom fuq l-UE u l-pajjiżi sħab, filwaqt li jħarsu lejn l-aspetti ekonomiċi, soċjali u ambjentali. Huma jikkonfermaw l-approċċ tal-Kummissjoni għall-implimentazzjoni mas-sħab tal-Amerka Latina u Ċentrali u jipprovdu aktar kontribut biex tiġi rfinata aktar l-istrateġija ta' implimentazzjoni u infurzar tagħha.

B'mod parallel, qed tkompli l-ħidma fuq l-evalwazzjoni *ex post* taż-żoni ta' kummerċ ħieles approfonditi u kumprensivi mal-**Georgia u l-Moldova**, bid-dokument ta' ħidma tal-persunal li qed jitħejja bħalissa.

Fl-aħħar nett, bdiet ħidma fuq evalwazzjoni *ex post* tal-**Ftehim ta' Sħubija Ekonomika bejn l-UE u l-SADC.**

III. Għajnuna lill-intrapriżi żgħar u ta' daqs medju sabiex isibu posthom fil-kummerċ globali

Il-vantaġġi tal-ftehimiet kummerċjali tal-UE huma rilevanti b'mod partikolari għall-SMEs (li jirrappreżentaw 93 % tal-esportaturi tal-UE) meta jfittxu opportunitajiet ta' negozju ġodda barra mill-pajjiż. Anke meta ma jagħmlux kummerċ dirett ma' swieq ta' pajjiżi terzi, l-impenji nnegozjati jibbenefikaw ukoll lill-SMEs minħabba r-rwol tagħhom fil-katina tal-provvista globali, eż. meta jaġixxu bħala fornituri lil ditti akbar. Fl-2022, il-Kummissjoni kompliet bl-isforzi tagħha biex tgħin lill-SMEs isiru konxji tal-vantaġġi tal-ftehimiet kummerċjali tal-UE u jużawhom.

A. Aġġornament u promozzjoni ta' Access2Markets

Il-pjattaforma Access2Markets imnedija f'Ottubru 2020 tinkludi informazzjoni prattika komprensiva li n-negozji jeħtieġu meta jagħmlu negozju barra mill-pajjiż, inklużi tariffi, taxxi u proċeduri għall-esportazzjoni u s-swieq tas-sors kollha 135. Il-pjattaforma kellha aktar minn 5 miljun utent[51], u l-Kummissjoni ħarrġet aktar minn 9 000 SME fuq il-pjattaforma. Minbarra l-organizzazzjoni ta' seminars ta' taħriġ virtwali fuq bażi trimestrali, b'interpretazzjoni mill-Ingliż għal-lingwi tal-UE, il-Kummissjoni/DĠ TRADE appoġġat 30 avveniment ta' taħriġ organizzati mill-Istati Membri u mill-industrija. Dawn jinkludu s-Summit tal-UE dwar l-

https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/e0e79f42-9797-4d5d-a5c3-f00eb26b8676/details

[51] It-tfittxijiet globali f'MyTradeAssistant fl-2022 biss kienu 11 336 170. 55,6 % tat-tfittxijiet kienu relatati mal-esportazzjoni, 37,5 % mal-importazzjoni u 6,8 % kienu dwar is-suq tal-UE.

Afrika tal-2022, taħriġ ta' Access2Markets organizzat f'kollaborazzjoni mal-Presidenza Franċiża tal-Kunsill, taħriġ maċ-Ċentru għall-Kooperazzjoni Industrijali bejn l-UE u l-Ġappun, il-Kamra tal-Kummerċ Kanadiża tal-UE, u taħriġ fil-Konferenza Annwali tan-Network Enterprise Europe tal-2022.

Access2Markets u l-**għodod ewlenin** tiegħu ġew **aġġornati** mill-ġdid fl-2022:

- ***L-Għodda ta' Awtovalutazzjoni tar-Regoli tal-Oriġini (ROSA)*** qed tintuża madwar 470 darba kuljum. Il-kopertura tagħha kompliet tiġi estiża fl-2022: ROSA issa tinkludi 31 ftehim kummerċjali tal-UE, li jkopru b'kollox 119-il pajjiż sieħeb (inklużi l-65 pajjiż li qed jiżviluppaw li jibbenefikaw mill-Iskema Ġenerali ta' Preferenzi għall-esportazzjonijiet tagħhom lejn l-UE). Barra minn hekk, minn Ġunju 2023, il-Ftehim Ekonomiku u Kummerċjali Komprensiv (CETA) bejn l-UE u l-Kanada, il-Ftehim dwar il-Kummerċ u l-Kooperazzjoni bejn l-UE u r-Renju Unit (TCA), il-Ftehim ta' Sħubija Ekonomika bejn l-UE u l-Ġappun u l-Iskema Ġenerali ta' Preferenzi huma disponibbli fil-lingwi *kollha* tal-UE. Il-verżjoni l-ġdida tal-Għodda ta' Awtovalutazzjoni tar-Regoli tal-Oriġini tnediet għall-biċċa l-kbira tal-ftehimiet ta' kummerċ ħieles tal-UE. ROSA ġiet kompletament imġedda b'interfaċċa ġdida[52] (ROSA 2) u b'mistoqsijiet aktar simplifikati, filwaqt li tqassar iż-żmien li l-kumpaniji jeħtieġ li jlestu l-awtovalutazzjoni tagħhom u kompliet tissimplifika l-proċess għall-utenti.

- ***L-għodda Access2Procurement (A2P)*** imnedija f'Settembru 2021 tgħin lin-negozju jistabbilixxi jekk akkwist speċifiku huwiex kopert minn impenji internazzjonali meħuda mill-**Kanada u mill-Ġappun** fil-ftehimiet kummerċjali bilaterali tagħhom mal-UE. Mit-tnedija tal-għodda, fl-2022 twettqu 5 395 valutazzjoni mill-utenti, b'madwar 270 valutazzjoni ta' kull xahar. Iż-żieda tal-**Istati Uniti** ma' Access2Procurement tlestiet u tnediet uffiċjalment fl-4 ta' Lulju 2023. Għandu jiżdied ir-Renju Unit.

- ***Fl-2022 żdiedet għodda ta' assistent kummerċjali ddedikata għas-servizzi u l-investiment ("L-Assistent Kummerċjali Tiegħi għas-Servizzi u għall-Investiment")*** mal-pjattaforma, li s'issa tkopri żewġ pajjiżi, il-Kanada u r-Renju Unit, u tliet setturi, legali, tal-kontabbiltà u servizzi tat-trasport marittimu. L-għodda ġiet ikkonsultata 9 000 darba mit-tnedija. L-informazzjoni qed tiżdied gradwalment għal aktar minn 90 settur tas-servizzi f'erba' swieq tal-esportazzjoni – il-Kanada, il-Ġappun, l-Iżvizzera u r-Renju Unit.

- ***L-istatistika dwar is-servizzi*** qed tiġi integrata gradwalment f'Access2Markets: dawn huma bbażati fuq is-settijiet ta' *data* tal-Eurostat "Bop-Its6" u jkopru s-setturi li ġejjin:

[52] https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/news/rosa-2-launches-beta-version

servizzi ta' manifattura, servizzi ta' manutenzjoni u tiswija, trasport, vjaġġar, kostruzzjoni, assigurazzjoni u pensjonijiet, servizzi finanzjarji, servizzi tat-telekomunikazzjoni, tal-kompjuter u tal-informazzjoni, servizzi kummerċjali oħra, u servizzi personali, kulturali u rikreattivi.

B. Adattament ta' servizzi speċifiċi għall-SMEs: Il-kapitoli dwar l-SMEs fil-ftehimiet u ċ-ċentri kummerċjali fil-Ġappun u fiċ-Ċina

Għadd ta' **ftehimiet kummerċjali tal-UE** fis-seħħ għandhom **dispożizzjonijiet iddedikati għall-SMEs** [53] biex jgħinu lill-SMEs jaċċessaw informazzjoni ewlenija meħtieġa meta jaċċessaw is-swieq ta' xulxin. Il-Ftehim Ekonomiku u Kummerċjali Komprensiv (CETA) bejn l-UE u l-Kanada għandu *rakkomandazzjoni* dwar l-SMEs[54], filwaqt li l-Ftehim ta' Sħubija Ekonomika bejn l-UE u l-Ġappun (FSE bejn l-UE u l-Ġappun) u t-TCA bejn l-UE u r-Renju Unit għandhom *kapitoli dwar l-SMEs.* Il-punti ta' kuntatt fuq kull naħa jiżguraw li l-interessi tal-SMEs jitqiesu matul l-implimentazzjoni tal-ftehim u li l-SMEs ikollhom aċċess għall-aktar informazzjoni reċenti. F'dan il-kuntest, il-punti ta' kuntatt għall-SMEs stabbiliti skont is-CETA f'Marzu 2023 organizzaw webinar iddedikat biex jiskambjaw l-esperjenza u l-informazzjoni dwar l-inizjattivi u l-programmi ta' politika ta' xulxin li jgħinu lill-SMEs jinternazzjonalizzaw ruħhom. Matul il-ħajja tas-CETA, l-għadd ta' SMEs li jesportaw lejn il-Kanada żdied b'43 %. Il-punti ta' kuntatt għall-SMEs stabbiliti skont l-FSE bejn l-UE u l-Ġappun iltaqgħu f'Ġunju 2022 biex jiddeskrivu l-attivitajiet li saru minn kull naħa biex jimplimentaw il-kapitolu dwar l-SMEs u ppubblikaw l-aħħar **rapport ta' attività konġunta**[55] tagħhom f'Marzu 2023.

Fl-2022, il-Kummissjoni kompliet tgħin lill-SMEs permezz ta' ċentri tal-SMEs iddedikati fil-Ġappun u fiċ-Ċina, u għenet lill-SMEs jinnavigaw dawn is-swieq.

Iċ-*Ċentru għall-Kooperazzjoni Industrijali bejn l-UE u l-Ġappun*[56], bl-għajnuna tal-Helpdesk tal-FSE dedikat tiegħu[57], wettaq attivitajiet li jinkludu:

- taħriġ għal 77 maniġer tal-UE ("Get Ready for Japan", "World Class Manufacturing");
- 41 webinar jew podcast dwar in-negozju fil-Ġappun, b'aktar minn 1 200 parteċipant;
- 20 rapport dwar l-intelliġenza tas-suq aċċessibbli mingħajr ħlas għan-negozji Ewropej;

[53] Ġiet miftiehma rakkomandazzjoni għall-SMEs mal-Kanada, filwaqt li l-FSE bejn l-UE u l-Ġappun u l-FKK bejn l-UE u r-Renju Unit għandhom kapitoli dwar l-SMEs, u hekk ukoll il-ftehimiet konklużi man-New Zealand, il-Mercosur, iċ-Ċili u l-Messiku. Kapitolu dwar l-SMEs huwa wkoll parti min-negozjati li għaddejjin mal-Indja u mal-Indoneżja.
[54] https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/country-assets/tradoc_157417.pdf
[55] relations-negotiations-and-agreements - Library (europa.eu)
[56] https://www.eu-japan.eu/
[57] https://www.eu-japan.eu/epa-helpdesk

- 28 avveniment B2B li ffaċilitaw aktar minn 830 laqgħa bejn il-kumpaniji Ewropej u Ġappuniżi[58], li jipproduċu 15-il ftehim ta' sħubija.

Iċ-*Ċentru tal-UE għall-SMEs fiċ-Ċina*[59] jagħti pariri lill-partijiet ikkonċernati kummerċjali dwar l-iżvilupp ta' preżenza kummerċjali fis-suq Ċiniż u jappoġġa l-iskambju tal-aħjar prattiki. Fl-2022, l-attivitajiet tiegħu kienu jinkludu:

- 37 sessjoni ta' taħriġ/webinars fiċ-Ċina u fl-UE għal aktar minn 3 000 SME tal-UE;
- 22 attività ta' promozzjoni, inklużi laqgħat ta' politika u azzjonijiet ta' rappreżentanza ma' uffiċjali tal-gvern Ċiniż u Ewropew, gruppi ta' riflessjoni u assoċjazzjonijiet tan-negozju;
- 10 linji gwida għall-esportazzjoni, rapport settorjali u artikli tan-negozju;
- assistenza teknika speċifika għall-SMEs tal-UE f'aktar minn 300 każ.

C. Kooperazzjoni man-Network Enterprise Europe (EEN) biex jassisti lill-SMEs

Il-Kummissjoni/id-DĠ Kummerċ ikomplu japprofondixxu l-kuntatt tagħhom man-Network Enterprise Europe[60] ("in-network"), kif tnieda mill-ġdid taħt il-Programm tas-Suq Uniku tal-UE. Is-sħab tan-network għandhom mandat speċifiku biex jippromwovu l-ftehimiet kummerċjali tal-UE. It-termini ta' referenza tal-aħħar sejħa għal proposti għan-network jispeċifikaw li s-sħab tan-network għandhom "jgħinu lill-SMEs jagħmlu l-aħjar użu mill-Ftehimiet ta' Kummerċ Ħieles tal-UE (ftehimiet kummerċjali) fis-seħħ ma' pajjiżi terzi". Il-baġit disponibbli għas-sejħa huwa tal-ammont impressjonanti ta' EUR 164,5 miljun għall-perjodu mill-1 ta' Jannar 2022 sat-30 ta' Ġunju 2025. Il-konsulenti tan-network huma mistennija wkoll jirrapportaw l-impatt iġġenerat għan-negozji Ewropej wara t-twassil ta' servizzi ta' konsulenza kummerċjali (jiġifieri kisbiet konsultattivi).

L-istrutturi tal-EEN qed jipprovdu dejjem aktar riżorsi biex jippromwovu l-ftehimiet kummerċjali tal-UE

Fl-2022, in-network stabbilixxa grupp ta' esperti ddedikat ("Grupp Tematiku Internazzjonalizzazzjoni") li kellu x'jaqsam ma' suġġetti relatati mal-internazzjonalizzazzjoni tal-SMEs, u l-ħidma tiegħu kienet segwita minn 290 konsulent tan-network. Persuna ta' kuntatt dedikata tqiegħdet responsabbli biex iżżid il-kapaċità tal-konsulenti tan-network biex jgħinu lill-klijenti kummerċjali tagħhom jisfruttaw l-opportunitajiet tal-ftehimiet kummerċjali tal-UE.

[58] Iċ-ċentru, fir-rwol tiegħu bħala l-punt ta' kuntatt tan-Network Enterprise Europe għall-Ġappun, jiffaċilita t-tlaqqigħ bejn l-SMEs Ewropej u Ġappuniżi.
[59] https://www.eusmecentre.org.cn/
[60] L-informazzjoni dwar l-EEN hija disponibbli hawnhekk: https://een.ec.europa.eu/. In-network, kofinanzjat mill-programm COSME tal-UE, huwa attiv f'aktar minn 60 pajjiż u jlaqqa' flimkien 3 000 espert minn 600 organizzazzjoni membru. L-għan tiegħu huwa li jgħin lin-negozji żgħar u medji fl-attivitajiet internazzjonali tagħhom.

B'sejħiet għal proposti u b'espressjonijiet ta' interess ġodda mnedija fl-2022, in-network kien qed jespandi barra mill-fruntieri tal-UE, billi jżid in-*nodi tan-network* fil-pajjiżi sħab kummerċjali tal-UE li magħhom l-UE għandha ftehim kummerċjali bilaterali jew unjoni doganali fis-seħħ (eż. it-Turkija, Singapore, il-Korea t'Isfel).

Għadd kbir ta' attivitajiet tan-network jimmiraw għall-aċċess tal-SMEs għall-vantaġġi li joffru l-ftehimiet kummerċjali

Permezz tas-sensibilizzazzjoni tiegħu għal 500 organizzazzjoni ewlenija ta' appoġġ għan-negozju fl-Ewropa, in-Network ikompli jimmultiplika l-isforzi ta' taħriġ ta' DĠ Kummerċ dwar il-ftehimiet kummerċjali tal-UE u l-Access2Markets. Fl-2022, in-Network reġa' wettaq għadd kbir ta' attivitajiet ta' promozzjoni addizzjonali, li jgħinu lill-SMEs jitgħallmu dwar, jinnavigaw u jikkompetu fi swieq barranin. Dawn l-attivitajiet jinkludu:

- *workshop dwar il-ftehimiet kummerċjali tal-UE* u l-Access2Markets fil-Konferenza Annwali tal-EEN fi Praga f'Ottubru 2022, bil-parteċipazzjoni ta' 40 konsulent tan-network fuq il-post u madwar 60 online;

- *sessjoni ta' taħriġ għal min iħarreġ* f'Novembru 2022 ma' konsulenti esterni, bl-għajnuna ta' studji prattiċi. Il-parteċipanti ntalbu jirreplikaw is-sessjoni u jxerrdu l-kontenut lin-networks nazzjonali tagħhom fi żmien 6 xhur;

- fil-bidu tal-2023 tnediet *tabella ta' ftehimiet kummerċjali regolari* ta' kull xahrejn; hawnhekk, l-esperti tal-kummerċ estern jagħtu pariri lill-konsulenti tan-network dwar kif isolvu problemi konkreti li jiffaċċjaw il-klijenti tagħhom meta jimportaw u/jew jesportaw barra mill-UE.

D. Kooperazzjoni mal-organizzazzjonijiet għall-promozzjoni tal-kummerċ

Il-Kummissjoni tkompli tkun f'kuntatt mat-TPOs tal-Istati Membri biex taġġornahom dwar il-ftehimiet kummerċjali tal-UE u l-Access2Markets. Fl-2022, il-Kummissjoni kompliet ukoll bl-iskambju tagħha ma' Trade Promotion Europe ("TPE")[61], li tlaqqa' flimkien 27 TPOs minn 17-il Stat Membru. Bin-network wiesa' ta' aktar minn 170 uffiċċju fl-UE u aktar minn 400 uffiċċju barra mill-UE, it-TPE għandha rwol multiplikatur importanti. Il-Kummissjoni qed tappoġġa l-isforzi tat-TPE biex iżżid l-għarfien tal-membri tagħha dwar il-ftehimiet kummerċjali preferenzjali tal-UE u l-vantaġġi tagħhom. Dan l-appoġġ kien jinkludi l-

[61] https://tradepromotioneurope.eu/

organizzazzjoni ta' serje ta' sessjonijiet ta' taħriġ speċjalizzati bħall-programm masterclass għall-ġestjoni tal-esportazzjoni li tnieda f'Marzu 2023[62].

E. Attivitajiet ta' appoġġ għall-SMEs fil-livell multilaterali (WTO)

Fl-2022, l-UE kompliet l-appoġġ tagħha għall-implimentazzjoni tal-**Pakkett tal-MSMEs**[63] tal-2020, billi rrapportat lis-Segretarjat tad-WTO dwar l-istatus tal-implimentazzjoni tal-pakkett mill-UE. F'dan il-kuntest, l-UE regolarment tibgħat *data* dwar it-tariffi u *data* mhux tariffarja li tikkontribwixxi għaż-żewġ pjattaformi ta' informazzjoni taħt il-pakkett (il-Global Trade Helpdesk u l-Bażi tad-*Data* Integrata tad-WTO). L-UE pprovdiet ukoll feedback u appoġġ f'diversi okkażjonijiet għal inizjattivi ta' kondiviżjoni tal-informazzjoni mis-Segretarjat tad-WTO, inkluż dwar kif jistgħu jittejbu d-dispożizzjonijiet tal-MSMEs fil-bażi tad-*data* tal-Ftehimiet dwar il-Kummerċ Reġjonali[64].

IV. L-indirizzar tal-ostakli u s-sejba ta' soluzzjonijiet

IV.1 Is-sitwazzjoni attwali u t-tneħħija tal-ostakli għall-kummerċ

Fl-2022, l-ambjent kummerċjali globali baqa' kumpless. Il-gwerra ta' aggressjoni mhux provokata u mhux ġustifikata tar-Russja kontra l-Ukrajna kellha impatt sinifikanti fuq il-kummerċ internazzjonali, wara pressjoni miftiehma mill-pajjiżi relatati u minn oħrajn biex tiġi ristretta l-kapaċità tar-Russja li tkompli l-aggressjoni tagħha, filwaqt li oħrajn ħadu passi biex jipproteġu s-swieq domestiċi tagħhom. Il-politiki u l-prattiki protezzjonisti li laħqu l-ogħla livell matul il-perjodu tal-COVID ippersistew ukoll f'xi reġjuni, u dan ħoloq sfidi għan-negozji li joperaw f'dawk is-swieq. Għalhekk huwa importanti li jitkomplew l-isforzi għad-detezzjoni, it-tqajjim u s-soluzzjoni tal-ostakli għall-kummerċ.

A. Stokk tal-ostakli għall-kummerċ u għall-investiment irreġistrati sal-31 ta' Diċembru 2022

Kif indikat fit-tabella ta' hawn taħt, fi tmiem l-2022 kien hemm **448** ostaklu attiv għall-kummerċ u għall-investiment f'64 pajjiż terz elenkati fil-bażi tad-*data* Access2Markets 83 tal-Kummissjoni.

Tip ta' miżura	Numru ta' ostakli
Miżuri sanitarji u fitosanitarji (SPS)	**99**
Ostakli tekniċi għall-kummerċ (OTK)	**79**

[62] https://tradepromotioneurope.eu/trade-promotion-europes-export-management-masterclass-kicks-off/
[63]https://www.wto.org/english/news_e/news20_e/msmes_11dec20_e.htm
[64] https://www.wto.org/english/tratop_e/msmesandtra_e/msmesandtra_e.htm

Tariffi u ekwivalenti u restrizzjonijiet kwantitattivi	**79**
Proċeduri amministrattivi	**37**
Miżuri oħrajn*	**37**
Servizzi u investiment	**36**
Drittijiet tal-proprjetà intellettwali (DPI)	**36**
Akkwist pubbliku	**29**
Taxxi u restrizzjonijiet fuq l-esportazzjonijiet	**16**
Total	**448**

* Miżuri oħrajn jinkludu ostakli relatati mal-istrumenti għad-difiża tal-kummerċ (TDIs) u mas-sussidji u miżuri li jaffettwaw il-kompetizzjoni.

L-**għadd** ta' ostakli għall-kummerċ u l-investiment li jiffaċċjaw il-kumpaniji tal-UE meta jesportaw barra mill-Unjoni għalhekk baqa' stabbli meta mqabbel mal-2021, fejn kien hemm 455 ostaklu.

Meta wieħed iħares lejn id-**data tar-reġistrazzjoni** tal-ostakli għall-kummerċ irreġistrati sa tmiem l-2022, 34 % ġew irreġistrati f'dawn l-aħħar 5 snin (kif jidher mill-Illustrazzjoni 5 hawn taħt), 38 % għandhom bejn 6 u 10 snin, filwaqt li 27 % tal-ostakli kollha ilhom fil-lista għal aktar minn 10 snin.

Illustrazzjoni 5: In-numru ta' ostakli skont id-data tar-reġistrazzjoni

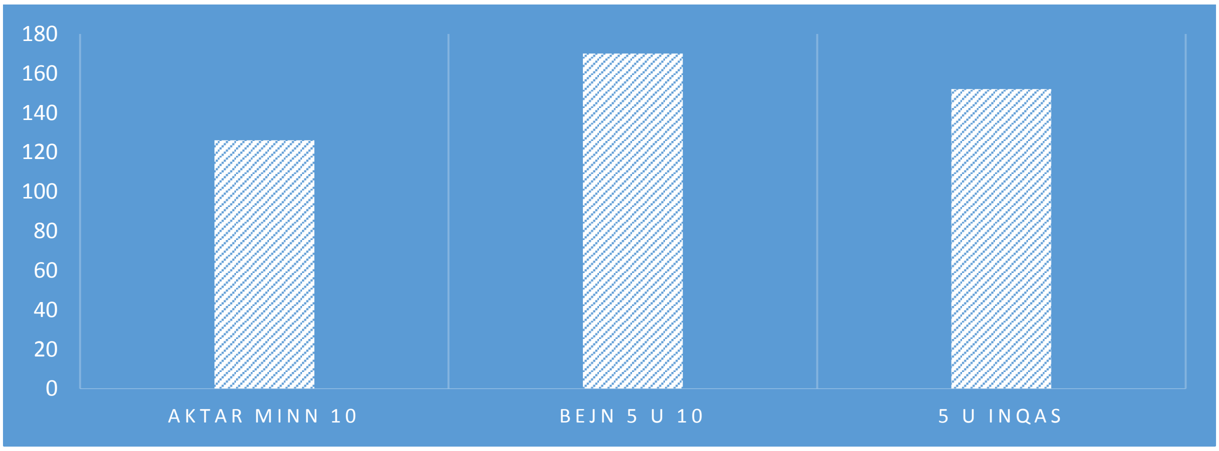

L-"età" medja tal-ostakli maċ-Ċina, ir-Russja, l-Indja u l-Istati Uniti (jiġifieri l-akbar sħab mhux preferenzjali) hija ta' 10 snin: 103 minn 117-il ostaklu għal dawn il-pajjiżi ġew irreġistrati qabel l-2019. B'kuntrast għal dan, għall-ostakli rreġistrati f'pajjiżi oħra, l-età medja hija ta' madwar 8,7 snin.

F'xi wħud minn dawn il-każijiet, in-negozju sab rotot alternattivi biex jinnaviga l-ostakli, jew sempliċiment iddeċieda li jiffoka fuq swieq oħra. Fl-istess ħin, l-informazzjoni dwar

Access2Markets dwar l-eżistenza ta' dawn l-ostakli għadha siewja għall-kumpaniji meta jagħmlu negozju fil-pajjiżi kkonċernati. Il-Kummissjoni qed tirrevedi gradwalment l-istokk ta' ostakli aktar qodma għal kull pajjiż u settur, f'kooperazzjoni mal-Istati Membri u mal-partijiet ikkonċernati. It-Taqsima C ta' hawn taħt għandha xi eżempji riċenti ta' kif il-Kummissjoni rnexxielha, flimkien mal-Istati Membri u n-negozji, issolvi l-ostakli li kienu qed jaffettwaw l-esportazzjonijiet tal-UE għal aktar minn 10 snin.

Meta wieħed iħares lejn it-**tipi ta' ostakli** prevalenti fl-2022, kif jista' jidher fl-Illustrazzjoni 6 ta' hawn taħt, il-*miżuri SPS* baqgħu l-kategorija bl-akbar numru ta' ostakli għall-kummerċ (99) fl-2021, li jammontaw għal kważi kwart tal-ostakli rreġistrati kollha. Dan ġie segwit minn miżuri dwar it-TBT (79 ostaklu) u miżuri tariffarji u restrizzjonijiet kwantitattivi (79 ostaklu). Flimkien, dawn it-tliet kategoriji ta' ostakli għall-kummerċ kienu jammontaw għal kważi 60 % tal-ostakli attivi kollha, li jirriflettu x-xejra osservata bejn l-2020 u l-2021.

36 ostakli rreġistrati jinsabu fil-qasam tas-*servizzi,* li jikkonċernaw 20 pajjiż terz differenti. L-akbar settur tas-servizzi affettwat huwa t-trasport – b'10 ostakli rreġistrati, segwiti minn servizzi finanzjarji, enerġija, servizzi postali, negozju, kostruzzjoni, servizzi rikreattivi, ta' distribuzzjoni u servizzi oħrajn.

Illustrazzjoni 6: Tipi ta' ostakli fl-2022

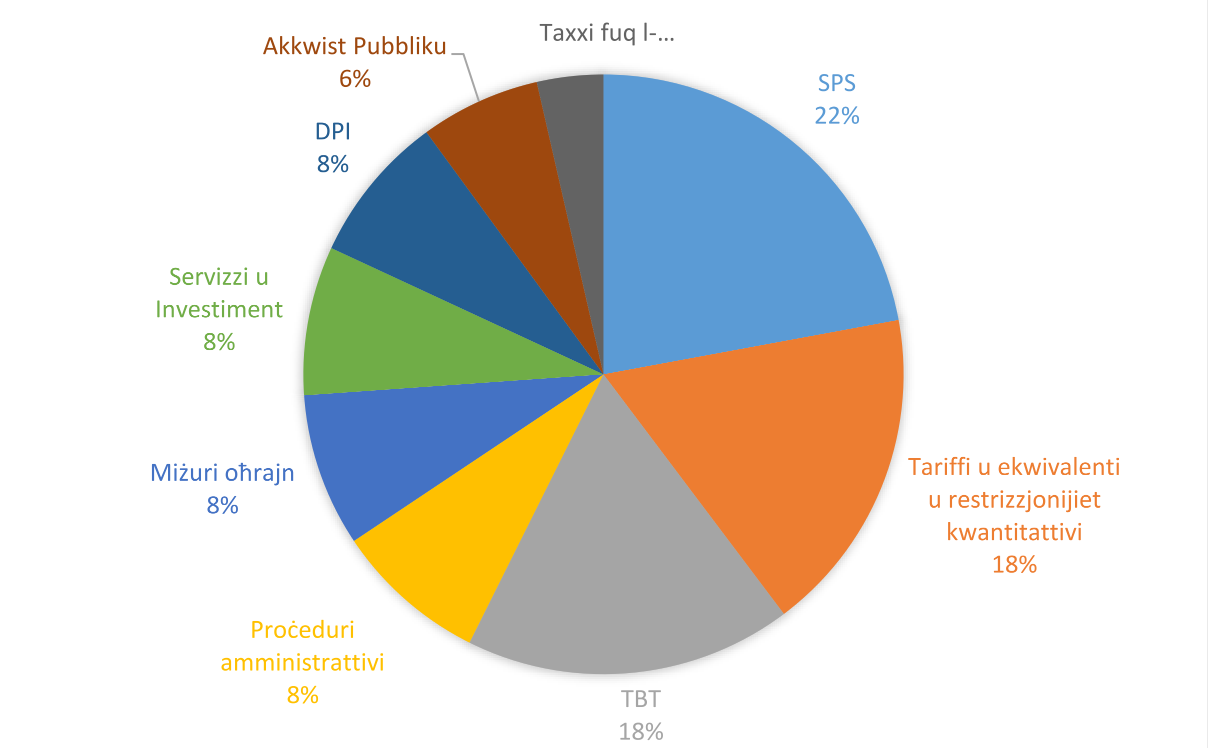

L-Illustrazzjoni 7 hawn taħt turi s-sħab kummerċjali fejn il-biċċa l-kbira tal-ostakli ġew irreġistrati fl-2022: **Iċ-Ċina** kompliet ikollha l-aktar ostakli rreġistrati bi 38, segwiti mir-Russja (32), mill-**Indja** (29), mill-**Istati Uniti** (24) u mill-**Indoneżja** (21).

Illustrazzjoni 7: L-istokk ta' ostakli għal kull sieħeb kummerċjali fl-2022

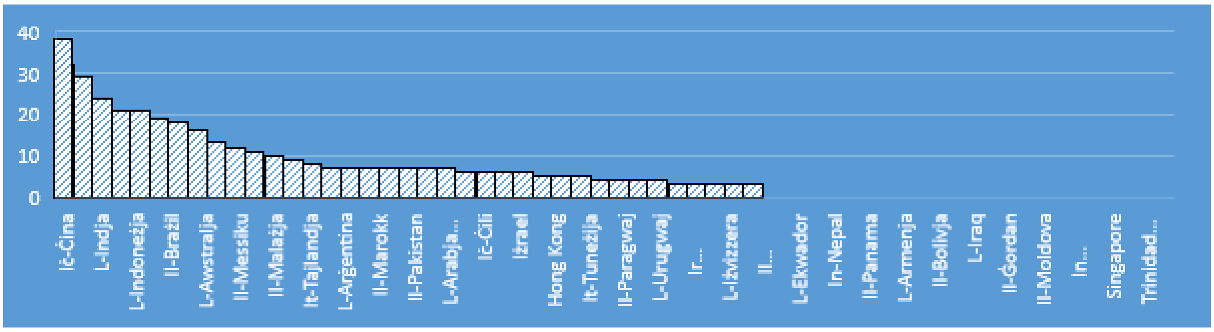

Dan jirrifletti s-sitwazzjoni fl-2021, ħlief li l-Indja biddlet il-post mal-Istati Uniti. Maċ-Ċina, tneħħa ostaklu kummerċjali wieħed.

Il-mappa fl-Illustrazzjoni 8 hawn taħt turi t-tixrid ġeografiku tal-ostakli sa tmiem l-2022. Ħlief għal dawk imsemmija hawn fuq, pajjiżi terzi b'għaxar ostakli jew aktar fl-2022 kienu jinkludu l-Brażil (19), il-Korea t'Isfel (18), l-Awstralja (16), l-Alġerija (13), il-Messiku (12), l-Eġittu (11), il-Malażja (10) u l-Vjetnam (10). Dan jirrifletti s-sitwazzjoni fl-2021, ħlief li l-Awstralja u l-Alġerija għandhom ostaklu ieħor kull wieħed.

Illustrazzjoni 8: It-tixrid ġeografiku tal-ostakli għal kull sieħeb kummerċjali (tmiem l-2022)

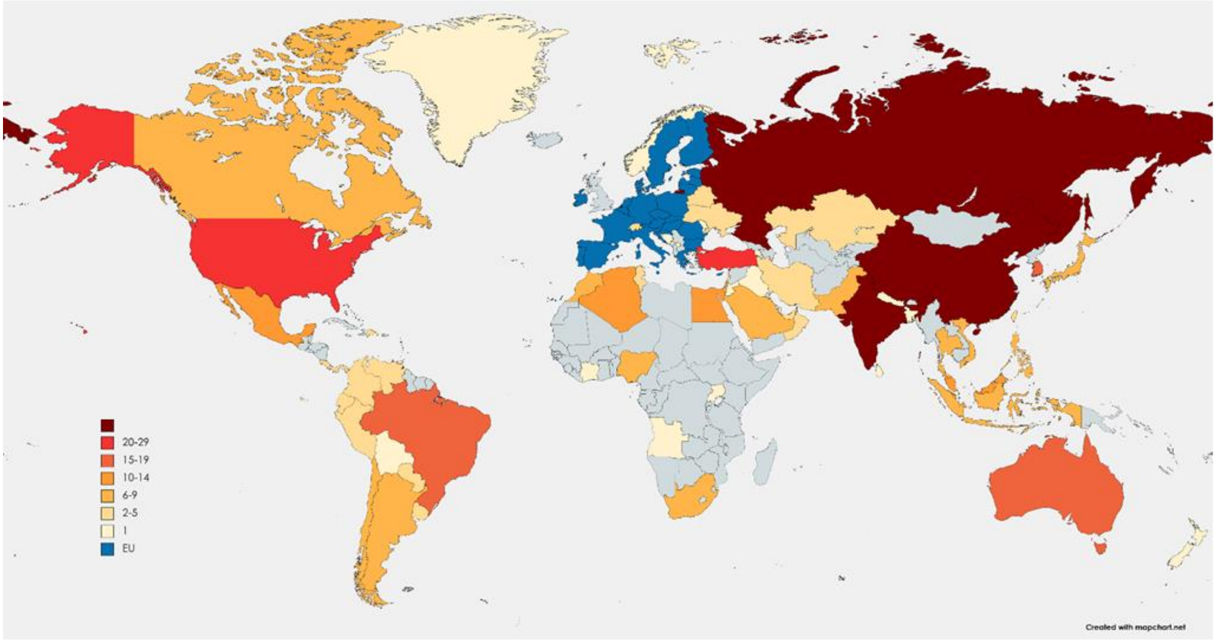

B. L-evoluzzjoni tal-ostakli għall-kummerċ u għall-investiment fl-2022

It-tipi prevalenti fost l-ostakli l-ġodda kienu l-**ostakli sanitarji u fitosanitarji** (SPS) u t-**tariffi u l-ekwivalenti u r-restrizzjonijiet kwantitattivi** (tliet ostakli ġodda rreġistrati għal kull tip), segwiti minn ostakli tekniċi għall-kummerċ (TBT) u **miżuri tad-DPI**. Fl-2022, l-

għadd ta' ostakli SPS ġodda baqa' f'livell relattivament baxx (3), b'mod simili għal kif kien il-każ fl-2021[65] (2), meta mqabbel ma' ostakli SPS ġodda rreġistrati fl-2020 (13).

F'termini ta' **numri ta' ostakli ġodda**, ġew irreġistrati 10 ostakli fl-2022, 6 inqas milli fl-2021. Ix-xejra ta' tnaqqis għalhekk kompliet, għalkemm f'livell inqas drammatiku minn bejn l-2020 u l-2021 (minn 41 sa 16). Dan it-tnaqqis beda fl-2021, parzjalment minħabba l-konsegwenzi tal-pandemija tal-COVID. It-tnaqqis fir-reġistrazzjoni ta' ostakli ġodda jista' jkun marbut ukoll ma' aktar skrutinju mit-tnedija tal-Punt ta' Dħul Uniku fl-2020 ta' kwistjonijiet *qabel* ma jiġu rreġistrati (ara t-Taqsima IV.2 hawn taħt).

[65] It-tnaqqis fl-2021 ġie parzjalment attribwit għal nuqqas ta' tifqigħat ta' pesti ewlenin bħad-deni tal-ħnieżer Afrikan u b'mod aktar ġenerali għal negozji li kienu qed ibatu mill-konsegwenzi tal-COVID-19.

It-tabella ta' hawn taħt turi tqabbil tal-2022 mas-sitwazzjoni fl-2021.

Tip ta' miżura	Ostakli ġodda[66] 2022		Ostakli ġodda 2021
SPS	3		2
OTK	2		6
Tariffi u ekwivalenti u restrizzjonijiet kwantitattivi	3		2
Proċeduri amministrattivi	0		1
Servizzi u investiment	0		1
Miżuri oħrajn[67]	0		2
DPI	2		0
Akkwist pubbliku	0		2
Taxxi u restrizzjonijiet fuq l-esportazzjonijiet	0		0
Total kumplessiv	**10**		**16**

F'termini tas-**setturi ewlenin affettwati** minn ostakli ġodda, is-sitwazzjoni fl-2022 tirrifletti dik tal-2021: l-agrikoltura u s-sajd reġgħu ħarġu bħala l-akbar kategorija, b'ħames ostakli ġodda.

Tip ta' settur	Għadd ta' ostakli ġodda
Agrikoltura u sajd	5
Orizzontali	3
Inbid u spirti	1
Industriji oħrajn	1
Total	**10**

F'termini tat-**tixrid ġeografiku ta' ostakli ġodda**, l-akbar numru kien fil-Viċinat tan-Nofsinhar (4), segwit mill-Amerka Latina (2), l-Asja tan-Nofsinhar u tax-Xlokk (3) u l-Amerka ta'Fuq (1).

C. L-ostakli solvuti fl-2022

[66] Ostakli ġodda huma dawk irreġistrati f'Access2Markets fl-2022.
[67] Miżuri oħrajn jinkludu ostakli relatati mar-rimedji kummerċjali (TDIs) u mas-sussidji, miżuri li jaffettwaw il-kompetizzjoni, u miżuri oħrajn mhux klassifikabbli f'kategoriji preċedenti.

Fl-2022, tneħħew **31** ostaklu f'**19-il pajjiż sieħeb** (tmienja inqas milli fl-2021). Intużat taħlita ta' strateġiji u strumenti differenti, inkluż il-kuntatt diplomatiku u l-qafas istituzzjonali skont **ftehimiet kummerċjali bilaterali u d-WTO**.

Tip ta' miżura	**Ostakli solvuti 2022**	**Ostakli solvuti 2021**
SPS	14	15
OTK	4	6
Tariffi u ekwivalenti u restrizzjonijiet kwantitattivi	4	6
Proċeduri amministrattivi	1	3
Servizzi u investiment	3	2
Miżuri oħrajn*	3	1
DPI	0	3
Akkwist pubbliku	1	1
Taxxi u restrizzjonijiet fuq l-esportazzjonijiet	1	2
Total	**31**	**39**

Fl-2022, l-**ostakli SPS** għal darba oħra kienu jirrappreżentaw l-akbar kategorija b'14-il ostaklu solvut.

L-ostakli solvuti għal darb'oħra kellhom effett pożittiv dirett fuq l-esportaturi tal-UE f'ħafna setturi, b'mod partikolari **s-settur tal-ikel**.

- Pereżempju, wara li kienu ilhom ristretti għal 24 sena minn importazzjonijiet tal-laħam tan-nagħaġ u tal-mogħoż tal-UE, l-**Istati Uniti** fl-aħħar emendaw il-kundizzjonijiet tal-importazzjoni għall-prodotti tan-nagħaġ u tal-mogħoż biex jinġiebu f'konformità mal-istandards internazzjonali. Dan ippermetta bidu mill-ġdid gradwali tal-esportazzjonijiet tal-UE.

- Taxxa ta' 10 % li taffettwa x-xorb tal-UE (b'mod partikolari l-birra) fil-**Costa Rica** tneħħiet minn din tal-aħħar fi Frar 2023, wara kuntatt bilaterali kontinwu fil-korpi istituzzjonali stabbiliti skont l-Assoċjazzjoni UE-Amerka Ċentrali. L-esportazzjonijiet tal-birra tal-UE lejn il-Costa Rica kienu ta' EUR 7 miljun fl-2020, b'10 li potenzjalment jirrappreżentaw EUR 0,7 miljun[68].

It-tieni l-aktar tipi komuni ta' ostakli għall-kummerċ solvuti fl-2022 kienu dawk relatati mal-**ostakli tekniċi għall-kummerċ (TBT)** u **t-tariffi u l-ekwivalenti u r-restrizzjonijiet kwantitattivi**.

- Fost l-ostakli solvuti fil-**kategorija TBT** kien l-ostaklu fit-tul marbut mal-ispeċifikazzjonijiet tekniċi applikati għall-karozzi tal-linja ħfief pubbliċi minn ***Hong Kong*** mill-2015, li jimblokka *de facto* l- esportazzjonijiet tal-karozzi tal-linja ħfief

[68] Sors: Il-Kummissjoni Ewropea, DĠ Agri.

Euro VI mill-UE. Wara kuntatti bilaterali intensivi, inkluż fil-laqgħat ta' djalogu strutturat bejn l-UE u Hong Kong, ir-Regolament dwar it-Traffiku fit-Toroq ġie emendat f'Settembru 2022, u fetaħ suq għall-manifatturi tal-UE ta' madwar EUR 200 miljun.

- Fil-kategorija tat-**tariffi u l-ostakli ekwivalenti** kienu l-prattiki diskriminatorji li qed jiffaċċja s-settur tal-inbejjed u l-ispirti tal-UE fil-***Mozambique***. Fl-2022, il-Mozambique introduċa reġim obbligatorju ta' timbru tal-kontroll, bil-prodotti alkoħoliċi importati jkollhom iħallsu kost ogħla għat-timbru mill-prodotti domestiċi. Wara ħidma intensiva ta' promozzjoni mill-Kummissjoni (f'koordinazzjoni mal-Istati Membri u n-negozju), il-prezzijiet għat-timbri ġew stabbiliti f'Mejju 2022 fl-istess livell kemm għall-prodotti domestiċi kif ukoll għal dawk importati.

F'termini ta' **kopertura ġeografika** (jiġifieri l-għadd ta' ostakli solvuti għal kull sieħeb kummerċjali), l-Illustrazzjoni 9 hawn taħt turi li s-soluzzjonijiet sħaħ jew parzjali koprew 19 mis-sħab kummerċjali tal-UE. B'kuntrast mas-sitwazzjoni fl-2021, meta l-Korea t'Isfel, l-Eġittu u l-Kanada kienu l-ewwel tliet pajjiżi li l-biċċa l-kbira tal-ostakli tagħhom ġew solvuti (sħab tal-ftehim kummerċjali), fl-2022 l-Indja, l-Istati Uniti u l-Venezwela (pajjiżi li magħhom l-UE ma kkonkludietx ftehim kummerċjali preferenzjali) kienu fil-quċċata tal-lista.

Illustrazzjoni 9: In-numru ta' ostakli riżolti skont is-sieħeb (2022)

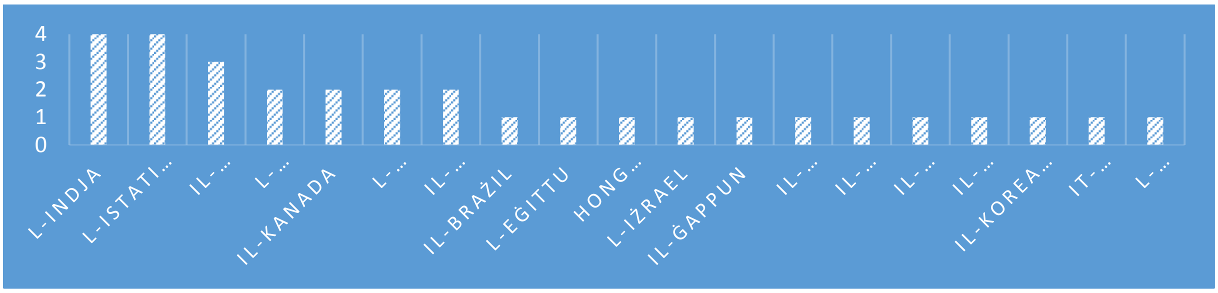

L-Illustrazzjoni 10 hawn taħt turi s-sett wiesa' ta' setturi li qed jibbenefikaw mill-isforzi meħudin sabiex jissaħħaħ l-aċċess għas-suq għan-negozji tal-UE f'pajjiżi terzi. Is-settur li esperjenza l-aktar ostakli kummerċjali solvuti kien l-**agrikoltura u s-sajd**, li jammonta għal 45 % tal-ostakli kollha solvuti. Sitta mill-ostakli solvuti kienu fil-kategorija "orizzontali" (jiġifieri fir-rigward ta' prodotti f'aktar minn settur wieħed, li għalhekk ma jistgħux jiġu attribwiti għal settur wieħed biss), filwaqt li tlieta kienu jikkonċernaw is-**settur tas-servizzi**. Din id-diviżjoni tirrifletti fil-biċċa l-kbira s-sitwazzjoni fl-2021.

Illustrazzjoni 10: In-numru ta' ostakli riżolti għal kull settur (2022)

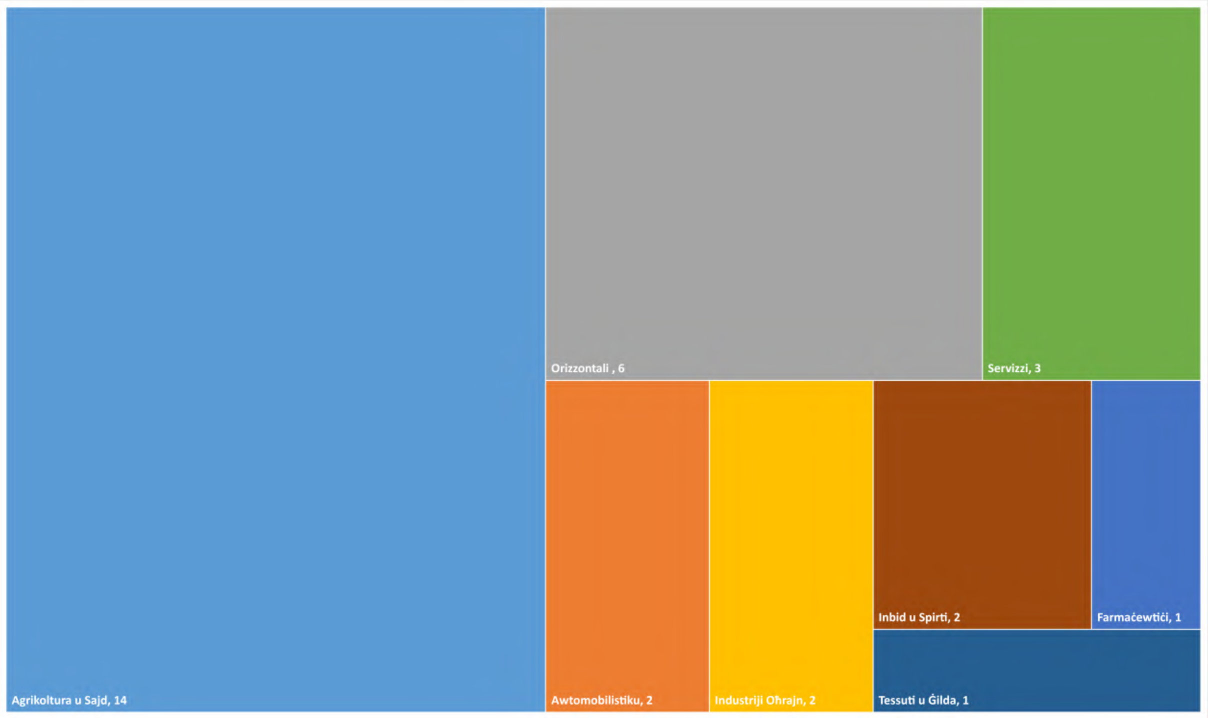

Is-Sħubija għall-Aċċess għas-Swieq u l-impatt tagħha fl-2022

Meta tindirizza l-ostakli, il-Kummissjoni tikkoopera mill-qrib mal-Istati Membri u mal-partijiet ikkonċernati tal-UE. Dan isir fi ħdan is-**Sħubija għall-Aċċess għas-Swieq**, li tibqa' parti ċentrali tal-istrateġija għall-ġlieda kontra l-ostakli. Is-sħubija tlaqqa' flimkien lill-Kummissjoni, lill-Istati Membri u lill-assoċjazzjonijiet kummerċjali tal-UE fuq bażi regolari, f'konfigurazzjonijiet differenti. Il-Kumitat tal-Politika tal-Kummerċ iqis regolarment kwistjonijiet ta' implimentazzjoni u infurzar, inkluż dwar l-ostakli biex jiġu pprovduti l-impuls u d-direzzjoni meħtieġa u fehim kondiviż bejn il-Kummissjoni u l-Istati Membri tal-prijoritajiet, ta' x'jeħtieġ isir u ta' fejn għandhom jiġu ffokati l-isforzi[69].

Il-ħidma tas-sħubija matul dawn l-aħħar 5 snin reġgħet irriżultat fil-**ħruġ tal-esportazzjonijiet tal-UE** b'mod sinifikanti. B'mod ġenerali, l-analiżi ekonometrika mwettqa mid-DĠ Kummerċ uriet li, bis-saħħa tat-tneħħija ta' numru ta' ostakli bejn l-2017 u l-2021, l-esportazzjonijiet mill-UE fl-2022 kienu EUR 7 biljun ogħla milli kienu jkunu li kieku l-ostakli kienu għadhom fis-seħħ.

[69] Ara wkoll id-dokument informali tal-Kummissjoni dwar l-implimentazzjoni u l-infurzar tal-politika kummerċjali tal-UE: https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/7103f3c9-2dc5-4bc5-be52-210c133802ca/details?download=true.

IV.2 Il-Punt ta' Dħul Uniku

Ir-raġunament u l-proċess

Meta d-DĠ Kummerċ nieda l-**Punt ta' Dħul Uniku** fis-16 ta' Novembru 2020, dan kellu għan doppju. L-ewwel għan kien biex isir aktar faċli għall-partijiet ikkonċernati tal-UE li jqajmu ostakli potenzjali ġodda għall-kummerċ jew ksur tal-impenji dwar is-sostenibbiltà mal-Kummissjoni. Bil-Punt ta' Dħul Uniku, issa hemm **punt ta' kuntatt wieħed** għall-partijiet ikkonċernati biex jirrapportaw kwistjonijiet bħal dawn lill-Kummissjoni u gwida dwar l-informazzjoni meħtieġa mill-ilmentaturi biex jistabbilixxu jekk hemmx ostaklu u jiddeċiedu dwar is-segwitu. It-tieni għan kien li l-valutazzjoni ta' kwistjonijiet ġodda u l-proċess ta' segwitu jsiru aktar effettivi u effiċjenti. Taħt il-gwida tal-Uffiċjal Kap tal-Infurzar għall-Kummerċ (CTEO), il-Punt ta' Dħul Uniku jikkoordina l-valutazzjoni tal-ilmenti u jistabbilixxi "timijiet tal-każijiet" tas-servizzi tal-Kummissjoni magħmula minn esperti rilevanti.

Il-proċess huwa muri minn eżempju reċenti ta' lment dwar ir-restrizzjonijiet fuq l-importazzjoni applikat mill-Eġittu.

Ilment SEP dwar l-Eġittu – Ittra ta' kreditu

F'Marzu 2022, il-Punt ta' Dħul Uniku irċieva lment dwar l-użu obbligatorju ta' ittra ta' kreditu (L/C) bħala kundizzjoni ta' pagament minn qabel għall-importazzjonijiet fl-Eġittu ta' firxa wiesgħa ta' oġġetti. Il-miżura ppermettiet lill-Bank Ċentrali tal-Eġittu jikkontrolla l-provvista ta' munita barranija għall-importazzjonijiet billi ddewwem il-ħruġ tal-L/Cs. Għaldaqstant, diversi operaturi ekonomiċi f'setturi differenti tal-industrija tal-UE kienu qed jesperjenzaw dewmien konsiderevoli fil-ħruġ tal-L/Cs tagħhom. Din il-miżura l-ġdida żiedet il-piż u l-kostijiet amministrattivi, dewmet il-proċess tal-importazzjoni, u llimitat *de facto* il-volumi tal-importazzjoni minħabba l-munita barranija magħmula disponibbli għall-importaturi.

Mal-wasla tal-ilment, il-Punt ta' Dħul Uniku stabbilixxa tim ta' esperti tal-każ, li kien jinvolvi wkoll lid-Delegazzjoni tal-UE fil-Kajr, biex jivvalutaw l-ilment fid-dettall. Peress li l-valutazzjoni kkonkludiet li l-miżura kienet inkompatibbli mal-GATT 1994 u mal-Ftehim ta' Assoċjazzjoni bejn l-UE u l-Eġittu, l-ostaklu ġie rreġistrat f'Access2Markets. Minn hemm 'il quddiem, il-Kummissjoni kellha kuntatti diretti mal-gvern tal-Eġittu f'diversi livelli (eż. fora tad-WTO u kuntatti bilaterali skont il-Ftehim ta' Assoċjazzjoni) biex tiżgura t-tneħħija rapida tal-ostaklu. B'riżultat ta' dan, f'Jannar 2023 l-Eġittu neħħa r-rekwiżit obbligatorju li tintuża L/C bħala kundizzjoni ta' pagament minn qabel għall-importazzjonijiet fil-pajjiż. L-UE bħalissa qed timmonitorja jekk it-tneħħija tar-rekwiżit tal-L/C hijiex applikata bis-sħiħ fil-prattika.

Il-ħidma tal-Punt ta' Dħul Uniku hija ffaċilitata minn **formoli tal-ilmenti** online – waħda għal kwistjonijiet ta' aċċess għas-suq u waħda dwar kwistjonijiet relatati mat-TSD/SĠP. It-tnejn huma disponibbli fuq Access2Markets[70]. Dawn il-formoli huma mfassla biex jipprovdu lid-DĠ Kummerċ b'biżżejjed informazzjoni biex iwettaq l-ewwel valutazzjoni tal-kwistjoni

[70] https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/contact-form?type=COMPL_MA

msemmija u jqis is-segwitu. L-ilmentaturi potenzjali jistgħu ma jkunux ċerti dwar l-informazzjoni meħtieġa, il-proċess, jew jekk jistgħux jilmentaw mingħajr ma jipprovdu informazzjoni sħiħa. Biex jgħinuhom, il-linji gwida operattivi tal-SEP[71] fuq is-sit web tad-DĠ Kummerċ jipprovdu lill-partijiet ikkonċernati bi gwida dwar kif għandhom jissottomettu lment. Barra minn hekk, il-Kummissjoni/DĠ Kummerċ joffri laqgħat ta' qabel is-sottomissjoni ma' ilmentaturi potenzjali, u tkompli ssegwihom ladarba jiġi ppreżentat l-ilment, kif meħtieġ. Ladarba tkun disponibbli informazzjoni suffiċjenti, il-membri tat-tim tal-każ jivvalutaw l-ilment u jissuġġerixxu segwitu xieraq biex isolvu l-kwistjoni. Il-Kummissjoni tista' tieħu wkoll azzjoni fuq l-inizjattiva tagħha stess f'sitwazzjonijiet fejn ma jiġi ppreżentat l-ebda lment formali fuq ostaklu partikolari.

Il-Punt ta' Dħul Uniku f'numri

Fl-2022, it-**tieni sena sħiħa** tal-operat tiegħu, il-Punt ta' Dħul Uniku:

- ġie kkuntattjat 71 darba, prinċipalment dwar l-ostakli potenzjali għall-aċċess għas-suq (66) iżda wkoll dwar ksur potenzjali tal-impenji ta' sostenibbiltà ta' pajjiżi terzi (5);

- irċieva total ta' 48 ilment estern mill-partijiet ikkonċernati tal-UE permezz tal-portal Access2Markets (tnejn dwar it-TSD u l-bqija dwar kwistjonijiet ta' aċċess għas-suq) u beda sitt ilmenti *ex officio* (dwar kwistjonijiet ta' aċċess għas-suq);

- wettaq għadd ta' notifiki minn qabel relatati mas-sostenibbiltà, li tlieta minnhom irriżultaw f'ilmenti uffiċjali fl-2022.

Mit-48 ilment estern, il-maġġoranza l-kbira (42) tressqet mill-industrija: 23 ilment ġew minn kumpaniji tal-UE, 16 minn assoċjazzjonijiet kummerċjali Ewropej, u 3 minn assoċjazzjonijiet kummerċjali nazzjonali. Is-6 ilmenti li jifdal ġew mill-Istati Membri.
Barra minn hekk, il-Kummissjoni tat bidu għal 6 ilmenti fuq l-inizjattiva tagħha stess dwar l-ostakoli għall-kummerċ perċepiti.

Fir-rigward tan-**numru ta' kuntatti u lmenti riċevuti**, ġew irreġistrati żidiet ta' 5 u 15 rispettivament meta mqabbla mal-2021. Fir-rigward tal-**oriġini** tal-ilmenti, is-sitwazzjoni fl-2022 fil-biċċa l-kbira tirrifletti dik tal-2021: Il-partijiet ikkonċernati kummerċjali tal-UE baqgħu l-ewwel kategorija ta' ilmentaturi, filwaqt li l-**ilmenti mnedija mill-Istati Membri rduppjaw**, għalkemm fuq livell baxx (minn 3 fl-2021 għal 6 fl-2022).

Kif jidher mill-Illustrazzjoni 11 hawn taħt, f'termini ta' **pajjiżi terzi** kkonċernati, il-Punt ta' Dħul Uniku irċieva lmenti dwar l-ostakli li ltaqgħu magħhom fi 22 pajjiż sieħeb, li jkopru r-reġjuni ġeografiċi kollha.

[71] https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/form-assets/operational_guidelines.pdf

Illustrazzjoni 11: Ilmenti li waslu mill-Punt ta' Dħul Uniku fl-2022, għal kull reġjun

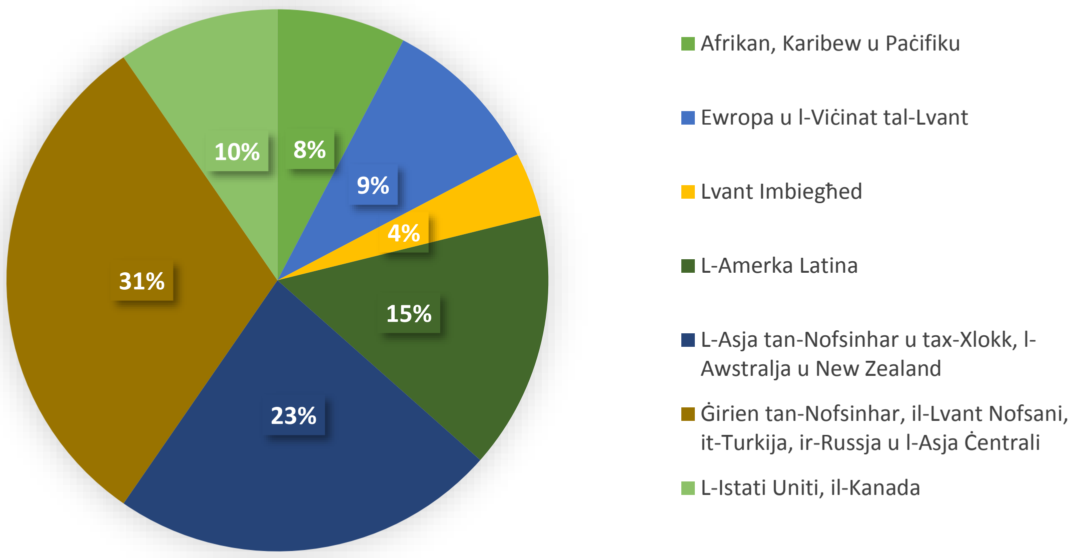

F'konformità max-xejra osservata fl-2021, fl-2022 għal darb'oħra l-ogħla numru ta' lmenti kienu jikkonċernaw sħab kummerċjali fil-Viċinat tan-Nofsinhar u tal-Lvant (12), li, flimkien mat-Turkija (3) kienu jikkostitwixxu 33 % tal-ilmenti kollha (tnaqqis żgħir minn 37 % fl-2021), segwiti mill-Asja tan-Nofsinhar u tax-Xlokk (inklużi l-Awstralja, l-Indja) bi tliet ilmenti u l-Amerka Latina fit-tielet post b'żewġ ilmenti. L-SEP irċeviet ilment wieħed biss dwar l-Amerka ta' Fuq.

V. L-infurzar bilaterali u multilaterali tal-impenji kummerċjali: is-soluzzjoni tat-tilwim[72]

L-approċċ tal-Kummissjoni għall-implimentazzjoni u l-infurzar huwa ffukat fuq il-ħidma dwar l-implimentazzjoni, dwar l-evitar minn qabel ta' ostakli potenzjali u dwar l-indirizzar tal-ostakli attwali qabel ma dawn ma jrabbu l-għeruq. Sabiex ikun l-aktar effettiv, dan ix-xogħol upstream huwa sostnut mid-disponibbiltà tal-Kummissjoni li ssegwi tilwim legali, fejn neċessarju.

V.1 L-użu tas-soluzzjoni tat-tilwim

A. Soluzzjoni tat-tilwim tad-WTO

[72] Għal sommarju dettaljat ta', b'mod partikolari, każijiet tad-WTO li jinvolvu lill-UE bħala ilmentatriċi jew konvenuta u każijiet taħt il-ftehimiet bilaterali tal-UE, ara l-aktar edizzjoni aġġornata tal-"Ħarsa ġenerali lejn il-każijiet attivi tal-UE għas-soluzzjoni tat-tilwim", ippubblikata fuq is-sit web tad-DĠ Kummerċ (https://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/dispute-settlement/).

Minkejja li l-Korp tal-Appell tad-WTO għadu mblukkat, l-attività tal-UE għas-soluzzjoni tat-tilwim fid-WTO kompliet…

Minkejja l-imblukkar mill-2019 tal-Korp tal-Appell tad-WTO, l-UE avvanzat b'suċċess numru dejjem jikber ta' tilwim tad-WTO matul il-perjodu ta' rapportar, bl-użu tal-Arranġament Proviżorju ta' Arbitraġġ tal-Appell bejn Bosta Partijiet (**MPIA**)[73] kif ukoll ftehimiet ta' **arbitraġġ tal-appell** "***ad hoc*"[74]** ibbażati fuq il-mudell tal-MPIA. Fl-aħħar ta' April 2023, 53 mill-164 Membru tad-WTO kienu koperti mis-26 parteċipant tal-MPIA. Il-Ġappun huwa l-aktar parteċipant riċenti, li ngħaqad f'Marzu 2023. L-ewwel deċiżjoni tal-MPIA inħarġet f'Diċembru 2022 f'DS591 (*il-Kolombja – Ċips Iffriżati*).

Minn nofs April 2023, l-UE kienet nediet 110 mis-616-il tilwima mressqa quddiem id-WTO mill-1995. Fost **it-tilwim avvanzat tad-WTO mill-UE** matul il-perjodu ta' rapportar kienu dawn li ġejjin[75]:

- <u>Stati Uniti – żebbuġ misjur (DS577)</u> – Din it-tilwima tikkonċerna d-dazji kumpensatorji applikati fuq l-importazzjonijiet ta' żebbuġ misjur minn Spanja stabbiliti matul l-amministrazzjoni preċedenti tal-Istati Uniti fl-2018, meqjusa illegali, bid-deċiżjoni ssir vinkolanti f'Diċembru 2021. L-UE temmen li l-Istati Uniti naqsu milli jikkonformaw mas-sejbiet tal-bord sal-iskadenza miftiehma b'mod reċiproku tal-14 ta' Jannar 2023, speċjalment fir-rigward tas-sejba tagħha ta' pass-through. Fin-nuqqas ta' progress biex tintlaħaq soluzzjoni miftiehma b'mod reċiproku, fit-28 ta' April 2023, l-UE talbet konsultazzjonijiet mal-Istati Uniti fil-kuntest ta' proċediment ta' konformità skont l-Artikolu 21.5 tal-Fehim dwar is-Soluzzjoni tat-Tilwim. Peress li l-konsultazzjonijiet naqsu milli jsolvu l-kwistjoni, fl-14 ta' Lulju 2023, l-UE talbet li l-Korp għas-Soluzzjoni tat-Tilwim jistabbilixxi bord ta' konformità biex jiddeċiedi dwar l-implimentazzjoni mill-Istati Uniti tas-sejba ta' pass-through fis-sentenza ta' Diċembru 2021.

- <u>It-Turkija – farmaċewtika (DS583)</u> – Din it-tilwima tikkonċerna l-kontestazzjoni mill-UE ta' ċerti miżuri Torok li jaffettwaw il-prodotti farmaċewtiċi importati. It-talbiet kollha ġew deċiżi favur l-UE fir-rapport tal-bord tat-28 ta' April 2022. It-Turkija għamlet appell fil-25 ta' April 2022. Il-proċedimenti ta' arbitraġġ tal-appell skont l-Artikolu 25 tad-DSU kienu bbażati fuq ftehim ta' arbitraġġ tal-appell *ad hoc* bejn l-UE u t-Turkija. F'Lulju 2022, l-arbitri tal-appell ikkonfermaw b'mod wiesa' d-deċiżjoni tal-bord, b'mod partikolari li t-Turkija trid tneħħi l-prattiki diskriminatorji tagħha

[73] Dan l-arranġament, innotifikat lid-WTO f'April 2020, jiżgura li anki jekk il-ħidma tal-Korp tal-Appell titwaqqaf, il-membri tad-WTO li jipparteċipaw fl-arranġament ikomplu jibbenefikaw minn aġġudikazzjoni vinkolanti, fuq żewġ livelli u indipendenti skont ir-regoli tad-WTO fi kwalunkwe tilwima bejniethom. Kwalunkwe membru tad-WTO jista' jissieħeb fl-MPIA sakemm il-Korp tal-Appell jibqa' ma jistax jiffunzjona bis-sħiħ.

[74] Jekk membru tad-WTO li miegħu l-UE għandha tilwima tad-WTO jagħżel li ma jipparteċipax fl-MPIA (kif kien il-każ, pereżempju, għat-Turkija f'żewġ tilwimiet tad-WTO, DS583 u DS595, ara hawn taħt).

[75] Għal sommarju dettaljat ta', b'mod partikolari, każijiet tad-WTO li jinvolvu lill-UE bħala lmentatriċi jew konvenuta u każijiet skont il-ftehimiet bilaterali tal-UE, ara l-aktar edizzjoni aġġornata tal-"Overview of the EU's active dispute settlement cases", ippubblikata fuq is-sit web tad-DĠ Kummerċ: [Circabc (europa.eu)]

(miżuri ta' lokalizzazzjoni u prijoritizzazzjoni) fis-settur farmaċewtiku. Wara l-iskadenza fil-25 ta' April 2023 tal-perjodu ta' żmien raġonevoli miftiehem mat-Turkija, l-UE issa qed timmonitorja l-passi tat-Turkija lejn il-konformità.

- Il-Kolombja – ċips iffriżati (DS591). Din it-tilwima kienet tikkonċerna miżuri ta' anti-dumping definittivi imposti mill-Kolombja f'Novembru 2018 fuq l-importazzjonijiet ta' ċips iffriżati mill-Belġju, mill-Ġermanja u min-Netherlands. Wara rapport favur l-UE mill-Bord tad-WTO, il-Kolombja appellat skont l-Arranġament Proviżorju ta' Arbitraġġ tal-Appell bejn Bosta Partijiet (MPIA). Id-deċiżjoni finali u vinkolanti tal-Arbitri tal-Appell tat-13 ta' Diċembru 2022 kienet għall-UE. Fl-14 ta' Marzu 2023, il-partijiet qablu dwar perjodu ta' żmien raġonevoli biex il-Kolombja timplimenta r-rakkomandazzjonijiet tad-Deċiżjoni tal-Arbitri, li skada fil-5 ta' Novembru 2023.

- L-Eġittu – reġistrazzjoni tal-importazzjoni (DS609). Din it-tilwima tikkonċerna r-rekwiżiti ta' reġistrazzjoni imposti mill-Eġittu fuq 29 kategorija ta' oġġetti inklużi prodotti agrikoli u tal-ikel, kożmetiċi, ġugarelli, tessuti, ħwejjeġ, apparat domestiku, għamara u madum taċ-ċeramika. Dawn ir-rekwiżiti jidhru li huma inkonsistenti mal-impenji tal-Eġittu skont il-Ftehimiet tad-WTO dwar it-Tariffi u l-Kummerċ (GATT 1994), dwar l-Agrikoltura u dwar il-Proċeduri ta' Liċenzjar tal-Importazzjoni. Fis-26 ta' Jannar 2022, l-UE talbet konsultazzjonijiet mad-WTO, li warajhom l-Eġittu impenja ruħu li jintroduċi u japplika titjib sinifikanti fil-proċess tar-reġistrazzjoni. In-naħa tal-UE bħalissa qed timmonitorja l-funzjonament tas-sistema ta' reġistrazzjoni aġġustata biex tivverifika jekk hijiex se tippermetti li l-flussi kummerċjali fl-Eġittu jerġgħu jibdew u qed tagħmel il-kuntatti meħtieġa mal-Eġittu.

- Iċ-Ċina – oġġetti u servizzi (DS610). Din it-tilwima tikkonċerna prattiki kummerċjali diskriminatorji li ċ-Ċina ilha tapplika kontra l-Litwanja minn Diċembru 2021. Il-miżuri msemmija jinkludu rifjuti ta' importazzjonijiet Litwani mill-awtoritajiet doganali Ċiniżi, restrizzjonijiet fuq l-importazzjoni li jaffettwaw kumpaniji multinazzjonali li jużaw inputs mil-Litwanja u tnaqqis fl-esportazzjonijiet Ċiniżi lejn il-Litwanja. L-UE tqis li dawn il-miżuri huma diskriminatorji u illegali skont ir-regoli tad-WTO. Iċ-Ċina stabbiliet ukoll projbizzjonijiet sħaħ fuq l-importazzjoni tal-alkoħol, taċ-ċanga, tal-ħalib, tal-injam u tal-pit mibgħuta mil-Litwanja bħala parti mill-istess grupp ta' miżuri, allegatament għal raġunijiet fitosanitarji. Il-miżuri jaffettwaw il-kummerċ intra-UE u l-ktajjen tal-provvista intra-UE, u għandhom impatt fuq il-funzjonament tas-suq intern, inkluż billi jisfurzaw l-aġġustamenti tas-suq. L-UE ripetutament ikkonsultat liċ-Ċina biex tneħħi r-restrizzjonijiet fuq l-esportazzjonijiet tal-Litwanja lejn iċ-Ċina u biex terġa' tistabbilixxi l-flussi kummerċjali normali, iżda dan kien għalxejn. Wara l-konsultazzjonijiet li saru fil-15 u s-16 ta' Marzu 2022 bejn il-partijiet, li naqsu milli joffru soluzzjoni sodisfaċenti, l-UE, fis-7 ta' Diċembru 2022 talbet, bord tad-WTO, li ġie stabbilit fis-27 ta' Jannar 2023. Il-proċess tal-kompożizzjoni tal-bord għadu għaddej.

- Iċ-Ċina – twissijiet kontra s-smigħ (DS611). Din it-tilwima tikkonċerna prinċipalment il-miżuri Ċiniżi li jaffettwaw b'mod negattiv il-protezzjoni u l-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali. Minn Awwissu 2020, il-qrati Ċiniżi qed joħorġu deċiżjonijiet – magħrufa bħala "twissijiet kontra s-smiegħ" – biex jipprevjenu lill-kumpaniji tal-UE li jkollhom privattivi essenzjali standard milli jinfurzaw id-drittijiet tagħhom barra miċ-Ċina. Il-qrati Ċiniżi jużaw it-theddida ta' multi għoljin biex jiskoraġġixxu lill-kumpaniji Ewropej milli jirrikorru għal qrati barranin. Il-kumpaniji Ewropej tat-teknoloġija avvanzata jinsabu għalhekk fi żvantaġġ sinifikanti meta jinfurzaw id-drittijiet tagħhom. Il-konsultazzjonijiet bejn l-UE u ċ-Ċina saru f'April 2022 iżda naqsu milli jilħqu soluzzjoni sodisfaċenti b'mod reċiproku. Ġie stabbilit bord fis-27 ta' Jannar 2023 u ġie kompost fit-28 ta' Marzu 2023.

- L-Indja – tariffi fuq prodotti tal-ICT (DS582). Din it-tilwima tikkonċerna t-tariffi applikati mill-Indja fuq prodotti tat-teknoloġija tal-informazzjoni u tal-komunikazzjoni ("ICT"). It-tariffi ġew stabbiliti progressivament mill-2014, għalkemm l-Indja kienet impenjat ruħha għal reġim mingħajr dazju bl-iskeda marbuta mad-WTO tagħha bħala traduzzjoni tal-impenji tagħha tal-ITA-1. Ir-rapport tal-bord ġie ċċirkulat lill-membri kollha tad-WTO u ġie ppubblikat fis-17 ta' April 2023. F'dan ir-rapport, il-bord sab li t-tariffi tal-Indja, sa 20 %, jiksru l-aktar regoli bażiċi tad-WTO, jiġifieri l-impenji tariffarji tal-Indja, u għalhekk huma illegali. Ir-rapport tal-bord ikkonferma t-talbiet kollha tal-UE f'din it-tilwima u fil-prinċipju għandhom jiġu adottati mill-korp għas-soluzzjoni tat-tilwim fi żmien 60 jum miċ-ċirkolazzjoni lill-membri kollha tad-WTO.

- Projbizzjoni fuq l-esportazzjoni tal-mineral tan-nikil tal-Indoneżja (DS592). Din it-tilwima tikkonċerna projbizzjoni fuq l-esportazzjoni imposta mill-Indoneżja fuq il-mineral tan-nikil u r-rekwiżiti tal-ipproċessar domestiku li jaffettwaw il-mineral tan-nikil u l-mineral tal-ħadid. L-UE kkontestat il-miżura quddiem id-WTO, u talbet l-istabbiliment ta' bord f'Jannar 2021. Fit-30 ta' Novembru 2022, il-bord sab li l-projbizzjoni fuq l-esportazzjoni u r-rekwiżit tal-ipproċessar domestiku tal-Indoneżja fuq il-mineral tan-nikil kisru r-regoli tad-WTO u ma kienu ġġustifikati minn ebda waħda mill-eċċezzjonijiet disponibbli, filwaqt li appoġġa l-affermazzjonijiet kollha tal-UE. Fit-8 ta' Diċembru 2022, l-Indoneżja appellat lir-rapport tal-bord "fil-vojt", jiġifieri lill-Korp tal-Appell mhux operattiv. L-Indoneżja ma qablet ma' ebda arranġament għal ħidma madwar l-assenza ta' Korp tal-Appell li jiffunzjona biex jisma' l-appell tiegħu, bħal li ssieħeb fl-MPIA jew li kkonkluda mal-UE ta' ftehim ta' arbitraġġ tal-appell *ad hoc* skont l-Artikolu 25 tal-Fehim dwar is-Soluzzjoni tat-Tilwim, minkejja sensibilizzazzjoni sostnuta fil-livelli kollha matul l-2022. Wara s-sejbiet tal-bord tad-WTO u l-appell tal-Indoneżja lill-Korp tal-Appell mhux operazzjonali attwali, li *de facto* jimblokka s-soluzzjoni finali u vinkolanti tat-tilwima, il-Kummissjoni qed tikkunsidra li tapplika kontromiżuri xierqa u proporzjonati bi tweġiba għall-ksur tal-Indoneżja u nediet konsultazzjoni pubblika dwar l-użu possibbli tar-Regolament dwar l-Infurzar biex jgħinha tivvaluta l-ħtieġa u l-parametri ta' miżuri ta' politika kummerċjali possibbli.

Matul il-perjodu ta' rapportar, l-UE **kompliet tavvanza wkoll fuq tilwim difensiv tad-WTO imressaq minn partijiet oħra kontra l-Unjoni**, inkluż dan li ġej:

- It-Turkija – salvagwardji tal-azzar (DS595). Din it-tilwima tikkonċerna l-miżura ta' salvagwardja tal-azzar tal-UE imposta mill-UE fi Frar 2019. Ir-rapport tal-bord tad-29 ta' April 2022 ikkonferma d-disponibbiltà tal-istrument ta' salvagwardji bħala rispons għall-kriżi globali tal-azzar, iżda sab li l-miżura ta' salvagwardja tal-UE ma kellhiex ġustifikazzjoni suffiċjenti fuq tliet punti. Wara l-adozzjoni tar-rapport finali fil-31 ta' Mejju 2022, l-UE u t-Turkija qablu dwar perjodu ta' żmien raġonevoli għall-konformità u fis-16 ta' Jannar 2023, l-UE ppreżentat rapport dwar l-istatus li jinforma s-Sħubija fid-WTO dwar l-adozzjoni tal-miżura meħtieġa għall-konformità mar-rakkomandazzjonijiet u mad-deċiżjonijiet f'din it-tilwima.

- L-Indoneżja (DS593) – iż-żejt tal-palm u l-Malażja – iż-żejt tal-palm (DS600): Iż-żewġ tilwimiet, li nbdew separatament mill-Indoneżja (Diċembru 2019) u mill-Malażja (Jannar 2021) rispettivament, jittrattaw ċerti miżuri adottati mill-UE u minn ċerti Stati Membri fil-kuntest tad-Direttivi dwar il-Bijofjuwils tal-UE, peress li dawn tal-aħħar jaffettwaw il-bijofjuwils ibbażati fuq iż-żejt tal-palm u l-bijokarburanti minn kultivazzjonijiet alimentari taż-żejt tal-palm minn dawn il-pajjiżi. Il-Malażja u l-Indoneżja jsostnu li dawn il-miżuri inkwistjoni huma inkonsistenti mal-Ftehimiet tad-WTO dwar l-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ (TBT), it-Tariffi u l-Kummerċ (GATT) u s-Sussidji u l-Miżuri ta' Kumpens (SCM). Fiż-żewġ każijiet, ġew stabbiliti bordijiet u l-proċedimenti għadhom għaddejjin.

- L-Afrika t'Isfel – frott taċ-ċitru (DS613). Din it-tilwima tikkonċerna r-reġim fitosanitarju tal-UE li jirregola l-importazzjonijiet tal-frott taċ-ċitru mill-Afrika t'Isfel. L-Afrika t'Isfel tisħaq li l-miżuri tal-UE jidhru inkonsistenti mal-Ftehim SPS tad-WTO u xi dispożizzjonijiet tal-GATT 1994. Fit-22 ta' Lulju 2022, l-Afrika t'Isfel talbet konsultazzjoni mal-UE fid-WTO. Il-konsultazzjoni saret fil-15 u s-16 ta' Settembru 2022 iżda naqset milli tipproduċi soluzzjoni sodisfaċenti. Il-proċess għadu għaddej.

B. Soluzzjoni tat-tilwim bilaterali

L-UE ma nediet l-ebda tilwima bilaterali ġdida fl-2022, iżda kompliet timmonitorja l-konformità tas-sħab kummerċjali mar-rapporti tal-bord tal-esperti u nnegozjat soluzzjonijiet...

- **Il-Korea t'Isfel – impenji dwar ix-xogħol**. Sar aktar progress mill-Korea t'Isfel fl-implimentazzjoni tad-deċiżjoni tal-bord ta' esperti ta' Jannar 2021 [76] maħruġa f'konformità mal-kapitolu "Kummerċ u Żvilupp Sostenibbli" tal-Ftehim Kummerċjali bejn l-UE u l-Korea t'Isfel. Tliet konvenzjonijiet ewlenin daħlu fis-seħħ fil-Korea

[76] Ir-rapport tal-bord inħareġ fl-20 ta' Jannar 2021 u huwa disponibbli hawnhekk: Circabc (europa.eu)

t'Isfel fl-2022, b'mod partikolari l-konvenzjoni dwar il-Libertà ta' Assoċjazzjoni u l-Protezzjoni tad-Dritt għall-Organizzazzjoni (Nru 87), dwar id-Dritt ta' Organizzazzjoni u tal-Innegozjar kollettiv (Nru 98) u dwar ix-Xogħol Furzat (Nru 29). Għal aktar dettall ara t-Taqsima II.2, il-punt C hawn fuq.

- **Unjoni Doganali tan-Nofsinhar tal-Afrika (SACU) – miżuri ta' salvagwardja dwar il-pollam**. Din it-tilwima kienet regolata bid-dispożizzjonijiet dwar is-soluzzjoni tat-tilwim tal-Ftehim Bilaterali ta' Sħubija Ekonomika bejn l-UE u l-Istati tal-SADC (Komunità għall-Iżvilupp tan-Nofsinhar tal-Afrika). Din kienet tikkonċerna l-impożizzjoni mill-SACU (l-Afrika t'Isfel, il-Botswana, in-Namibja, l-Eswatini u l-Lesoto) f'Settembru 2018 ta' miżura ta' salvagwardja dwar l-esportazzjonijiet ta' qatgħat iffriżati ta' tiġieġ bl-għadam mill-UE li kienet wasslet għal tnaqqis sinifikanti fl-esportazzjonijiet tal-pollam tal-UE lejn l-SACU. Il-bord tal-arbitraġġ, fir-rapport finali tiegħu tal-4 ta' Awwissu 2022, iddeċieda favur l-UE u sab li l-miżura ta' salvagwardja ma kinitx proporzjonata u marret lil hinn minn dak li kien meħtieġ biex tirrimedja jew tevita kwalunkwe dannu jew tfixkil serju. Barra minn hekk, id-dewmien bejn l-investigazzjoni u l-adozzjoni tal-miżura ta' salvagwardja kien eċċessiv u mhux konformi mal-FSE bejn l-UE u l-SADC. Għalkemm il-miżura ta' salvagwardja skadiet f'Marzu 2022, ir-rapport tal-bord jistabbilixxi preċedent li għandu jiġi segwit mill-SACU u impedixxa lil din tal-aħħar milli testendi d-durata tas-salvagwardja inkwistjoni.

- **L-Alġerija – diversi miżuri restrittivi għall-kummerċ**. Fl-24 ta' Ġunju 2020, l-UE bdiet każ ta' soluzzjoni tat-tilwim kontra l-Alġerija skont il-Ftehim ta' Assoċjazzjoni UE-Alġerija li sfida ħames miżuri (dazji ta' salvagwardja illegali, projbizzjoni fuq l-importazzjoni tal-karozzi, skema ta' liċenzjar tal-importazzjoni, dazji doganali fuq 129 prodott u restrizzjonijiet fuq il-pagament fis-settur tat-trasport marittimu). Bħala riżultat tal-isforzi tal-UE biex tinstab soluzzjoni nnegozjata matul il-konsultazzjonijiet, tlieta mill-ħames miżuri kkontestati tneħħew (id-dazji doganali, id-dazji ta' salvagwardja illegali, u r-restrizzjonijiet fuq il-pagament). F'Diċembru 2022, l-Alġerija rtirat id-dazji illegali fuq l-importazzjoni (DAPS) għall-prodotti kollha koperti mill-Ftehim ta' Assoċjazzjoni UE-Alġerija. Barra minn hekk, f'Novembru 2022 l-Alġerija mmodifikat il-qafas legali u relatat mal-importazzjonijiet tal-karozzi. Sadanittant, l-Alġerija stabbiliet ukoll reġim ta' awtorizzazzjoni ġdid għall-importazzjonijiet, li huwa mfassal bħala projbizzjoni ta' importazzjoni kontinwa li bħalissa tapplika għal lista ta' kważi nofs miljun prodott, u ostakli settorjali għall-kummerċ oħrajn (eż. rekwiżiti ġodda għal prodotti agroalimentari) li jfixklu l-flussi tal-kummerċ fis-setturi kollha. Miżuri ulterjuri li jirrestrinġu l-kummerċ u l-investiment huma adottati fuq bażi regolari, li jagħmlu l-ambjent tan-negozju fil-prattika imprevedibbli u mhux trasparenti. Il-Kummissjoni qed timmonitorja mill-qrib is-sitwazzjoni u tibqa' mħassba bl-iżviluppi rigward l-introduzzjoni ta' miżuri ġodda matul l-2022 u l-ewwel parti tal-2023.

- Fl-aħħar, il-gwerra ta' aggressjoni mhux provokata u mhux ġustifikata tar-Russja kontra l-**Ukrajna** affettwat il-kapaċità tagħha li tikkonforma mad-deċiżjoni tal-bord tal-arbitraġġ f'tilwima bilaterali skont il-Ftehim ta' Assoċjazzjoni tagħha mal-UE dwar projbizzjoni tal-Ukrajna fuq l-esportazzjoni ta' ċerti tipi ta' injam.

V.2 It-tiġdid ta' gruppi ta' aġġudikaturi għal tilwim skont il-ftehimiet tal-UE

F'Diċembru 2020, kien hemm sejħa pubblika għal applikazzjonijiet dwar it-tiġdid tal-grupp ta' arbitri u grupp separat ta' esperti fil-kummerċ u l-iżvilupp sostenibbli (TSD) għal bordijiet ta' soluzzjoni tat-tilwim skont ftehimiet kummerċjali, li għalihom l-UE hija parti. Bħala parti mill-proċess tas-sejħa, bord tal-għażla magħmul minn imħallfin u akkademiċi internazzjonali b'esperjenza, eżamina l-applikazzjonijiet biex jikkonferma l-adegwatezza tagħhom għall-ħatra. Il-kandidati li ntgħażlu ġew infurmati f'Mejju 2022 u l-gruppi l-ġodda ta' kandidati eliġibbli ġew ippubblikati f'Ġunju 2022[77]. Il-Kummissjoni se tibbaża fuq dawn il-gruppi l-ġodda biex tagħmel proposti għall-ħatra ta' arbitri u esperti tat-TSD f'każijiet speċifiċi, jew għal-listi miftiehma minn qabel (rosters) skont il-ftehimiet bilaterali rilevanti ma' pajjiżi terzi. Il-Kunsill se jieħu d-deċiżjoni finali dwar tali rosters. F'konformità mal-aderenza tal-Kummissjoni mal-Wegħda ta' Rappreżentanza Ugwali fl-Arbitraġġ, il-Kummissjoni se tfittex li tiżgura bilanċ bejn il-ġeneri fir-rigward ta' ħatriet għal rosters jew għal tilwim speċifiku, u se tħeġġeġ lis-sħab kummerċjali tagħha biex jagħmlu l-istess.

[77]https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/3b8c3460-b8f5-4bd2-8e32-08b68cf4d834